

५५

विश्वविद्यालय भविष्यदाख्यानि

ईशान्दीयवंगदेवीयपद्धतिः

इन्दीयभाषातो संस्कृतभाषया

वाङ्मयानि

THE BOOK

OF THE PROPHET ISAIAH,

IN SANSKRIT.

अभिधातामनरे

प्रकाश्याः १९९९ ई १८८५

CALCUTTA :

**PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS, FOR THE BIBLE TRANS-
LATION SOCIETY, AND THE AMERICAN AND FOREIGN
BIBLE SOCIETY.**

विशाययस्य भविष्यदाख्यानि ।

१ प्रथमोऽध्यायः ।

१ यज्ञदायायसु यिन्नयिषस्य विस्मयनं ५ पापिनां दण्डः १०
मिथ्याघर्षस्य मर्त्येन १६ पापात् परावर्तितां विनयनं २१
सोकानां पापकथनं २४ साधोर्वितर्करस्य असाधोर्वित-
भोमकरस्य च कथनम् ।

१ द्रिष्ट्विष्य उषियो योद्यम् आहस्य भूमिपा इमे ।

राजधान्यां यिन्नदाया यदा कुर्वन्ति त्रासनं ।

तदा यिन्नयियो नात्मा आमोषाख्यस्य यः सुतः ।

सोऽधोदं दर्शनं प्राप्नोति यिन्नदायिद्विज्ज्ञानमौ ॥

२ हे आकाशे शृणु त्वहं हे पृथ्वि त्वहं संश्रुषु ।

परैर्भो वातपत्यानि पाशकामि विमर्षि च ।

किन्तु मदीयमादेवं ते समाना न मेनिरे ।

३ सौरभिः परिजानाति स्वामिन्तु खकीषकं ।

रासमः स्वप्नो ईशं जानाति भाष्यमाजनं ।

किन्तु मां न विजानाति दृष्टायेकीयसमतिः ।

तथा मदीयलोकाश्च न कुर्वन्ति विविधा ।

४ हा ह्य पापिष्ठसन्नाता अथर्वमारयैजिताः ।

कुक्षिर्बिम्बश्च स्वस्मार्गेत्यागिमानुष्वयं व्रजाः ।

धुम्नाभिः सकलैर्लोकैः पर्येत्याजि परेश्वरः ।

रक्षासेषु धर्मैर्यत् न मोक्षयन्ममकारुं च ।

तथा स एव धुम्नाभिः स्त्रीष्वपद्यादकारि च ॥

५ धूमन्वच कुचापि प्रवृत्ताः संभविष्यथ ।

तथा भूत्वापि धुम्नाभिः कलुषं प्रकरिष्यते ।

उत्तमाङ्गे समस्तो च समजायत वेदना ।

अभवद् दुर्ध्वलक्ष्यैव समस्तमेव मानयं ।

६ चापादतल्लतः शीघ्रं यावत् स्वारथ्यं न कुर्वन्ति ।

त्रिरा सन्ध्या मवीनश्च यत्नं संपरिविद्यते ।

तप्त पीद्येत वध्येत तैस्तेन च खड्गयते ।

७ जगत्पि समस्तानि समदृष्टान्त वक्रिणा ।

धुम्नाभ्यनपदो यः स उच्छिन्नत्वं समागतः ।

सर्वा भूमिः समर्थं यः प्राप्नुयान् विदेहिभिः ।

विदेहिभि विंशत्यैव सा भूदच्छिन्नतां मता ।

८ द्वाषाढेष्वथ कूटीव चिकोषेष्वथ कूटिष्ठम् ।

पुरीव मधुदङ्गां वा लम्बा सीधोमकम्बका ।

९ श्रेष्ठं नास्तीत्यभिप्रेक्ष्येत् सैन्यध्वजः परेश्वरः ।

तदा सिद्धेन चमोराभ्याम् चमनिन्वाम सुखतां ॥

१० चे सिद्धेनोद्भिषा वाक्यं द्रष्टुं पारमेस्वरं ।

१ अध्यायः । विप्रविचक्षण मन्त्रिणहान्यानि ।

अमोरीया न ईदृशस्य विधाने धनं मानसं ।

११ प्रभृतवसिदानेषु युष्माभिः संकल्पेषु च ।

प्रयोजनं ममास्ते किम् इत्याह परमेश्वरः ।

मेषाञ्जत्या च पूर्णोऽस्मि मेदैः पृष्टपञ्चोरपि ।

दृष्टमेषभिर्गुच्छागरकैस्तुष्टिर्ममास्ति न ।

१२ मदङ्गणे पदान् चेष्टुं मां साक्षात् कर्तुमेव च ।

युष्माकं सन्निधावेतत् केन संपरिधाचितम् ।

१३ नैवेद्यानि मदासन्नं नानयेत मुधा पुनः ।

सौगन्ध्यजनको धूपो मया पूर्वम् अतीयितः ।

सभाहतिरमावास्या विश्रामवास्तरो व्रतम् ।

कार्यत्यागदिनश्चेति सोढुं प्रकोत्सहं नहि ।

१४ युष्माकं मासिकं पर्व उत्सवो यस्य वार्षिकः ।

अतीयते सदैवेतौ मामकीनन्तु मानसम् ।

तदहं भारबोधिना बोधुं आनो भवामि च ।

१५ कृताञ्जलिषु युष्मासु ह्लादयिष्यामि लोचने ।

नाहं ओष्यामि युष्माभिः प्रार्थितान्यपि भूरिशः ।

यतो युष्माकराः सन्ति परिपूर्णा हि शोणितैः ॥

१६ यूयं निजान् परित्याज्य भवत सुपरिष्कृताः ।

मम गोचरतः पापं कर्म दूरे निधाय च ।

असत्कर्माणि संत्यज्य शिवञ्च साधु कर्म हि ।

१० उपकुसुत संक्षेप्य न्यायेनोपद्रुतान् जनान् ।

पितृहीना विचार्यन्तां पतिहीनास्तथा स्त्रियः ।

१८ परेशः कथयत्येतत् कुरुध्वं यूथमागमं ।

उत्तरं प्रतिवाक्यञ्च संवदामो वयं मिथः ।

तेन वो लोहितं पापं हिमशृङ्गं भविष्यति ।

सिन्दूरवच मेषाणां लोमवत् शौक्लयमेव्यति ।

१९ यूथं यदीच्छवः स्यात् निदेशपालकास्तथा ।

तर्हि देशोद्भवं द्रव्यं भोक्तव्यं सर्वमुत्तमम् ।

२० किन्तु यूथं यदि स्यात् मन्यमान्याश्च न कश्चित् ।

अनाज्ञायाद्विषसार्चं खड्गभुक्ता भविष्यथ ।

एताः कथाः परेशस्य स्वीयवक्त्रादिनिःसृताः ॥

२१ विश्वास्या नगरी कीदृक् स्त्रैरिणी समजायत

पूर्णा न्याय्यविचारेण तस्यां धर्मोऽवसत् पुरा ।

किंस्विदानीं वसन्त्यत्र ये नरा बधकारिणः ।

२२ तद्दृश्यं मलसंयुक्तं तद्द्राक्षा जलमिश्रिता ।

२३ अनाज्ञायाद्विषोऽध्यक्षा भवन्ति चौरबन्धवः ।

तेषामेकैकत्रो लोक उत्कीर्णो परिप्रीयते ।

तद्योपदौकनं प्राप्तुं चेष्टन्ते सकला जनाः ।

विचारं नहि कुर्वन्ति पितृहीननृपाश्च ते ।

विधवाणां विचारेऽपि न तेषां भवति गोचरे ॥

- २४ अतः सेनाधिपो यः स वदेत् प्रभुपरेश्वरः ।
 इच्छायेलीश्वरो यः स कथयेत् सर्वशक्तिमान् ।
 अहं स्वकीयशत्रुभ्यः प्रदास्याम्युचितं फलं ।
 परिपन्थिमनुष्येभ्यो मया दण्डः प्रदास्यते ।
- २५ अहं त्वयि पुनर्वारम् अर्पयित्वा निजं करं ।
 क्षारैः परिष्कारिष्यामि त्वदीयं सकलं मलं ।
 तत्तो दूरीकरिष्यामि सकलानि मलानि ते ।
- २६ पुनश्च पूर्ववत् तुभ्यं प्रदास्यामि विचारकान् ।
 तथा प्रथमवत् तुभ्यं सम्प्रदास्यामि मन्त्रिणः ।
 तेन धर्मपुरीति त्वं विश्वास्थनगरीति च ।
 नास्मा पुनश्च सम्यक् त्वं प्रविख्याता भविष्यसि ।
- २७ सिथोन् पुरं विचारेण मुक्तिं प्रति प्रयास्यति ।
 तस्य परावृता धमेणोद्धारमुपयान्ति च ।
- २८ युगपत् नाशमेव्यन्ति पापिनोऽधार्मिकाश्च ये ।
 विनश्यन्ति च ते लोका ये त्यजन्ति परेश्वरम् ।
- २९ अधोष्टद्रुममेलीमं युष्माभि र्विस्तते जपा ।
 स्वमनोनीत उद्यानि विवर्षास्य भविष्यथ ।
- ३० यतः शुष्कदक्षा रक्षाः पादपादव सर्पका ।
 निर्जलोद्यानतुल्याश्च यूयमेव भविष्यथ ।
- ३१ सदृशः कोष्ठपट्टेन भविष्यति मल्ली कष्टः ।

वर्त्मस्फुरितुस्तु तस्य कार्यं भविष्यति
 उभौ तेनैव युगपत् ज्वलितौ प्रभविष्यतः ।
 न निर्व्यापयितुं कोपि मानवः परिश्रम्यति ॥

२ द्वितीयेऽध्यायः ।

१ स्त्रीवृत्त्यास्य कथनं ६ परमेश्वरत्यागस्य दोषनिर्णय
 तदीयमचिन्तकारणात् तस्मात् हेतुं विनयच ।

१ आमोषाख्यस्य यः पुंस्तु चित्रविषयामिधानव
 अधोदं दर्शनं प्राप्तौ चित्रदाचिरुशालमौ ॥

२ ईदृशी चरमे बाधे घटना संभविष्यति ।

स्यापिष्यन्ते ऽवसायेषु परेऽवष्टम्भ्यताः ।

उचीकृता भविष्यन्ति तेऽप्यपर्वतादपि ।

स्रोतोक्तं तं जनाः सर्वे प्रधाविष्यन्ति देवजाः ।

३ गच्छन्तो बह्वजातोऽपि वदियन्ति कथामिमां ।

आगच्छत वयं याम परमेश्वरपर्वतं ।

अथाहं शाकूचईशस्य वयं गच्छाम मन्दिरं ।

स एव पदवीं स्वीयाम् अस्मान् प्रविष्यति ।

तेनैव वर्त्मना मस्य करिष्यामो गतिं कथम् ।

यतएव व्यवस्था च सियोनो निर्गमिष्यति ।

यिरूशालम् नगर्याश्च वचनं परमेश्वरतुः ।

४ तथान्यनीवृत्त्यातानां स विचारं करिष्यति ।

२ चक्षुः । विज्ञापयन् न विज्ञापयन् ।

भूयिष्ठमागच्छेत् करिर्निर्मलचित्तो ।
ततो भङ्गा निजाधीक्षे करिष्यन्ति कदापि च ।
करिष्यन्ति च दात्राणि व्रज्यानि परिभक्ष्य ते ।
न चासौ प्रहरिष्यन्ति विद्वद् परदेहिनाम् ।
संविच्छिद्यन्ति ते लोका पुनर्न साम्पराधिकं ।

५ गच्छामो याकूषो वंशाः परेन्द्रोत्तितो वयं ॥

६ याकूष् वंशीयलोकांस्त्वमवश्यं परित्यक्तवान् ।

यतस्ते मानवाः पूर्वाः पूर्वदेशस्य जायता ।

पिषेष्टोयजनैश्चक्षुः नक्षत्राणां सन्ति ते ।

नियमस्तु प्रकुर्वन्ति विदेशिवर्जितैः सह ।

७ सुवर्णैश्चापि दुर्गन्धैः पूर्वलोकांश्च मोहयतः ।

तेषां नृणाञ्च सम्पत्तेः परिसंख्या न विद्यते ।

सदेशोवाग्निभिः पूर्वोरचसंश्चा न विद्यते ।

८ देवतामूर्त्तिनिर्देशाः पूर्वाणां हस्तनिर्दिष्टाः ।

अर्थाद् दृष्टान्नुसीदृष्टवस्तुनि प्रथमन्ति ते ।

९ अतो नोचमनुष्यां क्षान् संतानं प्रहरिष्यति ।

चोदिष्टास्ते करिष्यन्ते महान्तो ये च मानवाः ।

ते मानुषा स्त्वया नैव च निष्यन्ते कदाचन ॥

१० भयदत्तात् परेन्द्रस्य भविष्यदेजसस्तथा ।

गिरिं प्रविशन् धूलायां नमस्तत्तत्प्रणिपद्य ।

- ११ नरस्य गर्भिणी कृष्टिरतिस्त्वर्मा भविष्यति ।
 नश्वरस्य मनुष्यस्य गर्भः स्वर्गो भविष्यति ।
 उच्यंस्त्विति दिने तस्मिन् केवलः परमेश्वरः ।
- १२ सेनाध्यक्षपरेष्वस्य दिनं यत् परमं महत् ।
 उच्यंस्त्विति विद्वद्भ्यः समस्तोक्तवस्तुनः ।
 विपरीतमुपस्थाता तेन तद्वस्तु नश्यते ।
- १३ शिवानेनेरवां ब्रूयाम् उच्योद्गामां विद्वद्भ्यः ।
 वाचागच्छोक्तवाचां सर्वेषां विपरीतकं ।
- १४ प्रोक्तानां सर्वेषां त्रैलोक्यानां विपरीतकं ।
 सर्वेषामुपल्लेखानामुच्यमानां विपरीतकं ।
- १५ सर्वेषामपि दुर्गाणामुच्यमानां विपरीतकं ।
 प्राचीराणां सर्वेषां कृद्गामां विपरीतकं ।
- १६ तार्क्षीणि स्त्रितपोतानां सर्वेषां विपरीतकं ।
 मनोहारकचिदाणां सर्वेषां विपरीतकं ।
 उपस्थिति र्दि तस्यैव दिवसस्य भविष्यति ।
- १७ तेनोच्यति मनुष्यस्य मता सम्यग् भविष्यति ।
 नश्वरस्य मनुष्यस्य गर्भः स्वर्गो भविष्यति ।
 उच्यंस्त्विति दिने तस्मिन् केवलः परमेश्वरः ।
- १८ भविष्यति तदा क्षुप्तः सर्वथा प्रतिमागच्छः ।
- १९ आहन्तुं ब्रह्मणा पृथ्वीं यदोत्थाता परेश्वरः ।

- तदा लोकाः परेश्वरस्य महिषसेजसः स्थाया ।
 भयानकत्वान्तस्त्रैव पर्वतानां गुहासु च ।
 भूमे गर्भेषु सर्वेषु करिष्यन्ति प्रवेशनं ।
 २० आहन्तुं शङ्कया पृथ्वीं यदोत्थाता परेश्वरः ।
 २१ तदा मनुष्याः पूजार्थं स्मरन्तः परिनिर्णिताः ।
 प्रतिमाः स्मरन्तः पूजाम् उपाख्येरन्ति स्थाया ।
 निश्चय परेश्वरस्य महिषसेजसः स्थाया ।
 भयानकत्वात् तस्त्रैव पर्वतानां गुहासु च ।
 पर्वतानां विदोर्षले करिष्यन्ति प्रवेशनं ।
 २२ अतएव स्तनाभाये प्राणान् संधारयन्ति ये ।
 तेषु सर्वमनुष्येषु भाविमसीः कदाचन ।
 यतो हेतो न कस्यापि मध्ये गच्छः स जायते ॥

२ अतीतोऽध्यायः ।

- १ पापे लोकानां दुःखं १२ प्रधानजनेषु पदमः १३ लोकां
 चकारकदृश्यं ।

- १ ५ पश्य प्रभुस्य सैन्यानामधिपः परेश्वरः ।
 विरूपाक्षम् विरूपाक्षं यद्विद्याप्यवसन्मनं ।
 तोयस्य यद्विद् भक्ष्यं सर्वं दूरीकरिष्यति ।
 २ बलिनं योधिनिश्चैव विचारकारिणं तथा ।
 भविष्यदादिनिश्चैव गुणिनं प्राप्नुमेव च ।
 ३ पञ्चाशतोऽधिपश्चैव भागिनं मन्त्रिणमथा ।

- वशीकरणविशेषं कर्त्तव्यं निपुणतया ।
 एतान् सर्वान् मनुष्यान् परेभ्यो दूरयिष्यति ।
 ३ तेषामुपरि राजानं करिष्ये वासकानहं ।
 तेषामुपरि राजानं विग्रहसङ्घः करिष्यति ।
 ४ करिष्यन्ति जनाः सर्वे परस्परमुपद्रवम् ।
 उपद्रोष्यति सर्वेऽपि स्वस्वात्मनिवासिषु ।
 कलहं प्रकरिष्यन्ति बाला वृद्धविरुद्धतः ।
 ग्रहद्वारं करिष्यन्ति महत्सु गीचमानुषाः ।
 ५ अतः केचिद्विद्यन्ति भ्रातरं पितृवंशजं ।
 एहि ते विद्यते वस्त्रं त्वमस्माकं नृपो भव ।
 इदं राज्यं त्वमस्माकं नष्टदेष्टुं प्ररक्ष च ।
 ६ किन्तु तस्मिन् दिने तेन प्रपतेद् वद्विष्यते ।
 अहं नहि भवामीह चिकित्साकर्षकारकः ।
 यतो मम गृहे स्वाद्यं क्लृप्तं नास्ति किञ्चन ।
 आधिपत्यं नृणां कर्तुं नहि मां त्वं नियोजय ।
 ७ कल्पिष्यति विद्वद्वाक्यं विद्वदा निपतिष्यति ।
 यतो महत्त्ववशेन कोपयितुं परेन्नितुः ।
 तेषां कर्षाणि जिह्वा च ईर्ष्या प्रातिकूलिनी ।
 ८ प्रमाणयति तेषाञ्च विद्वद् तन्मुखाकृतिः ।
 यतैः सिद्धोभवत् पापं न प्रगोष्य प्रकाशते ।

- अतस्तेषां निजसङ्गो सङ्गापः संचरिष्यते ।
 अतः स्वकीयदुःखानि स्वयं संकनयन्ति ते ।
 १० यूयं वदत धर्मिष्ठान् युष्मत्प्रेमं भविष्यति ।
 तैस्तु स्वस्वक्रियोद्भूतफलमेव प्रभोक्ष्यते ।
 ११ धिक् पापिनस्तु यत्तेषामशुभं संचटिष्यते ।
 भोक्ष्यते तैः फलं मर्तैः स्वहस्तकृतकर्माणाम् ।
 १२ ये मानवा मदीयास्तान् वाखा उपद्रवन्ति च ।
 आधिपत्यञ्च कुर्वन्ति तेषामुपरि बोधितः ।
 हे मल्लोका जना ये स्तु युष्माकमयमाग्निः ।
 भ्रमयन्ति च ते युष्मान् वर्तुषो नाशयन्ति च ॥
 १३ परमेशो विचारार्थं समुत्थानं करिष्यति ।
 विचारे मानवैः सार्द्धं समुत्तिष्ठति च स्वयम् ।
 १४ परेश्वरः स्वलोकाणां प्राचीनमानवैः सह ।
 सार्द्धमध्यक्षलोकैश्च विचारमेव वक्ष्यति ।
 द्राक्षाक्षपि मदीया च युष्माभिः परिगणिता ।
 दीनानां लुष्टितं वस्तु युष्माकं सदनं ऽस्मि च ।
 १५ सैन्याध्यक्षः प्रभु युष्मान् इदं वक्ति परेश्वरः ।
 दक्ष्यन्ते मम यलोका दीनवज्राश्च घृष्यते ।
 युष्माभिस्तु युष्माकं कोऽभिप्रायोभिविद्यते ॥
 १६ परमेशः पुन ब्रूते विद्योतः कन्यका इमाः ।

- साहङ्गाराः प्रगच्छन्ति तथा संस्कीतवचसः ।
 नेत्रैः कटाक्षं कुर्वन्ति व्यङ्गं कृत्वा चलन्ति च ।
 पादेषु शिञ्जितं शब्दं प्रकुर्वन्त्यः प्रयान्ति च ।
 १७ अतः प्रभुः शिरसासां कर्त्ता खलतिसंयुतं ।
 तासां गुह्यप्रदेशश्च परेशो नग्नयिष्यति ।
 १८ प्रभुः सस्मिन् दिने तासां भूषणानि ग्रहीष्यति ।
 १९ नूपुरं जालिवस्त्रञ्च चन्द्रहारकमेव च ।
 कङ्कणं कर्णभूषाञ्च शिरः प्रच्छादनन्तथा ।
 २० गृह्णन्त्यश्च शिरोवस्त्रं कटिसूत्रमथैव च ।
 २१ सुगन्धिभाजनञ्चैव केयूरमङ्गुरीयकं ।
 २२ नासास्त्रणींशुकं चित्रं मेखलाकादसमुटाः ।
 २३ आतसं सूक्ष्मवस्त्रञ्च उष्णीषमुत्तरीयकं ।
 इत्यादीनि समस्तानि मोचयन् स ग्रहीष्यति ।
 २४ विनिमय्य सुगन्धिं स दुर्गन्धं दास्यति क्षतं ।
 उत्तमं कटिवन्धञ्च रज्जुदानं करिष्यति ।
 सुन्दरं केशविन्धासं खलतिं परिदास्यति ।
 वस्त्रबन्धं पराहत्य बालबन्धं प्रदास्यति ।
 चारुरूपं पराहत्य कलङ्कं सम्प्रदास्यति ।
 २५ खड्गाघातैः पतियन्ति युष्माकं सकला नराः ।
 संग्रामे निपतियन्ति युष्माकं बलिनो नराः ।

२६ अनाथोभूय सा भूमौ नगरी निपतियति ।

तस्या दारि विलापश्च क्रन्दनश्च भविष्यति ॥

५ अध्यायः ।

विपत्काले स्त्रीहस्य राक्षसायस्यानकथनं ।

१ पुरुषैकं तदा धृत्वा वक्ष्यन्ति सप्त योषितः ।

खादिष्यामो वयं स्वान्नं धरिष्यामो निजांशुकं ।

स्वनाम्नाम्मान् प्रविख्याप्यापमानं नो विदूरय ।

२ तदा परेशितुः शाखा रूपतेजस्विनी भवेत् ।

इत्यायेल् वंशजा लोकाः संजोविष्यन्ति ये तदा ।

तेषां कृते फलं देशे भविष्यत्युत्तमोत्तमं ।

३ सियोनि ये च तिष्ठन्ति यिरूशालमि ये जनाः ।

यिरूशालम् पुरस्थानां येषां नाम लिखित्यते ।

पविचनामविख्याता भविष्यन्ति हि ते नराः ।

४ परेशिता विचारेण प्रभावाज् ज्वलनस्य च ।

सियोनः कन्यकागाचात् मलेश्वपद्मतेषु च ।

यिरूशालम् नगर्याश्च श्रोणिषु दूरिते सति ।

५ सियोन् शैलस्य सर्वत्र पवित्रे तस्य संसदि ।

दिवा मेघश्च धूमश्च रात्रावग्निश्च चक्ष्यति ।

तेनैवाच्छादनं सर्वतैजसेषु भविष्यति ।

६ तदेव द्रव्यरूपस्य तच्छाया यीश्वारिणी ।

सञ्ज्ञातो दृष्टितथैव रक्षणस्य निदानतः ।
भविताच्छादनं तद्वि संशयस्य भविष्यति ।

५ पञ्चमाऽध्यायः ।

१ परमेष्ठिनस्य द्वाद्याः कपेः कपजं = सोमस्य दृष्टः १
गोमिनी दृष्टः १८ दुष्टलोकाणां दृष्टः २०
लोकाणां दृष्टः २१ रमेनी दृष्टवती कर्षणम् ।

१ साम्प्रतं प्रियनुद्दिष्टं तस्य द्वाद्यार्क्ष्यं प्रति
प्रगाथामि खरेषाद्यम् एकं प्रेमीयमीतकम् ।
फलसुप्तस्य ब्रैलसाधित्यकायां प्रियस्य मे ।

२ द्वाद्याक्षेपमभूदेकं स तत्र वारणीं व्यधात् ।
प्रसारांश्च वहिष्कृत्य सुद्राक्षीं पर्यरोपयत् ।
मृदमुचं विनिर्माय कुक्षं तत्र चक्षान च ।
द्वाद्याफलमपैचिष्ट पफासाद्यातकं फलम् ।

३ हे यिद्व्यालमोलोका विद्वदीयास्य सर्व्वत्रः ।
वचम्यहं विनयं कृत्वा वृथं सर्व्वेपि मामधि ।
द्वाद्याक्षेपं मदीयस्याधि कुक्षं विवेचनाम् ।

४ द्वाद्याक्षेपस्य कार्याणि मया यादृक् कृतानि हि
तस्मादप्यधिकं कर्त्तुं शक्नोमि किमहं पुनः ।
मम द्वाद्याप्रतीक्षायां पफासाद्यातकं कुतः ।
इदानीं गोमिनीक्षेपं प्रति यादृक्प्रति मेम ।

- कर्तुं संजायते कुम्भात् तदर्थं विनिवेद्ये ।
 मया कष्टकवारणो भगवांश्च भेषजान् हि तत् ।
 तन्नाचीरे च संभ्रमे तद्वैदिकयिष्यते ।
 ६ करिष्यामि च तत् शून्यम् चक्ष्मात्मपरिष्कृतं ।
 जनिष्यते च तथैव ब्रह्मसकोटिपादयः ।
 मेघमात्रापविष्यामि च तत्र वर्धितुं प्रसन्नं ।
 ७ इक्ष्वाकेष्वीश्वरो वः सैन्यस्य भिक्षोश्च सः ।
 गोसूतनीचे च ह्येहि जायते परमेष्ठिनः ।
 धिक्कदादेव वा सोऽका उद्यमं तस्य सोऽवकम् ।
 अप्रैक्षत विचारं स किन्तु जात उपद्रवः ।
 अप्रैक्षत च धर्मं स किन्तु हाहा समागतम् ।
 ८ देशस्य मध्यतो यावद् दूयं तिष्ठथ केवलम् ।
 अन्येषां वसतिस्थानं यावच्च नैव तिष्ठति ।
 तावत् क्षेपैश्च क्षेपाणां गृह्णाणाञ्च गृहैः सह ।
 संयोगकारियुक्ताकं सन्नायः संघटिष्यते ।
 ९ इत्यब्रवीन् कम आये सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।
 नितान्तं संविगच्छन्ति भवमानि कष्टानि च ।
 सुमहत्सदृशानाञ्च शून्यत्वं संभविष्यति ।
 १० द्राक्षाया द्रव्यग्रेषु वापैकं भविता फलं ।
 दद्यादकेषु बीजेषु भवितैकादकं फलं ॥

- ११ ये सुरायामनन्वेदुम् उत्तिष्ठन्ति प्रगे ज
 द्राक्षारसस्य तापाय चावद् बहुविभावरि ।
 तिष्ठन्नुपविशन्तश्च तेषां तापो भविष्यति ।
- १२ आयोजयन्ति ते भोग्ये वसुकीं नवसप्तमया ।
 वंशीश्च नवसप्तम्यैव गोस्तनोरसमेव च ।
 किन्तु तैः परमेष्ठस्य कर्म समन्यते नहि ।
 विविच्यते न तै र्लोकैस्तस्य हस्तस्य कर्म च ।
- १३ अतएव मदीया ये लोकास्ते ऽज्ञानकारणात्
 बन्धोभूय गमिष्यन्ति वस्तुमन्यच नाटति ।
 कुलीनमानवास्तेषां भविष्यन्ति बुभुक्षिताः ।
 पिपासिता भविष्यन्ति तेषां सर्वे पृथग्जनाः ।
- १४ बद्धयित्वा निजं कुचं परलोकोऽप्रमाणतः ।
 स्वकीयमाननं पश्चात् परिविस्तारयिष्यति ।
 तस्य लोका महान्तस्य नीचाः कलहिनो जनाः
 आनन्दकारिर्लोकाश्च तत् प्रवेक्ष्यन्ति सर्वशः ।
- १५ नीचा नता भविष्यन्ति महालोका अधोमुखाः
 १६ दृष्टिर्नता भविष्यन्ति नृणां गर्भयुतां तदा ।
 सैन्याध्यक्षपरेष्ठस्तु प्रोक्षन्ति विचारतः ।
 तथा पवित्र ईशस्य धर्मो मान्यो भविष्यति ।
- १७ तदानीं मेषसन्दोहो निर्बिभ्रेन चरिष्यति ।

विदेहिनीं ब्रह्मान् स्त्रीयान् पतितस्तु तु भूमिषु ।

उन्नतानां मनुष्याणां करिष्यन्ति सुधारकाः ।

१८ आकर्षयन्ति हि ये दण्डमधर्मारूपरज्जुभिः ।

तथा प्राप्तिं मनुष्या ये प्रकटशूकरज्जुभिः ।

तेषामेव मनुष्याणां सुसन्तापो भविष्यति ।

१९ स तूष्णं कुरुतां कर्म प्रपश्यामो वयं यथा ।

इच्छायेत्यधर्मारूपस्य कर्म मन्त्रणजं तथा ।

समुपस्थाय संसिद्धोद् विजानीमो वयं यथा ।

इति तैरुच्यते तस्मात् शीघ्रं कार्यं करोतु सः ॥

२० अभद्रं वस्तु ये भद्रं प्रवदन्तीह मानवाः ।

तथा भद्रमभद्रं ये प्रवदन्ति च मानवाः ।

आलोकमन्धकारं ये तम आलोकमेव च ।

मिष्टं तिक्तञ्च जानन्ति तिक्तान्तु मिष्टमेव च ।

तेषामेव मनुष्याणां सन्तापः संभविष्यति ।

२१ द्वाग्निनः स्वस्वदृष्ट्या ये सम्भवन्तीह मानवाः ।

दर्शिनः परिणामस्य ये जनाः स्वस्वबुद्धितः ।

तेषामपि मनुष्याणां सन्तापः संभविष्यति ।

२२ गोक्षनीरसपाने ये भवन्ति पटवो नराः ।

आसादने सुरायाश्च निपुणाः सम्भवन्ति ये ।

२३ उत्क्रांशं संपरिगृह्य मानुषं सापराधकं ।

निरागसं प्रकुर्वन्ति धर्मश्च्युतश्च धार्मिकम् ।

तेषामपि मनुष्याणां सम्तापः सम्भविष्यति ।

२४ जिह्वा चर्वति नासानि यथा वज्रिस्त्वहपिणी ।

शुष्कदण्डानि दह्यन्ते यथा च वज्रिहेतिभिः ।

तथैव तेषां मूलश्च भविता जीर्णकाष्ठवत् ।

उड्डीय तेषां पुष्पाणि परिचास्यन्ति धूलोवत् ।

यतो हेतोः परेशो यः घृतनामां महाधिपः ।

तद्व्यवस्थां मनुष्यास्तं परिकुर्वन्ति तुच्छिकां ।

दस्तायेल्धर्मरूपस्य वाक्यावज्ञाश्च कुर्वन्ते ॥

२५ अतः स्वीयमनुष्याणां विपरीतं परेशितुः ।

अमर्षस्यातिषण्वालो निश्चितं सम्भविष्यति ।

स तेषां प्रतिकूलश्च हस्तौ विस्तारयिष्यति ।

तथा तान् मानुषान् इत्थं स्वयं पर्याहनिष्यति ।

तेनैव पर्यताः सर्वे भविष्यन्ति प्रकम्पिताः ।

तेषाञ्च कुनपा मार्गे भविष्यन्ति च गूथवत् ।

तथापि तस्य कोपस्य निवृत्तिर्न भविष्यति ।

किन्तु तस्य पुनर्हस्तौ विस्तृतौ सम्भविष्यतः ।

२६ दूरदेशिष्ठते तेन ध्वज उत्तोलयिष्यते ।

आभ्रमिसीमलोकेभ्य आङ्गानं परिदास्यते ।

तेनैव ते द्रुतं गत्वा समेष्यन्ति जनां द्रुतम् ।

- २० पश्य ते दुर्ध्वला नैव भविष्यन्ति च केपि हि ।
 तेषां न सुखजनं भावि तस्मा च न भविष्यति ।
 नैव तेषां मनुष्याणां निद्रा च संभविष्यति ।
 न च तेषां मनुष्याणां कटिबन्धो विमोक्ष्यते ।
 २८ न चर्मापादुकानाञ्च सूत्रमुक्तिर्भविष्यति ।
 तथा तेषां श्वरास्तीक्ष्णाः सगुणानि धनंषि च ।
 भविष्यन्ति तुरङ्गानां खुरा हीरकसन्निभाः ।
 २९ गणिव्यन्ते रथाङ्गानि तेषान् घूर्णवातवत् ।
 भवेच्च गर्जनं तेषां सिंहोर्गर्जनसन्निभं ।
 यथा मृगेन्द्रयूथानां परिगर्जन्ति श्रावकाः ।
 गर्जन्तस्ते तथा धृत्वा पशून् नेयन्ति मानवाः ।
 ३० न च शृङ्खल्यन्ति तान् केपि मनुष्याः परिरक्षितुं ।
 तस्मिन् दिने मनुष्याणां तेषाञ्च प्रतिकूलतः ।
 अकूपारो यथा गर्जेद् गर्जिष्यन्ति तथैव ते ।
 तेनैव ते जनाः सर्वे वीक्षिष्यन्ते वसुन्धरां ।
 किन्तु दुःखं तमिच्छन् भविष्यति हि केवलम् ।
 आलोको घोरमेवेन भविष्यति तमोमयः ॥

६ अध्यायः ।

१ विश्वविषयस्य दर्शनं १ कठिनलोकाणां समीपं प्रति तस्य प्रवेशं ११ चवश्रितलोकानां रचयन् ।

१ उषियन्पति र्धस्मिन् वर्षे मृत्सुमवाप्तवान् ।

तस्मिन् वर्षे समुत्तुङ्गे प्रोक्षे सिंहासने तथा ।

निजं प्रभुं समासीनं परिवीक्षितवानहम् ।

अभवत् परिपूर्णञ्च मन्दिरं तस्य तेजसा ।

२ तदग्निके समातिष्ठत् दूतानां सिरफांगणः ।

तेषामेकैक आसीच्च षट्षट्पक्षधरस्तदा ।

तेषां पक्षद्वयेनैव मुखमाच्छादयेन् निजम् ।

तथा द्वाभ्याञ्च पक्षाभ्यां पादावाच्छादयेन्निजौ ।

अपराभ्यान्तु पक्षाभ्यां द्वाभ्यां समुज्जयेत् च ।

३ तदा संभूय तैः प्रोक्तं सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।

पवित्रस्य पवित्रस्य पवित्रस्येति नामभिः ।

तथा तदीयतेजोभिः परिपूर्णा वसुन्धरा ।

४ तेषामेतस्य वाक्यस्य महतः प्रोक्षशब्दतः ।

मन्दिरद्वारमूलानि सकलानि चकम्पिरे ।

तथैवमन्दिरं धूमैः परिपूर्णमभूत्तदा ।

५ ततो मया परिप्रोक्तं विनाशं गतवानहम् ।

यतोहमपवित्रोष्ठो ऽमेष्ठोष्ठैः सह वासवान् ।

मंदीयनघनदन्धं राजानं परिदृष्टवत् ।

अर्थतः पर्यपश्यत् तत्सैन्याध्यक्षपरेश्वरम् ॥

६ अनन्तरं सिरफ् नामा यज्ञोद्यवेदिमध्यतः ।

ज्वलदङ्गारमादाय प्रोक्षीय मामुपागमत् ।

- ७ ततस्तं मम तुष्टे स स्पर्शयित्वा ब्रवीदिदम् ।
 पश्चात्कारस्य त्वद्वक्त्रपरिस्पर्शनतः क्षणात् ।
 अधर्षो यस्य दीयः स स्वयं दूरीकृतो भवेत् ।
 तथैव तावकीनं यत् पातकं तदमुच्यते ।
- ८ ततोऽहं कं प्रहेष्यामि को वा यास्यति मत्प्रते ।
 इत्येतद्भाषमानस्य परेशस्य श्रुतं वचः ।
 मया तदा परिप्रेक्ष्य पश्चाद्दमस्त्युपस्थितः ।
 इदानीं परमेशेन प्रेषणोपस्थिता ज्ञहम् ।
- ९ तेनोक्तं त्वमुपब्रूय लोकानेतानिदं वद ।
 कर्णेऽप्यथ यूयं वै किन्तु यूयं न भोक्ष्यथ ।
 नेचैर्द्रक्ष्यथ यूयस्य परिज्ञातुं न शक्यथ ।
- १० ते मानसा यथा नैव परिपश्यन्ति लोचनैः ।
 कर्णे रथैवा न शृण्वन्ति न बुध्यन्ते च मानसैः ।
 व्यावर्त्तयन्तु चित्तानि समये तेषु कुत्रचित् ।
 मत्तस्ते मनुजाः स्वस्था यथा नैव भवन्ति च ।
 तथा तेषां मनुष्याणां क्रियन्ते खूलबुद्धयः ।
 बधिरीभूतकर्षास्तु जातास्तु मुद्गिता दुष्टाः ॥
- ११ अगन्तरं मया प्रोक्तं हे प्रभो परमेश्वर ।
 दिगानामोद्भूतां भावि संख्यानं कति सोऽवदत् ।
 यावत् वसति श्रूयन्तानि पुराण्येतानि सर्व्वतः ।

गृहाणि नरभूतानि ग्रन्थहीनाश्च भूमयः ।

१२ न भवेद्युः परेण्यस्य नृजातिं नहि दूरयेत् ।

देवमध्ये च मर्त्यानां नानाद्यत्वं भविष्यति ।

दंडुग्रानां दिगानां हि स्थितिस्तावत् भविष्यति ।

१३ नोवृत्तो दशमांशस्य भविष्यति यदि स्थितिः ।

तथापि तस्य सन्नाशो घटिष्यते पुनः पुनः ।

किन्तु यद्दद् अलोन् एका वृक्षयोन्मिद्वयोरपि ।

तयो मूलं सदा तिष्ठेत् तददेतन्नृणामपि ।

मूलरूपः पवित्रस्य वंशएकस्य स्थास्यति ॥

० चतुर्थोऽध्यायः ।

१ चाक्षरं प्रति चित्रविषयं चाक्षरमक्षरं १० चाक्षरं
चाक्षर्यचित्रप्रकाशनं १० चक्षुरोपयोगे भौविद्वयप्र
मनसः ।

१ चित्रादेवराजस्य च उच्यते पौत्रकः ।

पुत्रस्य चोद्यमकक्षिन् राजस्य सति क्षुब्धति ।

अरामदेविरिषीन् राजा रिमक्षिन् चोद्यकः । ०

इत्याद्येष् भूपतिरेतौ कश्चैनेऽप्यन्यतौ ।

येनाभिर्वेष्टनं कर्तुं नमरे चित्रमक्षरम् ।

किन्तु तौ भूपति न स्यः कश्चैनेतुं चोद्यकः ।

२ अराम इत्यक्षीन् चाक्षे इत्याद्ये कश्चैनेतौ ।

इत्थं कश्चैनेति चोद्यकः इत्याद्ये कश्चैनेतौ ।

तदा तस्य मनसस्य श्लोकानामपि मानसं ।

वायुना कल्पितो वन्यसुकमे विटपी यथा ।

३ इत्यस्मादब्रवीदित्यं चिप्रथित्यं परेश्वरः ।

त्वं शार्ङ्गाग्रदूतपुत्रसे पुष्करिण्यासटोपरि ।

रजकक्षेत्रमार्गे च साक्षात् विधातुमाहृतं ।

प्रगच्छतं युवामेतां कथाश्च संप्रवक्ष्यामः ।

इदानीं त्वं स्थिरो भूया भूत्वा च सावधानकः ।

४ धूस्रमध्याविमे उल्के एतयोः रघुभागतः ।

अर्थात् रिखीन् कुमारान् रिमल्लियस्य पुत्रतः ।

महाकोपविशिष्टाश्च मा भयं क्रियतां त्वया ।

तथा त्वं मानसे नैव भूयास्व चीनसाहसः ।

५. चरामीया इप्रयिमे लोका रिमलियात्मजः ।

● महिषासुरमर्दिनामते समकुर्वन् कुमन्त्रिणां ।

६ भाषात निरुद्धिद्वयम् अत्रकस्य लेशधाम तम् ।

यत्किञ्चिदपि संशयान्न विभज्य च ।

_____

म. ५।

• **अपराध** **पुनर्विचार** **प्राप्त** **हो** **सक** **त** **ह** **ै** **।**

एते विष्णोर्वा मात सुखिरा न भविष्यति ।

तस्यैव मन्त्राया वा न सिद्धिं प्राप्नोति कुत्रचित् ।

८ दक्षेयकं वगरं स्थापेत् अराम्देवस्य मस्तकं ।
 तथा रिषीन् महीपालो दक्षेयकमस्तकं यदि ।
 भोमिरोष् नगरं चेत् स्याद् इन्द्रयिमस्य मस्तकम् ।
 तथा रिमस्त्रियः पुत्रः भोमिरोष्ः शिरो भवेत् ।

९ तथापि पञ्च घट्टीनां वर्षाणामेव मध्यतः ।
 समुच्छिन्ना भविष्यन्ति लोका इन्द्रयिमोऽखिलाः ।
 नहि स्थास्यति तेषाञ्च जातिरेका कदाचन ।
 किन्तु धूयं न विद्यासं मयि कुर्यात् कर्हिचित् ।
 तर्हि स्त्रिराः सुसंस्नातुं न शक्यथ कदाचन ॥

- १० आहवे कथयामास पुनश्च परमेश्वरः ।
 ११ खं प्रभुं परमेष्ठं त्वं चिह्नं किञ्चन प्रार्थय ।
 तं प्रार्थयस्व भीषणे खाने वायूर्द्धसंस्थिते ।
 १२ किन्वाहस् कथयामास संप्रार्थ्य स्वस्वमं मया ।
 परीक्षा परमेष्ठस्य नैव कारिष्यते क्वचित् ।
 १३ तेनैव स जगदेवं चे दास्यद्वंशसम्भव ।
 इदानीं मानसं धत्त धूर्ध्वं व्यथयति कृपां ।
 अक्षयां संमान्य संवयं निजेष्टञ्च करोषि हि ।
 १४ धुमन्धं परमेष्ठेन दीयतां चिह्नमेकम् ।
 पञ्च वर्जयती कन्या तनयं प्रसविष्यति ।
 इक्ष्माणुषेत् तदीयञ्च नामधेयं करिष्यति ।

१५ पश्चात् स साधुकार्येषाम् असाधूनाञ्च कर्माणां ।

स्वीकृतास्वीकृतत्वाभ्यां ज्ञानवानभवत् स्वयम् ।

दध्नश्च मधुगन्धेन भक्षणं प्रकरिष्यते ।

१६ यतो देवोदराजभ्यां याभ्यां क्षोत्रमुवाप्स्यसि ।

तद्बालकस्य दुष्कर्मास्वीकारज्ञानज्ञाभतः ।

तथा तस्यैव सत्कर्मास्वीकारज्ञानज्ञाभतः ।

पूर्वमेव हि देवः स उच्छिन्नमूलं प्रयाच्यति ॥

१७ दध्नविमो विप्रदातः पृथक्कृतभूतकासतः ।

विपत्तिं चादृष्टी नैव कदाचिदपि प्राप्नुवत् ।

विपत्तिस्तादृष्टी तस्य अशूरोदेवमेदिनोर्पातः ।

परेष्विता समानीय तुभ्यं गृभ्य यमापिच ।

तदीयपिक्वर्गमेवो निश्चितं घटयिष्यते ।

१८ तदा निश्चीयन्त्याश्च ज्ञेयदेवोदमर्चिणां ।

अशूरोदेवमप्यस्य प्रतिपद्यं स दास्यति ।

१९ तेनैव ते समागत्य शून्यसंनिध्यभूमिषु ।

त्रिलोक्येषु चिद्रेषु तथैव निविष्टे वने ।

समस्तसुन्दराणाञ्च करिष्यन्तुपवेशनं ।

२० तदा परात् नदीवारे क्षिताशूरोदमभूदता ।

परकीयस्वरूपेण कुरेव परमेश्वरः ।

उत्तमाङ्गस्य पादस्य लोभां चौरं करिष्यति ।

तथा निपातत्रयैव मात्राणां प्रकरिष्यति ।

२१ तदानीमपरैव क्षयमेव चटिष्यते ।

युवती मौख्यो मेवी कश्चित् पेट् पात्रयेत्तदा ।

तर्हि तेषां च दुग्धेभ्य उत्पन्नं भोज्यते इति ।

२२ एवं देवस्य मध्ये ये प्रेषा स्वास्त्यन्ति केचन ।

ते जना नवनीतानि प्रभोक्ष्यन्ते मधूनि च ।

२१ तथा येषु च वर्षेषु मद्रासहस्रमूल्यिकाः ।

सहस्रं परिविद्यन्ते गोक्षणीनामिका सताः ।

तस्मिन् दिने तु तत्वेचं भावि व्याकूलकष्टकं ।

२४ मानवास्तव यार्थान्ति गृहीत्वा च धनुःशरौ ।

व्यास्यते निखिलोनीवृत् यतः श्वाकूलकण्टकैः ।

२५. म्याकुलकण्टकाद् यच्च भोति नमसीत कदाचन ।

कुहालैः खनितास्ये च सकला उपपन्मताः ।

दृषाणां चरणं भावि मेघाणां दलनमथा ॥

८ अष्टमोऽध्यायः ।

१ अश्वत्थसोऽक्षरिवायेसो भविष्यद् दृष्टः ॥ सिद्धदाया भविष्यन्

दण्डः ६ दण्डस्त्रानिवार्यमं ११ साधुदशां साधुनाथाः कथा

१९ देवार्चिना दुःखं ।

१ यहीत्वा पृथुपाषाणं त्रिधातपो ऽक्षतस्त्वया ।

तस्य मध्ये कथायुता सिद्ध्यन्तां च यथाक्रमं ।

महेर्भाजस्वसर्धात् सोम्यतां सरितं त्वया ।

- तथा द्रुतञ्च वस्तूनि लोडितानि गृह्णात् च ।
 इत्येतत् परमेष्ठेन पर्यगादि च मीं प्रति ।
 २ तदाहञ्च प्रमाणाद्यै विश्वास्तुतिर्वा मयं ।
 उरिधवाजकश्चैव चिधिरिचिधुतं तथा ।
 सिखरियं प्रति खलु समीपं प्रसमाङ्गयम् ।
 ३ पस्यान्मदीयभार्या या मया वा समुपागता ।
 तदानीं गर्भिणी भूत्वा संप्राप्तोष्ट ममात्मजम् ।
 तदा कथितवान् ममं इदं वक्ष्ये परेश्वरः ।
 तस्य नाम महेश्वरस्य हासवस् त्वं कुरु साम्प्रतम् ।
 ४ यतो हे मे पित हे मे मातरेतत् प्रभाषणं ।
 बासेनोच्चारितं शीघ्रं त्रिचनस्य च पूर्वतः ।
 दग्धेषकोधनश्चैव त्रैमिरोणस्य लोठनं ।
 अश्रुरीयस्य भूपस्य नेयते वायतोयतः ॥
 ५ ततः परं पुन मीं च उक्तवान् परमेश्वरः ।
 ६ पक्ष लोका इमे सर्वे श्रीलोको मन्दर्गामि यत् ।
 लोतस्तत् परिसंत्यज्य रिसीनं रिम्लियस्य च ।
 तनयं प्रति कुर्वन्ति परमानन्दमोदुषं ।
 ७ अतो महाबलश्चैव महाजयसमन्वितम् ।
 फरात्सरित्यथोरूपम् अश्रुरीयधरार्पितं ।
 सैन्यानि च तदोद्यानि तानेव मानुषानधि ।

आनेयसि परेणः सा एसीती याचति स्वातन्त्र्यैः ।

सर्व्यासमेव सीमानामुपर्युक्तान्वयति ।

८ सोऽप्यलित्वा च कृद्धा च विद्मदामथ्यदेशतः ।

परिगत्य गच्छं देशं यावत् उत्थास्यति सा सा ।

इमानूयेस्व जलं तेषां नद्याः पचस्वरूपकं ।

त्वदीयकृतदेशस्य विस्तारो व्यास्यते स्वयं ॥

९ हे सर्व्यमानवा धूयं संविभीत इवत्कलाः ।

हे दूरदेशिनी लोकाश्च चित्तं निधत्त च ।

कुरुध्वं साध्वसं धूयं कृत्वा च कटिवन्धनम् ।

साध्वसं संविधद्भ्य विधाय कटिवन्धनं ।

१० युष्माभिर्मन्त्रणा कार्य्या भविता निष्फला तु सा ।

तथैव मन्त्रणा कार्य्या किन्तु सा नहि सेत्स्यति ।

यतः स ईश्वरो ऽस्माभिः सहितः परिविद्यते ॥

११ ततः परं परेणैव समादायि करो मम ।

यथा च तन्मनुष्याणां वर्त्मना न ब्रजान्यहम् ।

उपादिशन् स एतस्मिन् एतदाक्यमभाषत ।

१२ एते तु मानवाः सर्व्ये राजद्रोहं वदन्ति यत् ।

न तं धूयं प्रभासध्वं राजद्रोहं कदाचन ।

तेषां भोत्या न भेतव्यं ब्रह्मणीयस्य न कश्चित् ।

१३ पविष्यति मन्यध्वं सेनाध्यक्षः परेश्वरः ।

स एव संश्रयो भावी युष्माकं भवत्यङ्गयोः ।

१४ पवित्र आश्रयस्यापि स युष्माकं भविष्यति ।

किन्तु स्वसनपावायो बाधकः प्रसारसाध्या ।

स एव भविता नूनम् इच्छायेत्सीधवंशयोः ।

प्रति संभवितोन्माथो यिरुन्नास्य निवासिनः ।

तथा यन्त्रस्वरूपस्य भविष्यति स तान् प्रति ।

१५ तत्र तेषां मनुष्याणां स्वसनन्तो बहवो जनाः ।

अवश्यं संपतिष्यन्ति गमिष्यन्ति च भग्नताम् ।

तथोन्माथेषु संबद्धा धारिष्यन्ते च मानुषाः ।

१६ एतत्साक्षित्वाक्यस्य बन्धनं त्वं विधेहि च ।

मत्प्रियव्यूहमध्ये तामाज्ञां मुद्राङ्कितां कुरु ।

१७ पराङ्मुखः परेभ्यो यो याकूषो ऽभिजनं प्रति ।

तत्कृते पदवोच्चाहं निरीक्ष्ये हि साम्प्रतम् ।

तथा तस्यैव कारिष्ये मया तु संप्रतीक्षणम् ।

१८ पश्चाद्दहमीश्वरेणैव दत्ताः सन्ततयो मम ।

सैन्याध्यक्षपरेभ्येन सियोन्माभ्यनिवासिना ।

इच्छायेत्सीधचिह्नानि चिन्ताणि खल्वानि ते ॥

१९ गुणिमाथाविनो ये च लोकाः कर्णे वदन्ति ये ।

तेषां समीपे लोकानां यूयमन्विष्यताधुना ।

इति वाक्ये मनुष्यैस्तै र्युग्मभ्यं कथिते सति ।

मृतं किं मृतमिव नो जना मत्वरयन्धिधौ ।

जीवितान्तं कृतं किं ते सक्तसायव मानवाः ।

मृता ये मानवाः शेषामपेक्ष्यन्ति समीपतः ।

२० आशायाश्च कथायाश्चाने मृतमन्तां हि ते जनाः ।

यद्येतद्गुणसारेण कथयन्ति न ते नराः ।

तर्हि तेषां मनुष्याणां मध्ये दीप्तिर्न विद्यते ।

२१ किन्तु देवस्य मध्येन परिव्रज्य जना भुवम् ।

दुःखिता कुचिताश्चैव भविष्यन्ति मुनिश्चितं ।

तथा बुभुक्षिता भूत्वा प्रोक्तताश्च निजं निजम् ।

राजानमभिगच्छन्ते स्वं स्वमीश्वरं ते नराः ।

२२ एवमूर्द्धमधोभूर्धमिं निरीक्षिष्यन्ति ते नराः ।

किन्तु केवलदुःखस्य तमिस्रस्य भविष्यति ।

लेशोभयद्वयस्य नृणां तेषां भविष्यति ।

भवितारो मनुष्यास्ते ऽभिमानेन प्रताडिताः ॥

८ नवमोऽध्यायः ।

१ विपत्तिकाष्ठे लोहस्य जनिः कर्षन्ति मानवानां सुखानां
वर्धनं ८ इत्यादिषो भविष्यदृषः १२ तेषां याजन्तम् उपद्रा-
विषां कृतं दृश्यम् ।

१ आसीत् जनपदः पूर्वम् अतीव सुखवांसु यः ।

तत्र किञ्चित् पुनर्वारं संस्थाप्यति तमो नदि ।

यथा पुरा सिन्धूजनं नृणाञ्चिमप्यनोनमत् ।

- तथैव शेषकाले च जलधिः सन्निधौ स्थितो ।
 यद्दृग्नाथ्यनदीतीरे स्थितानां परदेभिनाम् ।
 स गालीलाख्यदेशश्च प्रोक्षतं संविधास्यति ।
 २ तेनैव मानवाः ये चे पर्यध्यात्मन् तमिच्छके ।
 ते जने र्दृष्ट्वा लोकः परिदर्शय्यते तदा ।
 अवसन् ये जना देशे मृत्युच्छायास्वरूपके ।
 तेषामुपरि लोकानाम् आलोकः संप्रकाशिता ।
 ३ ऐधयित्वा च देशं त्वं तान् समानन्दयिष्यसि ।
 तेनैव त्वत्समचं तु शस्यकर्त्तव्यकालवत् ।
 ह्लादयन्ते मनुष्यास्ते नन्दयन्ति च ते तथा ।
 यथा लोढितवस्त्राणां विभागसमये भवेत् ।
 ४ यतस्त्वं मिदियानीश्वरस्य दिवसे यथा ।
 तथा तस्य युगं भारं स्कन्धस्य वह्नुमेव च ।
 तस्योपद्रवकर्तृणां दण्डमप्यवभक्ष्यसि ।
 ५ एवं तुमुलभंग्यामे सज्जीभृता च वाहिनी ।
 तस्याः सज्जा च रक्तेषु क्षुण्डितं वसनं तथा ।
 वैश्वानरस्य काष्ठानि भूत्वा दग्धीभविय्यते ।
 ६ एवमस्मत्कृते कश्चित् बालकः संजनिष्यते ।
 अस्मभ्यं तनयैकस्य परिदायिष्यते तदा ।
 तस्य स्कन्धे खिलसैर्वाधिपत्यम् अर्पयिष्यते

तन्नामधेयमाश्रयं मन्त्री च बलवांसया ।

दंशरो ऽनन्तकालीनः पिता चापि भविष्यति ।

तथैव प्राणिरूपस्य भूपतिस्य भविष्यति ।

७ नास्ति तस्याधिपत्यस्य शुभसंज्ञास्य श्रेयता ।

सिंहासनस्य दायूदो राजत्वस्य च स प्रभुः ।

भूत्वा विचारतो न्यायाद् ददानोमपि सर्वदा ।

करिष्यति सदैव स्थापनञ्च निरूपणम् ।

अपरञ्च परेशो यः सैन्यानामधिपस्य यः ।

तदोयोद्योगतः सर्वम् एतत् सिद्धं भविष्यति ॥

८ प्रातिकूल्यादिमां वाक्तां चाकूवः प्राहिनोत् प्रभुः

दस्त्रायेकः समीपञ्च सा शीघ्रं समुपस्थिता ।

९ एते च सकला लोका दृक्प्रविशन्मोमिरोषयोः ।

निर्वासिनः स्वगर्वेषु गर्विताः प्रादवन् इति ।

१० दृष्टकानि तु सर्वाणि पतितानीति निश्चितम् ।

किन्तु तद्विषयपाषाणे धन्यो ऽप्यभिरेव तत् ।

उद्युम्बरद्रुमो ऽप्येहि तद्विषयस्य भवेत् ।

किन्तेरयं नास्ति तस्य प्रतिद्वन्द्व्यामहे वधं ।

सर्वे ते मनुजा इत्यं परिज्ञायन्ति निश्चितम् ।

११ अतो नाहो विहीनो ये वैरिष्वहान् परेश्वरः ।

समुत्थापयिता हर्षं तस्यैव प्रतिकूलतः ।

तदीयान् सकलान् प्रभून् च सुसज्जीकरिष्यति ।

तेनैव पूर्वदिक्स्थौ र्यादन्त्यैररामिभिः ।

पश्चिमलैः पिप्पलीचैरिच्छायेत् संवर्धयते ।

१२ इत्थं सत्यपि नो तस्य कोपमार्गो भविष्यति ।

किन्तु तदीयस्यैवैव सुविशीर्यै भविष्यतः ॥

१३ व्याघोटिष्यन्ति नो लोकाः प्रहारकारिसन्निधौ ।

सैन्याधिपपरेष्वस्य नान्येपिष्यन्ति मागवाः ।

अतएवैकदा त्वयै संक्षेप्यति परेश्वरः ।

इच्छायेत् त्रिरः पुच्छं ब्राह्मणं पञ्चवानि च ।

१५ वृद्धा माग्याश्च ये लोकाश्चयव तस्य मयस्कं ।

अतश्चित्रिचक्राश्च साङ्ख्यं भाविष्यदिनः ।

१६ यत एषां मनुष्याणां ये लोका मार्गदर्शकाः ।

तएव तान् मनुष्यान् हि भ्रमयन्ति पुनः पुनः ।

यतश्चेषां मनुष्याणां शोभते माग्यापि ते ।

गमिष्यन्ति विनाशं ते मागवाः सकला भुवः ।

१७ तेषां युवज्जने र्भेदाग्निरिष्यति परेश्वरः ।

पिप्पलीनान् मिश्रून् चैव विषयाश्च दधिप्ये ।

यतस्य निखिला दुष्टाः कुकर्माकारिणश्च ते ।

तथा तेषां वज्राणि स्रव्यादीनि रुक्मजः ।

इत्थं भूतेषु नो तस्य कोपमार्गो भविष्यति ।

किन्तु हस्तौ तदीयौ दौ सुविस्तीर्णौ भविष्यतः ॥

१८ ज्वलन् धक्ष्यति पापाग्निः शृङ्गाखकोलिकण्टके ।

एवं तन् निविडारण्ये स्वयमेव लगिष्यति ।

तेनैव मेघवत् पश्चात् धूमश्चैवोद्गमिष्यति ।

१९ सैन्याध्यक्षपरेणस्य क्रोधो देशं प्रधक्ष्यति ।

तथा लोका भविष्यन्ति वह्निना दग्धकाष्ठवत् ।

न च कोपि दयिष्यन्ते भ्रातरश्च निजं निजं ।

२० हत्वापि दक्षिणैर्हस्तैः स्थास्यन्ति क्षुधिता हि ते ।

वामहस्तैर्घंसित्वापि नैव तर्ष्यन्ति ते जनाः ।

सर्वो जनः स्वहस्तानां मांसानि परिभोक्ष्यते ।

२१ द्रुप्रथिम् भिनशिश्वैव यमिष्यति परस्परम् ।

यिद्धदाप्रतिकूलं तावेकमन्त्रौ भविष्यतः ।

इत्थं भूतेपि नो तस्य क्रोधशान्तिर्भविष्यति ।

किन्तु तस्य पुनर्हस्तौ विस्तीर्णलं प्रयास्यतः ॥

१० दशमोऽध्यायः ।

१ अन्यथकारिणां दण्डनं ५ अभिमान्यशूरनरपतेरागम-
कथनं १२ तस्य विनाशः २० दक्षाद्येकोऽवशिष्टानां लोकानां
रक्षणं २४ अशूरराजस्य सैन्यानामागमनवर्णनं ३२ तस्य
विनाशकथनञ्च ।

१ अन्यायकरणार्थञ्च दरिद्रान् मनुजान् प्रति ।

अपह्नुतुं यथार्थञ्च दुर्गतानां नृणां मम ।

- २ अपहर्णुश्च वस्त्रानि विधवानान्तु योषिताम् ।
 बासुकानामतातानां द्रव्यं चोरयितुं तथा ।
 ये व्यवस्थाकृतो ऽन्यायाद् व्यवस्थां स्थापयन्ति हि ।
 उपद्रव्यव्यवस्थाञ्च निरूपयन्ति ये नराः ।
 तेषामिह मनुष्याणां सन्तापः संभविष्यति ।
- ३ दण्डस्य करणे काले युष्माभिः किं करिष्यते ।
 दूरादागतनागस्य दिने वा किं करिष्यते ।
 करिष्यते च रक्षार्थं कस्यानिकपलायनं ।
 श्रेष्ठैर्याणि च युष्माकं कुत्र संस्थापयिष्यथ ।
- ४ यूयं बद्धनृणां मध्ये निपतिष्यथ मां विना ।
 इतानाञ्च मनुष्याणां मध्यतो निपतिष्यथ ।
 इत्थं भूतेषु नो तस्य क्रोधः शान्तिं गमिष्यति ।
 किन्तु तदीयहस्तौ द्वौ विस्तारं यास्यतः पुनः ॥
- ५ यो ऽगूरो मम कोपस्य दण्डरूपः स जायते ।
 तदीयहस्तयो र्यष्टि र्मत्कोपरूपयष्टिका ।
 ६ लोठितं संपद्हीतुञ्च नेतुमर्थञ्च लोठितं ।
 मार्गमध्ये मनुष्याञ्च दलयितुञ्च पङ्कवत् ।
 तमहं प्रेषयिष्यामि विरुद्धं कल्पनाकृतां ।
 आदेक्ष्यामि स्त्रकोपस्य पात्रस्य च विरुद्धतः ।
 ७ अभिप्रायो न तस्यार्थं न च तस्य मनोगतम् ।

- किन्तु नात्राहितं लोकान् नानादेशसमुद्भवान् ।
 तदीयमनसो वाञ्छा प्रोच्छिन्नान् कर्तुमेव तान् ।
 ८ यतः स वक्ति मेऽथवा राजानो नहि सर्व्वशः ।
 ९ तथा कर्कमिश्रः कलनी समानो न भवेत् किमु ।
 अर्पदस्य हमात् किं वा समानो नहि जायते ।
 दक्षेवक् च भवेद् धावृक् शोमिरोण् किं न तावृशं ।
 १० शोमिरोणस्य मूर्त्तिभ्यो मूर्त्तिभ्यो धिरुशाखमः ।
 येषु देशेषु विद्यन्ते तत्त्वितोत्तममूर्त्तयः ।
 ते सर्व्वे नोदृतो जाता मदीयकरसंगताः ।
 ११ शोमिरोणश्च तन्मूर्त्ती र्धथाहं हतवान् पुरा ।
 तथा किं न करिष्यामि मूर्त्तींश्च धिरुशाखमं ॥
 १२ धिरुशाखमसियोनद्री प्रति परिवृढस्य तु ।
 सिद्धौ समभिजातायां सर्व्वेषामेव कर्मणां ।
 अहम् अष्टूरराजस्य साहस्रारस्य चेतसः ।
 कर्मणः प्राञ्जुदुष्टेस्य सगर्व्वाधा निमित्ततः ।
 तस्माद्यपि च दास्यामि योग्यां प्राप्तिमहं भुवं ।
 १३ यतो भाव्येत तेनेत्वं परिणामप्रदर्शकम् ।
 स्त्रोयवाङ्मोर्व्वलेनापि ज्ञानात् कार्य्यमसाधयम् ।
 मनुष्याणामहं सीमां विप्रकृष्टां विधाय च ।
 अलोढयमहं तेषां यस्मिन्तानि धनानि हि ।

- वीरवद्वासिलोकांश्च न्यकृपातं प्रतिनीतवान् ।
 १७ नीडवत् वरविज्ञानि समायातावि मत्कारं ।
 संगृह्णाति यथा जिम्बं परित्यक्तमङ्गं तथा ।
 देवानां सकलानाञ्च संघं कृतवांसुधा ।
 तेनैव कोपि नो पदौ विसृतौ कृतवान् किल ।
 अथवा चक्षुर्विहारं रवञ्च कृतवान् नहि ।
 १५ केदकस्य विरुद्धं किं कुठारो गर्भितुं चमः ।
 करपत्रञ्च किं श्रेष्ठं स्वं वेत्ति करपत्रिणः ।
 दण्डमुत्तोखयेद् यस्तं दण्डः किं चाक्षयिष्यति ।
 यष्टिश्च किं स्तकर्त्तारं समुत्थापयितुं चमः ।
 १६ अतस्तत्सूक्तकाथानां मनुष्याणां हि मध्यतः ।
 प्रभुसैन्याधिपेनैव कृत्रता प्रेषयिष्यते ।
 तथा तस्य प्रतापस्याधस्तादेव प्रभुस्तु यः ।
 ज्वालयिष्यति वज्रिञ्च दग्धकारिऽऽताम्रवत् ।
 १७ इत्यायेलीयज्योतिश्च वज्रिरूपो भविष्यति ।
 तथा धर्ममयस्तस्य त्रिस्तारूपो भविष्यति ।
 स एकस्मिन् दिने तस्य कोविदश्च कष्टकाचि च ।
 सर्वेषां वज्रिणा दग्ध्वा विनाशं गमयिष्यति ।
 १८ ततोऽद्यानस्य तस्यैव सौन्दर्यं तदवस्य च ।
 एकदा सर्वतो भावाद् विनाशं गमयिष्यति ।

स तेन लघुरोगीव लयत्वं परिधास्यति ।

१९ तत्काननखट्वृक्षाणाम् अल्पता च भविष्यति ।

तेनैव गणयित्वा तान् लेखिष्यति च बालकः ॥

२० इत्यायेलो ऽवशिष्टा ये मानुषा स्तत्रकालतः ।

याकूबो वंशसम्भूता मनुष्याश्च पलायिताः ।

न प्रत्याशां करिष्यन्ति स्वाधातिमानुषान् प्रति ।

किन्त्वौस्तायेल् मनुष्याणां यस्तु धर्ममयः प्रभुः ।

तत्परेभ्ये हि सत्येन प्रत्याशा तैः करिष्यते ।

२१ अवशिष्टाः कियलोका अर्थाद् याकूबवंशजाः ।

अवशिष्टाः कियलोका यस्य सर्व्वाश्च शक्तयः ।

तमोश्चरं समुद्दिश्य व्याघोटीष्यन्ति सर्व्वशः ।

२२ इत्यायेल् तव लोकास्तु सामुद्रशिकता इव ।

वृद्धिं प्राप्यापि तेषान्तु भेषीभूताः कियज्जनाः ।

पुनरावर्त्तनं कृत्वागमिष्यन्ति स्तनीकृतं ।

न्यायपूर्णमिदं कर्म संसेत्स्यति निरूपितं ।

२३ सैन्याध्यक्षपरेभ्येन योष्विदन्तिः संनिरूपिता ।

तां स सर्व्वेषु देशेषु सिद्धतां गमयिष्यति ॥

२४ प्रवीति वाक्यमेतत् स सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।

हे मे लोक सिथोन् वासिन् अप्रहूरो मा भयं कुरु ।

मिसरभिमतात् स तां यस्या सन्ताडयिष्यति ।

- सद्यं त्वदिपरोतं स द्यष्टिमुत्थापयिष्यति ।
 २५ किन्त्वल्पकालतः पश्चात् मम इदं कोपयव च ।
 तदीये संविनाशे हि सफलत्वं गमिष्यतः ।
 २६ आरेव शैले मिदीयानः कषाघातो ऽभवत् यः ।
 उत्थापितस्य यो दण्डः सागरे मिलितोपरि ।
 सैन्याध्यक्षः परेभ्यो यः स तस्य प्रतिकूलतः ।
 तथैव तादृशं दण्डं ध्रुवमुत्तोलयिष्यति ।
 २७ तदा ते स्कन्धतस्तस्य भार उत्तारयिष्यते ।
 लदीयस्कन्धतस्तस्य युगं दूरीकरिष्यते ।
 अभिषेकनिमित्तेन युगभङ्गो भविष्यति ॥
 २८ अयं स गतवान् तस्मात् स सिधोष उपस्थितः ।
 २९ तथा स्वकीयवस्त्रानि स्थापयित्वा तु मिक्मसे ।
 घट्टं त्यक्त्वा स आगत्य गेवाते ऽथापयत् निग्राम् ।
 प्रकम्पितोऽभवत् रामत् ब्रौह्मगिविया पलायिता ।
 ३० गल्लोमकन्यके प्रोचैः ब्रह्मं कुरु स्वकैः स्वरैः ।
 हे लघिन्न त्वया तस्य ब्रह्मः परिनिब्रम्यताम् ।
 हे अनाथोत् त्वया तस्मा उत्तरं प्रतिदीयतां ।
 ३१ मद्मेना समुपागच्छत् गेवीमसंस्थाः पलायिताः ।
 ३२ तथापि सो ऽस्य ब्रैलस्य नेवे वासं करिष्यति ।
 ततः सिधोमग्निरेः पुत्र्याः फलतो विश्वशासनः ।

गिरेरपि विस्तृष्टं च वृक्षावुत्तोलयिष्यति ॥

३३ पश्य सैन्याधिपो वस्तु सख्य परमेश्वरः ।

महाभयङ्करत्वेन शाखाभग्नं करिष्यति ।

तेनैव प्रोक्ष्यृक्षो यः स क्षिप्तत्वं गमिष्यति ।

अत्युन्नतस्य यो वृक्षः स मत्तत्वं गमिष्यति ।

३४ स लौहेन वनस्तम्बान् प्रतिच्छेत्स्यति स्तम्बरं ।

तत्पराक्रान्तवृक्षाभ्यां खिवानोन् पातयिष्यते ॥

११ एकादशोऽध्यायः ।

१ छोटीयराजत्वस्य निर्णयः ६ तदीयं फलं १० अन्यलोकानां

अयमं चिह्नदीपानां रचयत्यर्थः ।

१ विश्वरूपतो मूलात् पल्लवो निर्गमिष्यति ।

तन्मूलान् निर्गतो यः स पल्लवस्य फलिष्यति ।

२ अपरञ्च परेशात्मा ज्ञानबुद्धिप्रदायकः ।

मन्त्रणादायकश्चात्मा पराक्रमप्रदायकः ।

परेशविषयं ज्ञानम् आत्मा च भयरूपकः ।

तस्योपरि सभाविष्टो भविष्यति सुनिश्चितं ।

३ परेशितु भंवात् सौपि भविष्यति विवेचकः ।

चतुर्दृष्ट्यनुसर्प स विचारं न करिष्यति ।

कर्णश्रवणरूपस्य विचारं न करिष्यति ।

४ किन्तु दीनमनुधायां सुविचारं करिष्यति ।

तथा धरणिषंस्त्राणां नद्याणां हि नृणां कृते ।
 सुयथार्थविचारस्तु स निष्पत्तिं करिष्यति ।
 दण्डाश्रया स्तुष्टुस्तुष्टु पृथिवीं नाश्रयिष्यति ।
 प्रत्यासेन स्ववक्त्रस्तु पापिसंघं हनिष्यति ।

- ५ अपरं धर्मैवास्तु कटिवन्धो भविष्यति ।
 तथा विद्यास्तता तस्तु कटिवन्धो भविष्यति ॥
- ६ करिष्यति वृको वासं मेघवत्सैः समं तदा ।
 चित्रव्याघ्रस्तु ह्यग्नेन सहितः सुशयिष्यति ।
 वस्तुः पुष्टपशुस्तुपि सिंहपोतेन यास्यति ।
 तथैव कुट्टुबालस्तु तान् गृहीत्वा नयिष्यति ।
- ७ सौरभेयो च भङ्गुको सहैकच करिष्यति ।
 तेषास्तु सर्वज्ञो वस्तु एकस्थाने प्रयिष्यति ।
 सिंहस्तु वृषवत् स्त्रियां नाजो हि परिभोक्ष्यति ।
- ८ खेलिष्यति तदा बालस्तु किमर्त्तं क्षणमथः ।
 येन स्तन्यं परित्यक्तं तेनैव बालकेन तु ।
 भुजङ्गमस्तु ह्यश्वस्तु वासे हस्तः प्रदास्यते ।
- ९ मद्भवे पर्वते पूते कोपि कुचापि च खले ।
 हिंसनं वा विनाशस्तु नहि क्षापि करिष्यति ।
 यतो जलनिधियोऽयैः परिपूर्वो यथास्ति हि ।
 तथा परेश्वरश्चानैः पृथ्वी पूर्वा भविष्यति ॥

- १० यिष्यथस्य तदा मूलं पताका भवितुं नृणां ।
उत्तोलयिष्यते प्रोक्षैः सर्वैरन्विष्यते च सा ।
समहिमा ततस्तेन भविता दत्त आश्रयः ।
- ११ ततकाले ऽष्टरुमिसर् पश्चोष् कूशेलम् शिनिद्याहमात् ।
पश्चिमाक्षीवृतो लोकान् आनेतुं स्वावशिष्टकान् ।
द्वितीयवारकं हस्तौ विस्तृतौ प्रकरिष्यति ।
- १२ भिष्यदेशीयलोकेभ्यो ध्वजं संपरितोष्य च ।
प्रथिव्या यास्यतस्तस्य सोमानस्ताभ्यश्व सः ।
ईसायेस्तुडितान् लोकान् सकलान् संगृहीष्यति ।
यिह्यदाया विकीर्णा ये नरास्तान् संगृहीष्यति ।
- १३ इप्रथिमस्तदैवेभ्यो विनाश्रलं गमिष्यति ।
यिह्यदाया रिपुलं यत् तत् भग्नलं प्रयास्यति ।
यिह्यदाम् इप्रथिमं नैव पुनरोर्षिष्यति कश्चित् ।
यिह्यदा इप्रथीमं न प्रति वैरं करिष्यति ।
- १४ किन्तुभौ पश्चिमं देशं पिषेष्टोद्यं क्रमिष्यतः ।
पूर्वदेशीयवस्तूनि मिश्रित्वा खोठयिष्यतः ।
एवं मोथाव् इदोम् देशौ तयोर्हस्तान् गमिष्यतः ।
यहीष्यन्ति तयोराज्ञाम् अस्मीनो वंशसम्भावाः ।
- १५ तथा मिस्रीयनोराभ्यः प्रस्रोतो रसनोपमम् ।
जिह्वाखातं तु मिस्राभ्यः परेशः शोषयिष्यति ।

नदीं फरातमुद्दिश्य प्रबलेन नभश्चता ।
 स स्वकीयेषु यौ हस्तौ तौ समुत्तोलयिष्यति ।
 सप्तस्रोतस्वतीभिश्च स हि तां संविभक्ष्यति ।
 तथा तान् शुष्कपादैश्च तत्पारं गमयिष्यति ।
 १६ एवं मिसरतो देशात् निर्धातसमये यथा ।
 इस्त्रायेलीयलोकानाम् अयनं संस्थितं पुरा ।
 अप्रहृष्टं देवे ऽवगृह्णानां मनुष्याणाञ्च तस्य हि ।
 निमित्तं तादृशश्चैकं राजवर्त्म भविष्यति ॥

१९ द्वादशोऽध्यायः ।

१ रक्षायै परमेश्वरस्य प्रशंसनम् ।

१ वदिष्यसि तदानीं त्वं वाक्यं हे परमेश्वर ।
 वदामि त्वामहं धन्यं मद्यं त्वं क्रुद्धवान् यदि ।
 तथापि तव कोपो हि मत्तो व्याघुटितो ऽधुना ।
 तथा मां शान्तिसंयुक्तं त्वमेव विदधासि च ।
 २ परमेश्वरो मदीयोऽसि परिचायस्वरूपकः ।
 विश्वसिद्धान्महं तस्मिन् भेष्यामि न कदाचन ।
 यतो याः परमेष्ठा मे बलञ्च गीतरूपकः ।
 सापि मदीयसंचाणस्वरूपो ह्यभवत् किल ।
 ३ चाणप्रसवणात् धूवममुं सुत्तोलयिष्यथ ।
 ४ वदिष्यथ तदा धूयं धन्यं ब्रूत परेश्वरम् ।

- तथा तस्मामध्ये हि विधत्तः च निवेदनं ।
 तस्मात्सर्व्यक्रियाः सर्व्यं विज्ञापयत मानुषान् ।
 प्रकाशयत तस्मात्कीदृङ्मर्चिमसंयुतम् ।
 ५ परमेश्वरमुद्दिश्य गीतञ्च परिभाषतः ।
 यतः स परमाश्चर्यं वक्तुं कर्माकरोत् पुरा ।
 तस्य तत् सकलं लोके सदा परिप्रकाशते ।
 ६ हे सियोन्वासिनि प्रोबैस्वमानन्दध्वनिं कुरु ।
 इत्याथैव धर्मरूपस्य मध्ये स्थात् महिमाश्रितः ॥

११ चोदशोऽध्यायः ।

१ अथि वाविलं भविष्यद्वक्त्रस्य निर्णयः १ लोकाणां दुष्टं १०
 वाविलः सर्वविनाशश्च ।

- १ वाविलं पुरमधि द्रष्टुरासोऽस्तनयस्य हि ।
 यिन्नचिवाभिधावस्य भविष्यद्वक्त्रनिर्णयः ॥
 २ प्रविशते जनैः सर्वैर्द्वारमधिपते वर्या ।
 तदर्थं ध्वजमुत्तोल्य निराकृते प्रिस्तोषये ।
 इत्येव कुरु वदते त्वमुषैव ध्वनिं कुरु ।
 ३ अहं निजमनोभीतान् वल्लसंयुक्तयोधिनः ।
 मया दत्तेन मानेन कृताह्लादवमावसानम् ।
 मामकीनममर्षं हि प्रकाशयितुमादिशम् ।
 ४ महानरव्रजस्यैव जायतेऽत्रै कलारवः ।

- प्रभृतनीवृत्तिस्थानां मनुष्याणामनैकशः ।
 एकच संगृहीतानां उत्तिष्ठन्ति कसोरवः ।
 सैन्याधिपपरेत्रेण योद्धुं संगृह्यते बलं ।
 ५ सर्वदेवान् समुच्छेत्तुं प्रतिषान् परमेश्वरः ।
 ब्रह्मार्ण तानि संगृह्य दूरादायान्ति देशतः ।
 आकाशस्थान्तभागाश्च समागच्छन्ति सर्वशः ॥
 ६ हे लोकसकला श्रूयं क्रन्दनं कुहताधुना ।
 यतश्च परमेश्वर दिवसः समुपस्थितः ।
 सर्वशक्तिमतः सोऽपि समायाता सद्यो यथा ।
 ७ तेनैव सर्वलोकानां भाविनो दुर्बलाः कराः ।
 तथा सर्वमनुष्याणां हृदयं द्रवमेव्यति ।
 ८ सर्वे भीताश्च व्यथिता भविष्यन्ति सयातनाः ।
 वेदनार्त्ता भविष्यन्ति योषितः प्रसवे यथा ।
 तेषामेकोऽनघ्नान्यम् द्रष्टव्यमस्यैव रूपकं ।
 तदास्यानि भविष्यन्ति यथा ऊतभुजः शिखा ।
 ९ पश्य देवं यमां भूमिं कर्तुं पारेश्वरं दिनं ।
 दाह्यं समुपायाति तज्जघत्कोपसंयुतं ।
 स एव पापिनो लोकान् तन्मन्त्रे संहरिष्यति ।
 १० तस्मिन् काले नभः संस्था दीप्यते नहि तारकाः ।
 नहि दीप्तिं करिष्यन्ति नक्षत्राणि च सर्वशः ।

निस्तेजो भविता सूर्यः स्वकीयाच्च विनिर्गमात् ।

चन्द्रमाश्च निजं तेजः प्रकाशं न करिष्यति ।

११ अहन्तु जगते पापात् तथाधर्मस्य कारणात् ।

सर्वपातकिलोकेभ्यः शास्त्रिं दास्यामि सर्वथा ।

लोप्स्यामि गर्विष्णां गर्वं दम्भश्च भोतिदायिनां ।

१२ अहं लोकं करिष्यामि सूक्तमाच्च सुवर्णतः ।

अर्थादोफिर्मुवर्णाच्च मूल्ययिष्यामि मानुषं ।

१३ सैन्याध्यक्षपरेष्ठीयक्रुधस्तज्ज्वलतो रुषः ।

दिवसे कम्पवद्भावि विहायोमण्डलन्विदं ।

स्थानान्तरीक्षिता चैव भविता पृथिवी तदा ।

१४ तेनावशिष्टलोकाश्च यथापसारिता मृगाः ।

भविष्यन्ति यथा मेषा विकीर्णत्वं गतास्तथा ।

विचोष्यते तदैकैकः स्वदेशोयजनान् प्रति ।

तथा स्वकीयदेशाय करिष्यति पलायनं ।

१५ ते तु विद्धा भविष्यन्ति धारिष्यन्ते हि ये जनाः ।

अभिप्रहारसम्पाता भविष्यन्ति धृता नराः ।

१६ आस्फासिता भविष्यन्ति तेषां साक्षात् स्वबालकाः ।

तद्गृहं लोठितं भावि योषितस्य बलात् हताः ॥

१७ पश्य रूपं प्रकुर्वन्ति तुष्टं ये ये च मानुषाः ।

नैव गच्छन्ति सन्तोषं सुवर्णं यै च मानुषाः ।

- ईदृक्षादीयलोका ये विद्यन्ते तानहं ध्रुवं ।
उत्थापयिष्यामि नृणां तेषामेव विरुद्धतः ।
१८ तेषां यूनो धनुर्व्याणैर्निहनिष्यन्ति ते नराः ।
अपि गर्भस्य सन्ताने करिष्यन्ति न ते दयां ।
तेषां चक्षूषि बालेषु यास्यन्ति स्नेहशून्यतां ।
१९ चूडा भवति सर्वेषां देशानां बाबिलं पुरं ।
तथा कस्दीयलोकानां महिमो भूषणं भवेत् ।
तदोश्चरस्य हस्ताभ्यां समुच्छिन्नं भविष्यति ।
अमोरानगरं यदत् सिदोनञ्च पुरं यथा ।
न भविष्यति तन्मध्ये वसतिर्हं कदाचन ।
२० पुरुषानुक्रमं यावत् न तत्र कोपि वस्यति ।
अरबीयस्य नो तत्र शिविरं स्थापयिष्यति ।
मेषगेहं करिष्यन्ति न तत्र मेषपालकाः ।
२१ किन्तु तत्र निवस्यन्ति पशवो वन्यसंभवाः ।
चीत्कारिपेचकानान्तु गृहैस्तत् पूर्त्तिमेष्यति ।
उद्राः खगाश्च वस्यन्ति वन्यच्छागश्च नत्स्यति ।
२२ तेषामट्टालिकायान्तु संगर्जिष्यन्ति जम्बुकाः ।
प्रासादे नृपतीनान्तु निवस्यन्ति पृदाकवः ।
ग्रीष्ममेष्यति तत्कालोऽविलम्बं तद्दिनं तथा ॥

१४ चतुर्दशोऽध्यायः ।

१ द्वायेष्टं प्रति परमेश्वरस्य दद्यात् १ द्वायेष्टं प्रति द्वायेष्टः
स्वायत्कथनं ११ चतुर्दशान् प्रति भविष्यद्वचः १२ पिछेडी-
वानां भविष्यद्वचः ।

१ परेश्वरो हि चाकूचि करिष्यति दद्यात् तदा ।

द्वायेष्टं मनोनीतं करिष्यति पुनस्तु यः ।

स तेभ्यो निजदेवे च मित्राभ्यं परिदास्यति ।

तेनान्यमाववा युक्ता भविष्यन्ति च तैः सह

तथा चाकूचवन्त्रे च भविष्यन्ति हि संयुताः ।

२ अन्यदेशीयलोकास्त्रान्नेष्यन्ति च निजं स्वसं ।

द्वायेष्टीयवन्त्रस्य देवे तान् परमेश्वरः ।

यथा दासान् यथा दासोः तथैवाधिकरिष्यति ।

ते येषां किङ्करा आसन् तान् करिष्यन्ति वन्दिनः ।

उपद्रवहतां नृणां करिष्यन्ति च ग्रासनं ॥

३ तदा दुःखं भयं यच्च कठोरदास्यबन्धनं ।

तेभ्यः परेश्वरस्तुभ्यं सुविश्रामं प्रदास्यति ।

४ तेन काबिष् नृपस्याधि दृष्टान्तं कथयिष्यति ।

यस्योऽन्यायकरो हा हा कीदृक् उच्छिन्नतां गतः

स्वर्णापहारियो चैषा कीदृक् उच्छिन्नतां गता ।

५ दृष्टान्तान् मनुष्याणां दृष्ट्वा परमेश्वरः ।

अर्थात् ग्रासकलोकाणां दण्डस्य भयतां व्यधात् ।

६ धः कुक्ष्यन् हतवान् लोकांश्च चाघातेन निरन्तरं ।

कुक्ष्यान्वदेष्टवानां च चाधिपत्यं चकार च ।

ब्रह्मि र्यस्यते सोऽपि केनापि न निवार्यते ।

७ पृथिव्याः सकला लोकाः ज्ञाना निश्चिन्तमानयाः ।

तिष्ठन्ति च तेषां सर्वे कुर्वन्मयानन्दजं ध्वनिं ।

८ देवदाहं र्त्विजानां ररसः सर्वपादपाः ।

आनन्दिता वदिष्यन्ति त्वामुद्दिश्य कथामिमां ।

यावत् पतितवान् त्वन्तु तावदस्मात् समीपक ।

केऽपि ह्येदं कर्त्तारो नैवागच्छन्ति कुचचित् ।

९ त्वय्यागते त्वया सार्द्धं साक्षात् कर्त्तुमधः स्थिताः ।

सकलाः परलोका ये चलितास्ते भवन्ति हि ।

स तत्कृते ऽखिलान् वीरान् तथैव पृथिवीस्थितान् ।

लोकान् सर्वान् पराक्रान्तान् करोति हि सचेतनान् ।

भूयतीन् भिन्नदेशेयान् उत्थापयति चासनात् ।

१० ते सर्वे तव सान्निध्यम् एतद्य वाक्यं वदन्ति च ।

रे त्वं त्वञ्च किमस्माकं सदृशो दुर्बलो ऽभवः ।

त्वं किं वा संपरिप्राप्त आस्माकीनसमानतां ।

११ गर्भे ते तव यमस्य मधुरं वाद्यमेव च ।

पर्यवारोहयत् किं वा आशान्स्थानमेव हि ।

कोटः किं तव खड्गाभूत् क्षमिराच्छादतां गतः ।

१२ अथैकमुपपन्नं नमस्तु प्रभातीय तमेव यः ।

किं वा त्वं नमसौ भव्यात् पतनं परिप्राप्तवान् ।

किमपि निजदेशिन् किं त्वं भूभौ द्विस्तां गतः ।

१३ मनसा चिन्तितं चैतत् स्वर्गं आरोह्यते मया ।

सिंहासनं निधस्थेहं प्रांशु ताराभ्य ईक्षितुः ।

उदोचामुपवेक्ष्यामि समञ्चापर्वतोपरि ।

१४ पारमेष्ठस्य वक्ष्यामि यथा स्वर्गोपरिस्थितः ।

१५ किन्तु अज्ञानमर्थात्वं खातैकमवरूढवान् ।

१६ त्वां पश्यन्तो निरीक्षन्ते त्वामेकदृष्टितो जनाः ।

विविध्य मनसा त्वां ते वाक्यमेतत् वदन्ति च ।

यो ऽकम्पयत् धरित्रीञ्च राज्यं सर्वमचालयत् ।

१७ समुच्छिन्नाः पुरो येन संसारश्च वनीकृतः ।

वन्दिलोकान् गृहं यातुं नादात् स किम् अयं नरः ।

१८ सर्व्वदेशनृपा भागात् अज्ञानेषु स्वपन्ति हि ।

१९ उत्थापितः अज्ञानात् त्वं शुष्कवृक्षासमोऽभवः ।

खड्गविद्धो हतः खाते यावच्छिन्नजनावृतः ।

दलितशरणाभ्यां य स्तच्छवस्य समोऽभवः ।

२० त्वं स्वीयदेशमुच्छिद्य हतवान् निजमानवान् ।

अतस्तैः सह नैव त्वं अज्ञानं परिचास्यसि ।

कुकर्माकारिवंशस्य यमो न कुचक्षिद् भवेत् ।

- २१ तेषां पूर्वमनुव्याणाम् अधर्मादेव केवलात् ।
 तेषां सन्तानवर्गं त्वं निहन्तुं परिचेष्टसे ।
 तजत्याद्य धरां नैवाधिकुर्युर्हि कदाचन ।
 नगरैः परिपूर्णं न कुर्युरखिलं जगत् ।
- २२ यतो वाक्यमिदं वक्ति सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।
 समुत्थास्याम्यहं तेषां मनुष्याणां विरुद्धतः ।
 परेशो वक्ति बाबिलो नाम पुत्रादिकं तथा ।
 अवशिष्टान् मनुष्यांश्च समुच्छेत्स्याम्यहं ध्रुवम् ।
- २३ सैन्याध्यक्षपरेश्वरेण वाक्यमेतदुदीर्यते ।
 शस्त्रकथधिकृतं चैतत् करिष्ये नगरं मया ।
 कासारभूमिकामेव करिष्यामि पुरीमिमं ।
 तस्याः संहारमार्जन्या प्रकरिष्यामि मार्जनं ॥
- २४ सैन्याध्यक्षपरेश्वरेण संश्लेषेदमुदीर्यते ।
 अवश्यं भविता तद्वत् मया यद्वन् निरूपितं ।
 भविष्यति तथा सिद्धं यथाभिलषितं मया ।
- २५ अष्टहरीयान् निजे देवे परिप्रेक्ष्यामि निश्चितं ।
 स्वकीयपर्वते चापि मर्दयिष्यामि तान् जनान् ।
 लोकस्त्रन्धात् युगं तेषां ततो दूरीभविष्यति ।
 कन्धरेभ्यस्तथा तेषां भारो नीतो भविष्यति ।
- २६ स्थिरोऽयं नियमश्चास्ते सकलान् नीवृतः प्रति ।

करोस्त्ययं सुविस्तीर्णः सर्वान्यदेशजोपरि ।

२० सैन्याध्यक्षपरेणेन यदेतन्मानसं कृतं ।

तदन्यथा विधातुं हि शक्नोति कश्च मानुषः ।

यौ हस्तौ विस्तृतौ तस्य को वा तौ परिवर्त्तयेत् ॥

२८ भूपतेराहसो मृत्युर्बभूव यत्र वत्सरे ।

इदन्तु वचनं तस्मिन् समये संप्रकाशितं ॥

२९ हे पिलेष्टीय येन त्वं दण्डेन प्रहृतो ऽभवः ।

तद् भग्नत्वादेकमना आनन्दं प्रविधेहि न ।

यतस्तन् मूलतः सर्पात् कृष्णसर्पो जनिष्यते ।

ज्वलदुड्डीयमानो ऽहिः फलं तस्य भविष्यति ।

३० दीनानां श्रेष्ठसन्तानाः प्रकरिष्यन्ति भोजनं ।

तथा दरिद्रलोकाश्च शयिष्यन्ते निरापदः ।

किन्तु ते मूलवंशं स दुर्भिक्षास्त्राशयिष्यति ।

तथा तवावशिष्टांश्च लोकान् स निहनिष्यति ।

३१ पुरेण क्रियतां हा हा हे द्वार रुद्यतां त्वया ।

सर्वथा त्वं पिलेष्टीय व्याकुलत्वं गमिष्यसि ।

यत उत्तरतो देशात् धूमएष समेति हि ।

तत्सैन्यमध्यतः कोपि न यान्ति श्रेणितो वहिः ।

३२ अन्यदेशीयदूतभ्यो दास्यते च किमुत्तरं ।

सियोनो भित्तिमूलन्तु स्थापितं परमेष्ठिता ।
दरिद्रा मानुषा स्तस्य भविष्यन्ति तदाश्रयाः ॥

१५ पञ्चदशोऽध्यायः ।

१ अश्वरीयस्य भूपतेरामसनात् मोयावो भविष्यदुद्देशा ।

• अधि मोयावं वाक्यम् ।

१ उच्छिन्नत्वमनाथत्वार्मेयाव् निशि यास्यति ।

उच्छिन्नत्वमनाथत्वं कीर्मेयाव् निशि यास्यति ।

२ देवालयोन्नतस्थाने जना यास्यन्ति रोदितुं ।

मोयाव् करिष्यते हा हा नित्रोच्च मेदिवां प्रति ।

शिरांसि मुण्डयिष्यन्ते श्मश्रूणि चापि मानवैः ।

३ तस्य मार्गीयलोकास्य परिधास्यन्ति प्राणजं ।

तस्य प्रासादपृष्ठे च श्रेष्ठस्थानेऽपि तस्य च ।

हा हा ब्रह्मं करिष्यन्ति चावरोक्ष्यन्ति क्रन्दिताः ।

४ आश्रये यद्दत्तं यावद् द्विज्योर्दलियस्योरवः ।

मोयावो योद्धुर्वर्गेण स्वर आर्त्तः करिष्यते ।

प्राणेष्वेव स्वकीयेषु भारबोधो भविष्यति ।

५ मोयावं प्रति मे ह्यहं करोति प्रतिरोदनं ।

पलायिता जनास्तस्य यावच्च सोऽथरं पुरं ।

इत्वा ब्रह्मं करिष्यन्ति यथा गौस चिहायणी ।

खूद्योत उच्चमार्गे ते समारोक्ष्यन्ति क्रन्दिताः ।

- होरोनयिन्पथे हा हा रटिष्यन्ति विनाशतः ।
 ६ निघ्नोमः सकलं तोयं शुष्कतां परिचास्यति ।
 दृष्टानि ज्ञानिमेव्यन्ति घासाभावो भविष्यति ।
 हरिद्वर्षं न किञ्चित् परिस्थास्यति कुत्रचित् ।
 ७ प्राप्तं धनञ्च ते स्त्रेषां सञ्चितं द्रव्यमेव च ।
 विटपिनां तटस्थानां नेष्यन्त्युपत्यकोपरि ।
 ८ वेष्टिष्यते चतुर्दिक्षु मोयावं रौदनो रवः ।
 यावद् ईम्स्यमिमां स्थानं तस्य हाहेति श्रोष्यते ।
 श्रोष्यते चार्त्तनिर्घोषो यावद्बेरेलिमाख्यकं ।
 ९ तथा दीमान्जलं सर्व्वं रक्तवर्णं भविष्यति ।
 किन्त्वहं दीमने दुःखं प्रदास्यामि पुनः पुनः ।
 पलायितासु मोयावो देहावशिष्टमानुषाः ।
 ये सन्ति तानहं सिंहं समानेध्यामि निश्चितं ॥

१६ षोडशोऽध्यायः ।

१ मोयावं प्रति विजयकथनं ६ तदीयाचकारचेतोस्तस्य दृष्टनं ।

१ प्रान्तरेण हि सेस्तातः सिधोनाख्यशिलोत्थं ।

देहाध्यक्षं समुद्दिश्य प्रेष्यतां मेघभावकः ।

२ निराकृतानां मोडेभ्य स्तथा भ्रमणकारिणः ।

पक्षिणां दुर्दशा यादृक् मोयावः कन्धकां प्रति ।

तथैवार्धोन्नयने तु दुरवस्था घटिष्यते ।

- २ मन्त्रणां प्रकुक्ष्म त्वं न्यायार्थं सज्जितो भव ।
 निजां ह्यायाश्च मध्याह्ने विधेहि रजनोमिव ।
 तथा वह्निष्कृतान् सर्वान् मनुष्यान् त्वं प्रगोपय ।
 पलायितमनुष्यांस्त्वं न कदापि प्रकाशय ।
- ३ हे सियोन् मे मनुष्या ये मोयावः प्रवह्निष्कृताः ।
 त्वया तेभ्यो मनुष्येभ्यो वासस्थानं प्रदीयतां ।
 नाशकानां समक्षाच्च प्ररक्ष्यन्तां नरा हि ते ।
 यस्मादुपद्रुतो लोका जीविष्यन्ति पुन न हि ।
 तथा नाशकलोकानाम् शेष एव भविष्यति ।
 वयं प्रदक्षिता येन निजपादतलेन हि ।
 स्वकीयदेशतः सोऽपि समुच्छिन्नो भविष्यति ।
- ४ युष्मत् सिंहासनं तेन रूपया स्थापयिष्यते ।
 न्यायान्वेषणकारी च दण्डाज्ञासुप्रदायकः ।
 ईदृग्विचारकश्चैको दायूदः स्वनिवासके ।
 उपरिष्ठाच्च तस्मैव न्यायेन स्रपवेक्ष्यति ॥
- ५ मोयावीर्यं वयं दपं गर्वमत्यन्तमेव च ।
 अहङ्कारं समग्राण्य कोपोक्तं वचनमथा ।
 अतीव गर्वसंयुक्तः स एव परिजातवान् ।
 तस्मात् तच्छब्दवान् सर्वा भविष्यति निरर्थिका ।
 • अतो मोयाव् रवं हा हा वज्रसं प्रकरिष्यति ।

- तदोयसर्बदेष्टीया रोदिव्यन्ति च मानुषाः ।
 धूयं कीर्त्तयसाख्यस्य पर्युच्छिन्नन्तु यत् स्थलं ।
 तदर्थमेव चात्यन्तं रोदनं प्रकरिष्यथ ।
 नितान्तमेव तत् स्थानं पतितं हि भविष्यति ।
 ८ हिष्वोनीयस्य यत्तेजं तत्तु स्नानं भविष्यति ।
 यासैरमगमद् यावद् यदह्या नवपल्लवः ।
 यस्याः श्राखां गतारण्यं सिन्धुपारं गतैधिता ।
 सिव्माया ईदृशी यासीद् गोस्तनी व्रततिस्तु तां ।
 देष्टीया अधिपा ये ते गमयिष्यन्ति नाशनं ।
 ९ अतः सिव्मोद्भवा द्राक्षा वल्ली या तन्निमित्ततः ।
 यासरो रोदनं यादृक् करिष्ये क्रन्दनं तथा ।
 हे हिष्वोन् हे इलीधालो ध्रुवधारेव नेत्रतः ।
 विनिर्गतैर्हि कीलासैरभिषेक्ष्याम्यहं युवां ।
 यत् ते द्राक्षाफलच्छिन्नेः श्रक्षानां हेदनस्य च ।
 समये सिंहनादानामुपस्थानं भविष्यति ।
 १० आनन्दः फलवत्तेजाद् आमोदक्षोपधास्यतः ।
 द्राक्षाखेजे न लोकानां अद्यमाने भविष्यतः ।
 पदाभ्यां मर्हयित्वा ते जनाः कुण्डे पुनरसं ।
 नैव निःसारयिष्यन्ति हर्षस्य न भविष्यति ।
 ११ मोघावर्षस्य मे नाडो कीर्त्तयैरर्थममानरं ।

- वदति वल्लकी थादृक् तादृगेव वदियति ।
 १२ यदा मोयाव् निजं क्लान्तं उचस्थाने प्रभोत्स्यते ।
 तदा स प्रार्थनां कर्तुं पूतं स्थानं प्रवेक्ष्यति ।
 किन्तु तदीयं कार्यन्तु नहि सिद्धिं गमियति ॥
 १३ परेश्वर इदं वाक्यं मोयावमधि प्रोक्तवान् ।
 १४ किन्त्विदानीं परेश्वरेण वाक्यमेतदुदीर्यते ।
 भृत्यस्य वत्सरैस्तुल्ये वत्सरचितये गते ।
 संवेध्येते हि मोयावः प्रतापजनते उभे ।
 अवशिष्टा भविष्यन्ति जनाः स्वल्पाश्च दुर्म्बलाः ॥

१० सप्तदशोऽध्यायः ।

- १ चरान् शोमिरोक्ष्य प्रति भविष्यद्वाक्यं १ अवशिष्टलोकानां
 देवार्चापरित्यजनं १२ इच्छायेष्य ग्रन्थान् दुःखम् ।

दम्भेषकम् अधि कथनम् ।

- १ दम्भेषकनगरं यत् तत् प्रोच्छिन्नत्वं प्रयास्यति ।
 तथा विनष्टवस्तूनां सहि राशिर्भविष्यति ।
 २ अरोधेरस्य सर्वेषां त्यज्यन्ते नगराणि हि ।
 पशुपाक्षकलोकानां सोधिकारो भविष्यति ।
 तेषु स्थानेषु सर्वेषु स्वस्थानि पशुसंचयाः ।
 नहि केपि मनुष्यास्तान् ताडयिष्यन्ति वै पशून् ।
 ३ दुर्गेमिप्रथिमस्यैव राज्यं दम्भेषकस्तथा ।

- १२३ चरामः शेषावस्थायामुत्तमे भविष्यति ।
 १२४ सैन्यावस्थायामुत्तमे भविष्यति परमेश्वरः ।
 १२५ इत्यादिष्ववस्थायामुत्तमे भविष्यति गौरवम् ।
 १२६ तदास्मिन्नेव वाङ्मनो गौरवञ्च ह्रसिष्यति ।
 १२७ तदोद्योगकृतायाश्च कार्त्तमेव भविष्यति ।
 १२८ यथा ब्रह्मं गृहीतुञ्च कण्ठिषं कोपि कृन्तति ।
 उपत्यकारिफायीमम् अथवा परिगत्य हि ।
 कण्ठिषाणि प्रगृह्णाति तददेव भविष्यति ॥
 १२९ इत्यायेनः प्रभु वाङ्मनदं वक्ति परेश्वरः ।
 यथैव जितवृत्तस्य फलानां शातनात् परं ।
 तदोद्यात्युच्चशाखायां दे वा चीणि फलानि च ।
 फलवत्स्तुतशाखायां सन्ति चत्वारि पञ्च वा ।
 तथा स्वास्यति तस्यापि किञ्चित् किञ्चित् शेषता ।
 १३० तदानो प्रतिमंशने स्वस्वष्टारं हि मानवाः ।
 इत्यायेनधर्मरूपञ्च द्रव्यतस्तस्य लोचने ।
 १३१ न मंशते च वेदिं स स्वीचक्षुसेन निर्भितां ।
 निजाङ्गुलिहृतं कर्म चैत्यवृत्तन्तथैव च ।
 सूरस्य प्रतिमाश्चैव न तेन प्रतिमंशते ।
 १३२ इत्यायेनोद्योगवृत्तशागमे त्यक्तं यथाभवत् ।
 वनस्यं पर्वतस्यञ्च नगरं तददेव हि ।

१० अथायः । विश्विषयस्य अविश्विषयानि ।

५०

गडयुक्तं पुरन्नेषां त्यक्तमुच्छेदमेव्यति ।

१० स्वकीयत्राणकारी यस्तं त्वं व्यस्यर ईश्वरं ।

तदीयबलरूपं त्वं पर्वतं स्यतवान् नहि ।

अतस्त्वमदुरान् चारुन् शाखाश्च परदेशवाः ।

रोपयित्वा च तत्शाखा यद्यपि प्रतिवर्द्धयेः ।

११ तथा प्रातस्तदीयांश्च निर्यापयसि पक्षवान् ।

दिने ऽनिवार्यदुःखस्य पतिष्यन्ति फलानि हि ॥

१२ हा हा वज्रमनुष्याणां भवतीह कलो रवः ।

कालाहलं प्रकुर्वन्ति गम्भीरमिव ते जलं ।

तथान्यदेशजातानां परिगर्जनतोपि ते ।

मनुजाः परिगर्जन्ति महाजलधिगर्जवत् ।

१३ गर्जिष्यन्त्यन्यदेशीयाः प्रभूतसलिलं यथा ।

किन्वोश्वरो मनुष्यांस्तान् निश्चितं तर्जयिष्यति ।

तेन ते मानुषा दूरात् करिष्यन्ति पलायनं ।

यथा वायोः समक्षं वुषं पर्वतसंस्थितं ।

वात्यायतलवत् ते च भविष्यन्ति निराकृताः ।

१४ तथा पश्यत सन्ध्यायाम् उपस्थास्यति साध्वसं ।

पूर्वं प्रभाततः सर्वं विनाशश्च गमिष्यति ।

अस्माकं हरतां नृणाम् अधिकारोयमस्ति हि ।

अस्माकं खोठिलोकानाम् अंशश्च च विद्यते ॥

१८ अष्टादशोऽध्यायः ।

१ परमेष्ठरीयश्रवणं विनाशो राक्षसद्विषः ।

१ देशं कूष्मणीवृतो धन्याः पारस्य पक्षशब्दवन् ।

उडुपेनाब्धितोयेषु दूतप्रेरणकारकः ।

२ हे शीघ्रगामिनो दूता यस्य देशोऽस्ति विस्तृतः ।

क्रूरस्य प्रथमात् कालात् यावदस्य भयङ्करः ।

रज्ज्वा परिमितो नद्या विभक्तो दलितस्तथा ।

तस्य देशस्य लोकानां यूयं संघातं सन्निधिं ।

३ हे जगदासिनो लोका हे भुवि स्थायिनो जनाः ।

यदाद्रौ ध्वज उन्निष्ठेत्तदा यूयं प्रपश्यत ।

तूरीशब्दं यदा कुर्यात् निशामयत तं तदा ।

४ यतः परेऽम्बरो यः स मामिदं प्रत्यभाषत ।

शीघ्रकाले यथा रौद्रं शस्त्राणां कर्त्तनोद्यके ।

शीघ्रकाले यथा मेघः शिशिरेण समायुतः ।

उपविश्य निजावासे निरोच्चिष्याम्यहं तथा ।

५ द्राक्षासस्ययनात् पूर्वम् शक्रुरे पूर्णतां गते ।

उत्पश्यन्ते यदा पुण्यात् पक्षद्राक्षाफलानि च ।

कर्त्तिष्यन्ते तदा तेन कर्त्तव्या तस्य पक्षवाः ।

तदीयाः सर्वेऽन्नाखाश्च कृत्वा स दूरयिष्यति ।

६ ताः सर्वाः पर्वतस्त्राणां निमित्तं हिंस्रपक्षिणां ।

वनजातपशूनाश्च संत्यज्यन्ते हि सर्व्वतः ।
 ग्रीष्मं संयापयिष्यन्ति तत्रैव हिंस्रपक्षितः ।
 शीतं संयापयिष्यन्ति पशवो वनसम्भवाः ।
 ७ तदा यो विस्तृतो नीवृत् क्रूरश्च परिविद्यते ।
 आरभ्य प्रथमं कालम् अद्य यावत् भयङ्करः ।
 दलितः प्रमितो रज्ज्वा धुन्या विभक्ततां गतः ।
 तद्देशस्थितलोकेभ्यः सैन्याध्यक्षे परेश्वरे ।
 सैन्याध्यक्षपरेणस्य नामसंयुक्तके स्थले ।
 अर्थात् शैलं सियोनाङ्गम् आनेयन्त्युपढौकनं ॥

१८ जनविंशोऽध्यायः ।

१ मिसरीयदुःखस्य कथनं १० राज्ञां मूर्खत्वकथनं १८
 समाजस्य भविष्यद्वाक्यकथनञ्च ।

मिसरं प्रति भविष्यद्वाक्यं ।

- १ पश्चातिदूर्णगन्तारं समारुह्य पथोधरं ।
 गमिष्यति मिसर्देशं त्वरया परमेश्वरः ।
 मिसर्जनपदे संस्था देवतानां गणास्तदा ।
 कम्पमाना भविष्यन्ति समक्षं परमेशितुः ।
- २ मिस्रियोयान्तरचित्तानि यास्यन्ति द्रवतां तदा ।
 अहं मिस्रियोयलोकानां विपरीतकृते भुवं ।
 सुसज्जितान् करिष्यामि मिस्रियोयानेव मानवान् ।

तच्चैकैको जनः स्वेन भ्रात्रा युद्धं करिष्यति ।

तथैव बन्धुना स्वेन सह युद्धं करिष्यति ।

नगरेणैव सार्द्धं च परं युद्धं करिष्यति ।

राज्येन सहितं राज्यं तदा युद्धं करिष्यति ।

१ मिस्रीयान्तरसंस्थं चयं यास्यति मानसं ।

अहं च मन्त्रणां तेषां संगसिद्ध्यामि निश्चितं ।

प्रतिमां भ्रमकश्चैव भूतञ्च गुणिनस्तथा ।

तदानीं मानुषास्तु तु परिप्रवृत्तानि मन्त्रणां ।

२ सैन्याध्यक्षः परेशो य इदं वाक्यं ब्रवीति सः ।

अर्पयिष्ये मिस्रदेशं करे दुर्जनभूषतेः ।

दुरन्तो मेदिनोनाथ स्तस्मिन् राज्यं करिष्यति ।

५ तदानीं तोयधेसोऽयं शुष्कतां प्रतिपास्यति ।

चयश्च शुष्कताश्चैव तटिनी परिपास्यति ।

६ तथा स्वातन्त्र्यदीपश्च दुर्गन्धत्वं प्रयास्यति ।

स्वातन्त्र्य मिस्रः शुभं शुष्कतां प्रतिपास्यति ।

ततः प्रवृत्तश्चैव नलश्च परिगोष्यति ।

७ नदीतटे तटिन्याश्च सखिधौ संस्थितानि हि ।

सर्वाणि च तेषादीनि सुप्तानि निकषा नदीं ।

सर्वाणि वस्तुजातानि ज्ञानतां समवाप्य च ।

शुष्कताश्चापि संग्राह्यं यास्यन्ति परिपात्रितां ।

- ८ तेनैव धीवरा लोका विलपिष्यन्ति हा वत ।
 जेप्तारो वडिग्रं नद्यां विलपिष्यन्ति मानुषाः ।
 स्नातसां समुखे ये च जालं संयोजयन्ति च ।
 ते ते च मानुषाः सर्वे यास्यन्ति च विषादतां ।
 ९ ये पट्टसूक्ष्मज्ञेण कर्म कुर्वन्ति मानुषाः ।
 संग्रह्यन्ति च जालं वा प्रगमिष्यन्ति ते चर्पा ।
 १० ते संभग्ना भविष्यन्ति ये स्तम्भसदृशा नराः ।
 वेतनग्राहिणो ये ते दुःखं प्राप्स्यन्ति मानसे ॥
 ११ सोयनोऽध्यक्षवर्गस्तु मूर्खत्वं समुपेक्षति ।
 फिरौणः सुबुधामात्याः परिचास्यन्ति मूर्खताम् ।
 अज्ञानता भविष्यन्ति तेषां सकलमन्त्रणाः ।
 अस्यद्वं ज्ञानिनः पुत्रः प्राचीननृपतेः सुतः ।
 एतादृशानि वाक्यानि फिरौणो नृपतेः पुरः ।
 यूयं केन प्रकारेण सम्यग् परिगदिष्यथ ।
 १२ इदानीं कुच युष्माकं ज्ञानिनः सन्ति मानवाः ।
 सैन्याध्यक्षपरेज्ञेन मिसरः प्रतिकूलतः ।
 अकारि नियमो यस्यैरेत्याद्येत्य व उच्यतां ।
 १३ मूर्खा एव भविष्यन्ति सोयनो मुख्यमानवाः ।
 मेफीया अधिपा ये ते परिचास्यन्ति भ्रान्ताः ।
 क्षत्ररूपा भवन्तस्ते भ्रमविष्यन्ति मित्रिणान् ।

तेषामेव मनुष्याणां मथतः परमेस्वरः ।

१४ आत्मानं विपरीतं वै संप्रविष्टं करिष्यति ।

मनो लोको यथा स्त्रिये वान्ते प्रपतति स्तुलम् ।

मिसरं भ्रमयिष्यन्ति तथा ते सर्वकर्मासु ।

१५ शिरसा ब्राह्मणा वापि साङ्गुलेन गलेन वा ।

कार्यं किमपि नो सिद्धं मिसर्देष्टे भविष्यति ।

१६ तदानीं मिसरो लोका भविष्यन्तीव घोषितः ।

चास्त्रिष्यति करस्तेषु सेनाधिप परेश्विता ।

वेपिष्यन्ति च भेष्यन्ति ते मरास्तस्य चास्त्रिणात् ।

१७ सेनाधिप परेश्वरेण नृणां तेषां विरुद्धतः ।

अकारि मन्त्रणा या तु तस्यायत्र निमित्ततः ।

भविष्यति भयंदात्रो यिद्धदा मिस्त्रिणः प्रति ।

ये तन्नाम करिष्यन्ति ते संयास्यन्ति साध्वसं ।

१८ मिसर्देष्टे तदा पञ्च स्थापिष्यन्ते पुराणि हि ।

किमान् देष्टोयभाषाया भविष्यन्ति च वादिनः ।

अपथश्च करिष्यन्ति सैन्याध्यक्षपरेश्वितुः ।

एवं तेषां मनुष्याणां पुराणामेकमेव हि ।

सूर्य्यनगरनाम्ना च प्रविश्यातं भविष्यति ।

१९ तस्मिन् काले मिसर्देष्टे मध्यस्थाने परेश्वितुः ।

एका यज्ञोपवेदो तु भविष्यति विनिश्चितं ।

तथा तदीयसीमायाः समीपे परमेश्वरम् ।

समुद्दिश्य स्वयं एको मातुरैः स्वयंप्रियते ।

२० उपद्राविमनुष्येभ्यः साधसात् ते नैवेद्यादा ।

समीपे परमेश्वरं प्रार्थने प्रकृते सति ।

प्रतिकारकमेकमु प्रक्षित्य परितारकं ।

तेन तेषां मनुष्याणां समुद्रारे कृते सति ।

सहि स्वयं निवेदेनैवेद्याध्यक्षपरेश्वरम् ।

उद्दिश्य चित्रमेकस्य साधिरूपो भविष्यति ।

२१ तदानीं मैसरै र्छोकै र्जायते परमेश्वरः ।

अपरं तं परिज्ञाय निस्त्रोया ये तु मानवाः ।

बलिदानैश्च नैवेद्यैस्तं भजिष्यन्ति सन्ततं ।

तत्समीपे प्रतिश्रुत्य साधयिष्यन्ति मानसं ।

२२ निस्त्रोयान् मनुजान् इत्थं परेभ्यः प्रहरिष्यति ।

तथा प्रहारं कृत्वा तान् करिष्यति निरामयान् ।

परमेश्वराय तेषान्नु परावृत्ते च मानवे ।

स तेषां मानवानाञ्च प्रतिगृह्य निवेदनं ।

तानेव मानवान् सर्वान् परिसुखान् करिष्यति ।

२३ तस्मिन् काले निसर्देन्द्राद् अशूरं नीतुं प्रति ।

गमनाय मनुष्याणां राजमार्गो भविष्यति ।

अशूरीया यथा तेन मनुष्या निघरं प्रति ।

यद्गुरुं प्रति निवेद्यः करिष्यति वागमरं ।

यद्गुरोः यद् विवेद्ये भव्यं प्रकरिष्यते ।

२० तदानीं इतिविजय इत्येवम् वितरा सः ।

यद्गुरोः च तं भाषि कर्त्तव्यं येनभक्त्यः ।

२१ सैन्याद्यः परेभ्यस्तं वाग्विद्या वापरिष्यति ।

मम मितोषलोकाद्याद्गुरोः करनिर्दिताः ।

इत्याद्ये च अधिकारस्य धन्या एव भवन्तु मे ॥

२० विजयविजयः ।

मिषरोः विजयः ।

१ यद्गुरोः विजयोः भूपेण प्रेरितो भवन् ।

तर्तनम् अथोद् पुं गत्वा तदाक्रम्य वनेऽकरोत् ।

२ तच्चैव वत्सरे वाक्यमिदमामोसपुत्रकं ।

विजयविजयमिधानं हि परेभ्यः समभाषत ।

तं गत्वा वत्सवं वत्सं स्वकीयकटिदेशतः ।

परिमोच्य सादाभ्यां पादुके च विमोच्य ।

ततः स गम्यं कृत्वा वत्सकदनुसारतः ।

इत्युपादस्य भूत्वा स भूमिहस्तम् उपपन्नमे ।

३ तदानीं परमेष्ठेन वाक्यमेतदभाषत ।

विजयविजो मदीयोऽयं भूत्यो नमस्य यत्नवत् ।

अभक्त्यं इत्युपादस्य तन्मिसरकूटदेशिनां ।

- वसुधैव कुटुम्बकम् ।
 ४ मिश्रीवासां कलापेनो रत्नाग्रजप्रदायुषी ।
 मिश्रीवासां कलापेनो रत्नाग्रजप्रदायुषी ।
 वहिष्मतांश्च कूत्रदेवात क्षान्त्यदादनासुताम् ।
 अशूरो भूयति सौम्यान् यत्नीना प्रतिपाद्यति ।
 ५ ततएव जनाः सर्वे भविष्यन्ति सुप्रसिद्धाः ।
 अपरं स्त्रीवन्ध्यासभाजने कूत्रि नीदति ।
 मितरि दर्पयुगे च भविष्यन्ति हि सज्जिताः ।
 ६ तद्देवीप्रजाः सर्वेः वदित्वानि च तद्दिने ।
 अशूरीयाद्धराणाद्याद् उद्धारप्राप्तिकारणात् ।
 येभ्य उपहृतिं प्राप्तुं वयं सर्वे पक्ताचिताः ।
 पश्चात्कारं तस्मै वै लोका विद्यासभाजनं ।
 तर्हि केन प्रकारेण वयं प्राप्नुमः जीवनं ॥

११ रत्नविशेषाः ।

१ वाविशो भविष्यन् दृष्टः ११ चण्डिदुर्गा भविष्यन्ती कथा १
 चरविद्यामणि भविष्यद्दृष्टव्यः ।

तोयदाप्रियमीपक्षं भाविष्यदधि प्राप्तरं ।

१ दक्षिणात् प्राप्तराद् सज्जता महावेनाद् यथेति हि ।

तथा भयानकाद्देवात् समानच्छन्ति प्रचयः ।

२ इदं ब्रह्माप्रदं मया दर्शनं सुप्रकाशितं ।

- लोठकारिमनुष्या ये ते करिष्यन्ति लोठनं ।
 विनाशकारिनो लोकाः करिष्यन्ति विनाशनं ।
 हे रत्नम् उपतिष्ठ त्वं पुरं वेष्टय मादिष्ये ।
 यतो मया विलापस्त्य शेषत्वं प्रकरिष्यते ।
 २ सर्व्वस्मिन् कटिदेशे च वेदना सम्प्रजायते ।
 वेदना पर्य्यगृह्णात् मां स्त्रीसूतिवेदना यथा ।
 अहं मूच्छां समागच्छं तेनाहं श्रुतवान् नहि ।
 अभवं व्याकुलस्याहं तेनैव दृष्टवान् नहि ।
 ३ मनो मे स्तम्भितं जातं शङ्का मां समधारयत् ।
 यस्यां रात्रौ समानन्दं तां चकार भयानिकां ।
 ५ भोज्यासनं सुसज्ज्येत रक्षिणः स्युर्निरूपिताः ।
 प्रकुर्व्वन्ति मनुष्यास्ते पानञ्च परिभोजनं ।
 समुत्तिष्ठत चाध्यक्षाः फलकान्यभिविद्यत ।
 ६ यतश्च परमेष्ठो मां वाक्यमेतदभाषत ।
 इतस्त्वं गमनं कृत्वा रक्षिणं संनियोजय ।
 ततो द्रक्ष्यति यद्यत् स तद्दर्शनां त्वां प्रभाषतां ।
 ७ तत्पश्चात् रथमेकञ्च ह्यथारूढदधन्तथा ।
 अपश्यद् गर्हभारूढम् उद्गारूढञ्च दृष्टवान् ।
 ८ तेनातीव प्रयत्नं स परिविधाय रचकः ।
 मनो निधाय प्रोचैष वाक्यमेतदभाषत ।

मत्प्रभो रक्षिणः खाने तिष्ठामि निश्चितं दिनं ।

अपरं रक्षिणः खाने समक्षमेव सर्व्वरी ।

दष्टायमानस्तिष्ठामि स्वसमेव दिने दिने ।

६ पश्य रथो हयारूढौ जनौ समभिगच्छतः ।

तेनैको मानवी ऽवादीत् बाबिल् पुरी समापतत् ।

पतिता पतिता बाबिल् भग्नारूढेवमूर्त्तयः ।

१० हे मर्दनीय मे ब्रह्म मर्दनखानब्रह्म मे ।

सैन्याध्यक्षप्रभोस्वाहं दस्तावेसीश्वरस्य च ।

यदश्रौषं तदेवाहं युद्धान् आपितवान् अदः ॥

अधिदुमां भविष्यद्वाक्यम् ।

११ सेयीरः कोपि मामाहूत् वचनञ्चेदमब्रवीत् ।

हे रक्षिन् किं विभावर्था हे रक्षिन् किं भविष्यति ।

१२ अस्मिन् ब्रह्मे समाधाते रथो प्रत्युत्तरं ददौ ।

प्रातः कालः समाधात आयास्यति विभावरी ।

अन्वेषितुं तमिच्छेत् तदान्निष्काग्रजे पुनः ॥

अदवियामधि भविष्यद्वाक्यम् ।

१३ हे पान्था दिदनीयानां श्रवणीयास्त्वनीवृतः ।

वने धूयं तमस्त्रिन्वां ब्रथनं प्रकरिष्यथ ।

१४ हे तेमावास्तिनो लोका स्मृषितान् मानुषान् प्रति ।

प्रदातुं सखिषं धूयं समुपागयतास्त्रिधाः ।

तथा कौशिकीणां शीघ्रान् प्रवृत्तान् कुर्यात् ।

१५ यतो ऽपि तन्मुखात् ते वि विष्णुदत्तव्यासः ।

आकृष्टधनुर्धरो युद्धाद् दुःखदायकः कथायिताः ।

१६ ततः परेश्वरो मया युगः कथितवानिहम् ।

एकवक्त्रमग्रे तु प्रतापः केदरो ऽखिलाः ।

परिचाकृति शीघ्रान् दास्यतां वक्त्रो यथा ।

१७ अपरं केदरो मध्ये ये ऽवशिष्टा वलै र्युताः ।

द्रासतां परिचाकृति सर्वेष्व धनुर्धरतः ।

कथयेत् स कथामेताम् दृष्ट्वा येनः परेश्वरः ॥

१९ द्वाविंशोऽध्यायः ।

१ विष्णुशक्तो मयि विदुः ॥ १५ त्रिंशोऽध्यायः पतनं १० इति-
पाणीन उच्यते ।

अविष्णुशक्तो मयि विदुः ॥ १५ त्रिंशोऽध्यायः पतनं १० इति-
पाणीन उच्यते ।

१ हे कौशिकीण्डवसंयुक्त कक्षप्रद्वयमायुत ।

इदानीं तव किं जातम् आनन्दकारि पतनम् ।

२ गृह्यते कुतो चापि मदाक्षितकथा यथाः ।

तावकीयमृता लोका शत्रुदायै र्भृता नहि ।

आत्यजन् न च प्राणाणि जामुखाः प्रविदारये ।

३ एकदा ते पलायन्ते ऽथवा बहून् धनुर्धरैः ।

तदाथवातिनो बहून् दूरं गच्छन्ति वैकदा ।

१ यतो हेतोर्नैवा मोक्षं जतोऽप्यनुमन्यते ।

ततोऽहं ब्रह्मब्रह्मं विविधाकारि रीदम् ।

मदीयानां मनुष्याणां रामकान्तं चधि चयं ।

मदीयां सान्त्वनां कर्तुं नहि तस्य प्रयेयतां ।

५ यतो मन्त्रिदत्तस्योपत्यकायानिर्दं दिनं ।

सैन्याद्यक्षपरेष्वात् तु दुःखस्य दक्षमस्य च ।

दिनमुद्देगकस्यापि भुवमेव प्रजायते ।

तेन भित्तिः प्रभञ्जेतार्चनादो निर्गमेति च ।

६ एलमिच्छस्यधारी स्यात् पदातिवाहको रथः ।

सैन्यानि हवमादद्या प्रकुर्वन्ति समामगं ।

ये कीरनामका लोकाः फलकाणि धरन्ति ते ।

७ तवोत्तमोपत्यका तु रथेषु परिपूज्यते ।

सज्जमाना यथाकृच्छास्त्रिहन्ति दारयन्त्युधे ।

८ यिद्धदाः प्रच्छदं वासो विमलहं करोति च ।

तदा त्वं वनमेष्टास्यमस्यामारं प्रवीक्ष्यते ।

९ दायूदो नगरस्यापि भयस्यानामि बोध्यते ।

अधः क्षितस्तरस्योद्यम् एकच यज्ञते लया ।

निवेष्टनं प्रगच्छेत् विरुद्रास्यमपुरक्षितम् ।

१० गाढं कर्तुं च प्राचीरं भयं परिभज्यते ।

११ पुरातनस्य स्यात्तस्य पत्नी धारयात् तु ।

मध्येभिन्निरुधारेव कासारः परिखन्यते ।

किन्तु सर्वाणि चैतानि निरूपयति यः स्वयम् ।

नहि तं प्रति युष्माभिर्दृक्पातोपि विधीयते ।

स्त्रिरीकरोति तत्पूर्वं यः स नो परिमन्यते ।

१९ सेनाधिपतिना मेवा काखे ऽस्मिन् परमेष्ठिता ।

हा हा च क्रन्दनं कर्तुं शिरो मुण्डयितुं तथा ।

कृते युष्मासमाङ्गाने परिधातुं शृणांशुकं ।

१९ आनन्दाद्वादतो यूयं हत्वा मेघं वृषं तथा ।

मांसानां भक्षणं कृत्वा पीत्वा च गोस्तनीरसं ।

इति ब्रूयायात कुर्मः पानञ्च भोजनं वयं ।

यत एव वयं सर्वे शो मर्त्तास्मो विनिश्चितम् ।

१९ सैन्याध्यक्षपरेष्ठेन गदितं वचनन्विदं ।

शब्दयक्षौ मदीयौ यौ तयोरेवं प्रकाशितं ।

सेनाधिपपरेष्ठेन प्रभुणेदं प्रभाषितं ।

युष्माकं नैधनः काखो यावन्न समुपैष्यति ।

अधर्मस्यास्य संमर्षस्तावन्नहि भविष्यति ॥

१५ सैन्याध्यक्षः परेष्ठो यः प्रभुः स इदमब्रवीत् ।

शिवन्मन्यभिधानस्य गेहस्थाधिपतिस्तु यः ।

त्वं तस्य सर्वाधिं गत्वा वाक्यमेतदुदीरय ।

१६ उच्ये आशानकश्चैले स्त्रीयवासस्य खानक ।

- अत्र त्वदीयमास्ते किं त्वदीयः कीच विद्यते ।
यतस्त्वया निजस्थायं श्रद्धानमत्र स्थायते ।
१७ बलिन् पश्य परेशस्वामधः क्षिप्तं करिष्यति ।
तवैव गाढरूपेण धारणं प्रकरिष्यति ।
१८ फिक्कावत् घूर्णीयित्वा त्वां निक्षेप्यति बलस्थले ।
ततः स्तत्रैव प्राणानां परित्यागं करिष्यति ।
तत्र स्थाने त्वदीयो यः स्यन्दनः स मनोहरः ।
निवेशनस्य तत्पत्युर्भविष्यति चपास्रदं ।
१९ अहं दूरीकरिष्यामि तावकीनात् पदाच्च त्वाम् ।
तथावरोहयिष्यामि त्वां स्थानादपि तावकात् ॥
२० अहं तदा निजं दासम् अर्थाद् हिल्लकोयपुत्रकं ।
२१ आह्वयेलियकीमञ्च तावकीनेन वाससा ।
राजकीयेन वस्त्रेण करिष्ये वस्त्रसंयुतं ।
त्वदीयकटिबन्धेन करिष्ये बलिनञ्च तं ।
तस्य हस्तेऽर्पयिष्यामि त्वदीयं शासनं पदं ।
संभविष्यति तातः स यिरुञ्जालम् निवासिनां ।
यिह्मदावंशखोकानां जनकस्य भविष्यति ।
२२ तस्य स्कन्धे प्रदास्यामि दायूद्वंशस्य कुञ्चिकां ।
तेन मुक्ते न चान्येन रुद्धं कर्तुं प्रशक्त्यते ।
तेन रुद्धेऽपि वान्येन मोक्षं नैवाभिप्रक्ष्यते ।

२३ दृढस्थाने यथा बन्धो नागदन्तस्य जायते ।

अहं तथा करिष्यामि तस्यापि परिवन्धनं ।

पितृवंशनिमित्तं स भविता गौरवासनम् ।

२४ तन्नागदन्तके तस्य पितृवंशसगौरवं ।

महन्नीचानुरूपस्य स्रुत्पाचात् चर्मपात्रकं ।

यावच्च क्षुद्रपात्राणि निधास्यन्ते ऽखिलानि वै ।

२५ प्रव्रवीति कथामेतां सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।

तत् काले नागदन्तो यः स्थापितोऽभूत् दृढे स्थले ।

स्थानान्तरं प्रणेतव्या सोऽच्छिन्ना च पतिष्यति ।

तदुपरिस्थितो भारः प्रच्छिन्नस्य भविष्यति ।

ईदृशं वचनं तेन परमेशेन कथ्यते ॥

२६ अयोनिशोऽध्यायः ।

१ कम्बोज्य मानुषैः सोरो भविष्यद्दिनाः १५ पुनश्च प्रति

अधिसोर्नगरं भविष्यद्वचनम् ।

२ कुरुतार्क्षरवं यूयं तर्जिभ्रपोतीयमानुषाः ।

सोराख्यनगरं यस्मात् समुच्छिन्नं भविष्यति ।

तदीयगेहमाचस्य संस्थिति र्भ भविष्यति ।

तत्र स्थाने नरः कोपि प्रवेष्टुं न करिष्यति ।

किन्तोमद्देशादित्यं वार्त्ता प्रस्योतिष्यति वः प्रति ।

३ यूयं भवत निःशब्दा उपहोपनिवासिनः ।

- सोदोनः परिपूर्यध्वे बणिग्भिः सिन्धुपारगैः ।
 ३ नीलाख्यायास्तरङ्गिन्याः सलिलोत्पन्नशस्त्रकं ।
 द्रव्यञ्च तन्नदीजातं राजकीयः करो भवेत् ।
 तच्चान्यदेशजातानां हृद्ग्रहं प्रजायते ।
 ४ हे सोदोन् त्वं प्रसन्नस्व यतश्च सरित्पतिः ।
 अर्थात् सिन्धो बृहत् दुर्गम् एतद्विषयं प्रभाषते ।
 प्रसूतियातनां नैव प्राप्यापत्यं प्रसूय न ।
 यूना जनानसंपात्र्य भूत्वा च युवती नहि ।
 अभवं यादृशस्याहं भवामि तादृशोऽधुना ।
 ५ इयं वार्त्ता मिसर्देशं गतमात्रैव ते जनाः ।
 व्यथिताः संभविष्यन्ति सोरदेशोद्यवार्त्तया ।
 ६ पारं गत्वा तु युष्माभि स्तर्ध्वं प्रति गम्यतां ।
 कुरुतार्त्तस्वरं ध्रुवं उपदीपनिवासिनः ।
 ७ अवस्थितं पुराकालाद् जयध्वनिसमन्वितं ।
 युष्माकं नगरं यन्तु तदेव किं भवेदिदम् ।
 तच्च दूरे प्रवासार्थं स्वपद्मानुपनीयते ।
 ८ हा हा यदीयाः सर्वे च बणिजो राजतुल्यकाः ।
 उत्तमर्णाश्च यस्यासन् अथ्यक्षमागवैः समाः ।
 ईदृक् किरोटसंदातृ सोराख्यमस्ति यत् पुरं ।
 तदीयविपरीतां कः हतवान् मण्यहामिमां ।

६ तदीयसुन्दरत्वस्य गर्वस्य नाशकारणात् ।

भृशसर्व्वमदृष्टोकान् विधातुं सापमानकान् ।

कृतवान् मन्त्रणामेतां सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।

१० हे तर्शाश्रीय कन्ये त्वं प्रोक्षलैर् तटिनी यथा ।

उपरिष्ठात् स्वदेशस्य स्वयमुच्चलिता भव ।

नहि त्वदीया बाधा च कापि तत्र भविष्यति ।

११ सिन्धूपरि परेशेन वितन्येते निजौ करौ ।

तथा सर्वाणि राज्यानि चालितानि करोति सः ।

बाणिज्यनगरस्यैव प्रोक्षेतुं गाढदुर्गकं ।

तदीय प्रतिकूलञ्च निदेशं प्रददात्यपि ।

१२ स वदिष्यति, सीयोनः कुमारिभ्रष्टकन्यके ।

कारिष्यते त्वया नैव पुनर्वारं जयध्वनिः ।

इदानीं त्वं समुत्थाय पारं याहि च किञ्चित् ।

किन्तु ते नहि तत्रापि विश्रामः संभविष्यति ।

१३ पश्य कसदीयदेशं त्वम् अगणेषु स्त्रिता दमे ।

अग्ररूपितवान् तत्तु हस्ते वननिवासिनाम् ।

परिनिर्मायते दुर्गं सोरोद्याट्टालिकां प्रति ।

आक्रम्य च समुच्छेद्य करिष्यन्ति समां भुवं ।

१४ कुरुतार्त्तस्वरं धूयं तर्शाश्रीपोतोयमानुषाः ।

धुम्नाकं सुदृढं दुर्गं यतो भग्नं भविष्यति ॥

- १५ तदानीं राज्ञ एकस्याधिकारस्यानुसारतः ।
 सप्तति वत्सरान् यावत् विस्मृतः सोऽर् भविष्यति ।
- १६ श्रेष्ठे सप्ततिवर्षाणां सोऽर् वेष्टेऽत्र प्रगास्यति ।
 चिरविस्मृतवेष्टे त्वं वीणां धृत्वा पुरं भ्रम ।
 प्रवाद्य सुखरं वीणां विविधं गीयतां त्वया ।
 तेनैव त्वं पुनर्वारं भविष्यसि सुसंस्मृता ।
- १७ सप्तति वत्सराणान्तु परिशेष उपागते ।
 सोऽर् प्रति परेशेन करिष्यते विवेचना ।
 ततः स पूर्ववार्णज्ये लाभकारे प्रवृत्स्यते ।
 सामान्यं सर्वजगता साङ्ख्यं व्यग्रहरिष्यति ।
- १८ तदीयं यच्च बाणिज्यं तदीयो लाभएव च ।
 परमेश्वरमुद्दिश्य तत् पवित्रं भविष्यति ।
 किन्तु नो सञ्चितं तस्य रक्षितञ्च भविष्यति ।
 यतश्च परमेशस्य सम्मुखे संनिवासिनां ।
 बद्धखाद्यं चारुक्लृप्तं तद्बाणिज्यात् भविष्यति ॥

२४ चतुर्विंशोऽध्यायः ।

१ इवायेला भविष्यद्वृत्तः १२ चवशिष्टलोकानां सुखं शत्रूणां
 विनाशश्च ।

- १ पश्य परेशितोच्छिद्येन्नायेन् नामकनोदृतं ।
 शूल्यं विधाय तस्यैव परिवर्त्तं करिष्यति ।

तथा निवासिनस्तस्य सुविकीर्णान् करिष्यति ।

२ तस्माद् यद्या मनुष्याणां तथैव च पुरोधसां ।

यथैव भृत्यलोकानां प्रभूणामपि तादृशी ।

यादृशी किङ्करीणाञ्च स्वामिन्या अपि तादृशी ।

यथा च केतुलोकानां विक्रेतृणाञ्च तादृशी ।

उत्तमर्णनृणां यद्वद् अधमर्णनृणां तथा ।

उत्कोचदायिनां यद्वद् उत्कोचपाहिणां तथा ।

३ संभविष्यत्यवस्यैका देशः शून्यो भविष्यति ।

लोठितो भविता चेति वाक्यमुक्तं परेक्षिता ।

४ राज्यन्तु रोदनं कृत्वा स्नानतां परिचास्यति ।

तथैव पृथिवी दीना संज्ञाना च भविष्यति ।

देशस्य दर्पिणो लोका भविष्यन्ति च दुर्बलाः ।

५ अपवित्रस्य जायेत देशो निजनिवासिभिः ।

यतएव व्यवस्थां ते परिलङ्घन्ति मानवाः ।

भञ्जनयनननियमं कुर्वन्ति विधिमन्यथा ।

६ अतएवाभिघ्रापेन कृत्स्नो देशो यमिष्यते ।

सन्दण्डिता भविष्यन्ति देशे संस्मितमानवाः ।

सन्दग्धाश्च भविष्यन्ति सर्वे देशनिवासिनः ।

तेषां मध्ये ऽवशिष्टाश्च स्थास्यन्ति सन्तपमानवाः ।

७ क्रन्दनं प्रकरिष्यन्ति नूतनो गोस्तनीरसः ।

- तथैव गोस्तनोवल्लीं शुष्कतां परियास्यति ।
 आनन्दितमनोलोका निश्चसिष्यन्ति दीर्घकं ।
 ८ तथा ध्यानस्य स्वप्नार्थ्या सुनिवृत्तो भविष्यति ।
 तथैव न पुनर्व्वारं जयशब्दे भविष्यति ।
 वल्लक्या उल्लसद्भानः सुनिवृत्तो भविष्यति ।
 ९ गायन्तस्ते जना नैव पास्यन्ति गोस्तनोरसं ।
 मद्यपानां मुखे मद्यं तिक्तज्ञानं भविष्यति ।
 १० नगरं भग्नतां गत्वा नरशून्यं भविष्यति ।
 सुरङ्गाश्च भविष्यन्ति तथैव सकला गृहाः ।
 यथा तत्र जनः कोपि प्रवेष्टुं नैव शक्यति ।
 ११ रसाभावात्तु गोस्तन्या भावी कोलाहलः पथि ।
 परिणामं प्रयास्यन्ति सर्व्वेङ्गादाश्च तत्क्षणतः ।
 आनन्दाः सकलाएव यास्यन्ति देशतो वहिः ।
 १२ महाकलरवाद् द्वारं भग्नं सत् निपतिष्यति ।
 तदा स्थास्यति शून्यत्वं केवलं पुरमध्यतः ॥
 १३ पृथ्व्यामर्थात् नृणां मध्ये दग्धेयं सङ्घट्टियते ।
 यथा जितफलाग्नातो द्राक्षाणामपि सङ्घ्रहात् ।
 ज्ञातनं स्यात् यथा पश्चात् तद्देव भविष्यति ।
 १४ गीतमुखैः प्रगास्यन्ति मनुष्या अवशिष्टकाः ।
 काश्चयिष्यन्ति माहात्म्यं समुद्रात् परमेष्ठितुः ।

- १५ अतएव समाख्याय यूयं पूर्वोक्तानीवृतं ।
 महिमानं परेभ्यस्तु प्रकाशयत सर्व्वथा ।
 समुद्रदूरसीमायां तिष्ठन्तः परमेष्ठितुः ।
 दृष्ट्वाथैकः प्रभारेव प्रचारयत गौरवं ।
- १६ मनुष्या धार्मिका धन्या गीतमेतद्वचोमयं ।
 पृथिव्या दूरसीमातो वयमाकर्णयामहि ।
 ततो मया समावादि जैष्ठ्यं जैष्ठ्यञ्च मे वत ।
 जायते मे मगस्तापो लोठिनो लोठयन्ति च ।
 तथा ये लोठिनो लोकास्तेऽतोव लोठयन्ति च ।
- १७ हे देशीयप्रजाः सर्व्वा युष्मान् प्रति च साध्वसं ।
 उपस्थास्यति स्वातश्च प्रोन्मायः समुपेक्षति ।
- १८ तेन कश्चिन्नमनुष्यो यः साध्वसादेव कारणात् ।
 जोविष्यति पलायित्वा स स्वाते निपतिय्यति ।
 जोविष्यति च यः स्वातात् स उन्माये धरिय्यते ।
 यत ऊर्ध्वस्थितं दारं मेघस्य मोचयिय्यते ।
 तथैव पृथिवीमूलं वेपमानं भविष्यति ।
- १९ सर्व्वतो दोलिता पृथ्वी चूर्णत्वं परियास्यति ।
 पृथिवी च निजस्थानात् स्थानच्युता भविष्यति ।
- २० यथा मत्तो मनुष्यः स्वात् तथा पृथ्वी स्वर्लिय्यति ।
 सा निजैकप्रवासस्य गृहवत् संस्वलिय्यति ।

- यतः सा स्वापराधस्य भारकूटा पतिष्यति ।
 तेनैव सा पुनर्भवन्तम् उत्थानं न गमिष्यति ॥
 २१ तदानीमुपरिष्णानि सैन्यानि परमेस्वरः ।
 धरामण्डलसंज्ञां भूपतीन् दण्डयिष्यति ।
 २२ ते खाते संग्रहीयन्ते गुच्छानामिव वन्यम् ।
 बद्धास्य ते भविष्यन्ति कारायां दृढबन्धनैः ।
 आनेष्यन्ते विचारं ते त्वमेकदिगतः परं ।
 २३ चन्द्रमास्य विवर्णत्वं रप्ति र्खज्जां गमिष्यति ।
 सैन्याध्यक्षपरेशो बभूव स्वमहिम्ना सिधेनूनिरैः ।
 यिरूशालमि राजत्वं प्राचां वाचात् करिष्यति ॥

२५ पञ्चविंशोऽध्यायः ।

१ जयात् परमेस्वरस्य प्रशंसनं ६ खोदस्य राज्यस्थापनं ८ तदीय
 मानवानां दुष्टिः ।

- १ हे परेश त्वमेव मे त्वत् प्रतिष्ठं करोम्यहं ।
 त्वदीयनामधेयस्य करिष्यामि प्रशंसनं ।
 कर्माण्याश्चर्यरूपाणि प्रकृतानि यतस्त्वया ।
 पूर्वं निरूपितं वाक्यमप्यस्य भवेदृतं ।
 २ अकारि नगरं रात्रिः कुरात्रिषु दृढं पुरं ।
 तच्चसर्गाव्यसोकानाम् अष्टाश्लिका समस्यसो ।
 कृता त्वया पुनर्नो वा भविष्यति सुनिर्मिता ।

- ३ अतो ये बलवल्लोकास्ते कुर्वन्ति तव स्तवं ।
 ये भयानकदेशीयास्ते त्वत् भीतिं प्रकुर्वन्ते ।
 ४ यतस्त्वं दीनलोकानाम् अभव आश्रयोपमः ।
 विपदि त्वं दरिद्रानाम् अभव आश्रयोपमः ।
 भिक्षौ भयङ्कराणाञ्च कोपे झञ्झास्वरूपके ।
 रौद्रे ह्यायास्वरूपस्य झञ्झाकाले त्वमाश्रयः ।
 ५ शृङ्गदेशे यथा वृक्षा घोषो ह्रासं प्रगच्छति ।
 तथा हृङ्गारिलोकानां गर्जनं दमितं त्वया ।
 ह्यायया घनमेघस्य घोषो ह्रासं ब्रजेद् यथा ।
 तथा भयङ्कराणाञ्च जयशब्दे न्यवर्त्तत ॥
 ६ सैन्याध्यक्षपरेषो ऽस्मिन् गिरौ सर्वनृणां हृते ।
 भक्ष्यमुत्तमद्रव्यञ्च पुराणं गोस्तनीरसं ।
 अति सुखादुद्रव्यञ्च मेदियुक्तं पुरातनैः ।
 स्वच्छद्राचारसैर्युक्तं भोज्यमासादयिष्यति ।
 ७ सर्वलोकमुखेष्वस्ते यदेवाच्छादनाम्बरं ।
 यत् प्रच्छादनमास्ते च वक्त्रेषु सर्वदेशिनां ।
 नाशयिष्यति तत् सर्वम् एतस्मिन्नेव पर्वते ।
 ८ मृत्युं निर्जित्य तेनैव यसनं प्रकरिष्यते ।
 प्रभुः परेशितास्त्रेभ्यो नेत्रतोयं प्रमार्क्ष्यति ।
 सर्वस्मातो ऽपमानानि स्वनृणां दूरयिष्यति ।

इयं कथा परेष्टेन स्वयमेव प्रभाषिता ॥

६ तदानो ते वदिष्यन्ति पश्य न एष ईश्वरः ।

अयं प्रतीक्ष्यते ऽस्माभिरस्मान् संचातवानयं ।

एष प्रतीक्ष्यते ऽस्माभिरेव एव परेश्वरः ।

अनेन यत् परित्रायम् अस्माकं विहितं पुरा ।

तेनानन्दं करिष्यामः करिष्यामो जयध्वनिं ।

१० यतस्य परमेशस्य स्वकीयं यत् करदयं ।

विश्रामो दास्यते ऽस्मभ्यम् एतस्मिन्नेव पर्वते ।

यथा नालं सारकुण्डे चरणाभ्यां विदल्यते ।

तथा मोयाबिलोकस्य पतत्तलेन दलिय्यते ।

११ तरणार्थं यथा मग्नो वितनेति निजौ करौ ।

तथा स तस्य मध्येपि स्वकरौ वितनिष्यति ।

किन्त्वीष्टेन तदोद्येन सार्द्धं हस्तकलेन च ।

अभिमानस्तदोद्यस्य नितरां दमयिष्यते ।

१२ भङ्गा तस्य दृढां भित्तिं प्राचीरमुन्नतस्य सः ।

मृत्तिकायामवारोह्य ते धूलौ पातयिष्यति ॥

१६ षडविंशोऽध्यायः ।

१ शत्रुदंष्ट्रहेतोः परमेश्वरस्य प्रशंसनम् १६ परमेश्वरे स्त्रीच-
लोक्तानाम् आनयसङ्गः ।

१ तदैतद् गास्यते गीतं यिद्धदादेशिमानवैः ।

आस्माकीनं प्रविश्येत् नगरं बलसंयुतम् ।

तच्चेशो ऽस्थापयन्नाष्टं प्राचोरं दृढभित्तिकाम् ।

२ युष्माभिः सकलैरेव क्रियतां द्वारमोचनं ।

तेन सत्यत्वसंभक्ता धर्मजातिः प्रवेक्ष्यति ।

३ भूत्वाचलाश्रयस्त्वं तान् चेमेण स्थापयिष्यसि ।

यतस्ते मानवाः सर्वे संभवन्ति त्वदाश्रिताः ।

४ यूयं सर्वेऽपि सततम् आश्रयध्वम् परेश्वरम् ।

यतो याः नामके ऽनन्त आश्रयेऽस्ति परेश्वरं ।

५ तथाधःपातितास्तेन प्रोक्षस्थाननिवासिनः ।

अत्युच्चनगरं तेन व्यधायि नतमेव च ।

सृत्तिकायाः समानं तद् व्यधायि भूमिसादपि ।

६ लोकानां चरणा अर्थात् दीनानां चरणव्रजः ।

पादच्छेपो दरिद्राणां दलितं तत् करोति च ।

७ धार्मिकानाम् षष्ठ्युर्भार्गः समानं त्वं करोषि तं ।

८ हे परेश्वर मार्गे तु त्वदीये विधिरूपके ।

तवैव च प्रतीक्षापि कृतास्माभिर्निरन्तरं ।

त्वदीयं धन्यवादञ्च प्रकर्तुं स्मरणं तव ।

अस्माकमेव सर्वेषाम् अभिलाषोऽपि विद्यते ।

९ यामिन्यां मनसा साङ्गं मया त्वमभिवाञ्छितः ।

प्रातःकाले ऽनन्तरस्तेनात्मना स्नेन गवेपितः ।

- यतो धरणिमध्ये ते ब्रासने संप्रकाशिते ।
 शिचिद्यन्ते जगद्वासा मानुषा धर्मकर्मा च ।
 १० प्राप्नोष्यनुग्रहं पापी धर्मं कर्तुं न शक्नोते ।
 देशेऽपि प्रकृताचार आचरिष्यति वैकृतम् ।
 महिषि परमेशस्य मनो नैव निधास्यति ।
 ११ हे परेश्वर हस्तौ द्वौ त्वदीयौ यौ समुत्थितौ ।
 परिद्रष्टुं प्रवाञ्छन्ति मानुषा महि तौ करौ ।
 किन्तु स्वकीयलोकार्थं त्वदीय उद्यमोऽस्ति यः ।
 मनुष्यास्ते समालोक्य तं प्रयास्यन्त्यपचपां ।
 परिधक्ष्यति तान् वज्रि क्षदीयरिपुनाशकः ।
 १२ अस्मत्कृते परेश त्वम् क्षेममासादयिष्यसि ।
 यतो ऽस्मत् सर्वकर्माणि त्वमस्मभ्यं करोषि च ।
 १३ अस्मत् प्रभो परेशान्यैः प्रभुभिः ब्रासिता वयं ।
 दृढानीं केवलं त्वां ते ऽनुग्रहात् संस्तुमो वयं ।
 १४ पञ्चत्वभाप्रलोका ये जीविष्यन्ति पुन न ते ।
 उत्थास्यन्ति पुन नैव ये प्रेता मानुषास्तु ते ।
 यतस्तेभ्यः फलं दत्त्वा तालोकान् त्वमनाश्रयः ।
 तेषां स्मरणवाक्यानां शोपनं कृतवानपि ।
 १५ हे परेश्वर देशीया एधयाञ्चक्रिरे त्वया ।
 एधयित्वा च देशीयान् महिषा त्वं युतो भवः ।

तथा त्वमेव देशस्य सीमानं पर्थवर्द्धयः ॥

१६ हे परेश वयं दुःखे त्वामेवामृतगयामहि ।

तथास्मान् प्रति ते शास्त्रौ वयं संव्यनयामहि ।

१७ सृत्तिकाले समायाते नारी गर्भवती यथा ।

दुःखिता व्यथिता भूत्वा काकूक्तिं कुर्वते मृशं ।

परेश ते विदूरस्थाः प्राभवाम वयं तथा ।

१८ गर्भवन्तो वयं भूत्वाभवाम व्यथिता अपि ।

किंत्वस्माभिः समीरोहि केवलः समसूयत ।

देशे ऽस्माकं परित्राणं न ह्यगच्छत् प्रसिद्धतां ।

जगन्निवासिनो लोका अधः पातं गता न च ।

१९ त्वदीया मृतलोकाश्च प्रोत्थास्यन्ति सजीवकाः ।

मदीयकुनपस्यापि समुत्थानं भविष्यति ।

ऋग्वानवासिनः सर्वे गीतं गायत जायतः ।

यतस्त्वदीयनीहारः प्रातर्नीहारतुल्यकः ।

निचेष्ट्यति पुनर्जीवान् प्रमीतमनुजान् चितिः ।

२० हे मल्लोक समायाहि मृद्वगर्भश्च संविश ।

यत्पश्चात् संस्थितं द्वारं तस्य रोधं विधाय च ।

क्रोधस्य शेषपर्यन्तं क्षणमेकं तिरोभव ।

२१ यतः पश्य धरायां ये वसन्ति पापिनो जनाः ।

तेभ्यः शासिं प्रदातुं सः स्वस्थानात् एति सत्वरं ।

ततः स्त्रीपरिसंख्यं ज्ञा शोणितं काशयिष्यति ।

इतान् स्त्रीयजनान् सा न पुनराच्छादयिष्यति ॥

१७ सप्तविंशतितमोऽध्यायः ।

१ परमेश्वरस्य प्राचाचेवरक्षसगीतं ७ तस्य शास्त्रेभिप्रायः १९
तस्य राज्यस्य वृद्धिः ।

१ तदानीं परमेश्वरेण ज्ञातेन वृद्धतासिना ।

गाढेन शीघ्रसंयात्रे सर्पाय खिविद्याथने ।

प्रदास्यते स्वयं प्राप्तिर्वकाय खिविद्याथने ।

तथा सरित्पतिस्तस्य कुम्भोरं नाशयिष्यति ।

२ युष्माभिः समये तस्मिन्नसूद्राक्षीयवप्रकं ।

समुद्दिश्योत्तरं गीतं प्रतिवाक्यञ्च गोघतां ।

३ अहं परेशिता तस्य भवामि परिरक्षिता ।

तस्मिन् प्रतिनिमेषञ्च करोमि तोयसेचनं ।

मनुव्याणां यथा कोपि कुर्वीत तस्य न र्चातं ।

तन्निमित्तं दिवारात्रं तस्य रक्षां करोम्यहं ।

४ तेनैव मामकीनस्य प्रतिघो नहि विद्यते ।

कोलिञ्च कष्टकं कश्चित् संश्लक्षति यदि कश्चित् ।

तदाहं तं समाक्रम्य दार्ढयिष्यामि चैकदा ।

५ वत वरं स मामेव शरणं परिगच्छतु ।

मिलेत् मयैव शार्ङ्गं स मया शार्ङ्गं मिलेत् सः ।

६ ततो धाम्नास्तुष्टोत्थका वृद्धिं वास्यन्ति भगवताः ।

इत्याप्येष्टीचर्मवत् प्रफुल्लपल्लवान्वितः ।

फलेन मेदिनीं सर्वां परिपूर्णां करिष्यति ॥

७ तस्य ताडकलोकं स परिताडितवान् यः

तथा किं तस्य लोकस्य क्षतवान् परिताडिनं ।

स तेषां हतलोकानामिव किं हतलान्नयत् ।

८ मितशाल्या वृद्धिर्लोकस्य स तेन विवदिष्यते ।

यदा पुरस्ताद्वृद्धा शतम् भवेन नभस्तता ।

तस्मिन्नेव दिने तेन भवन्त्यः सोऽप्यसारितः ।

९ कलुषं तेन धाम्नाः संभविष्यति भार्जितं ।

पापमोचनञ्च सर्वं फलं स समवाप्स्यति ।

कृचाकारस्य चूर्णस्य पात्राणामिव सर्वत्रः ।

यज्ञवेद्याः शिखाः सर्वाः यस्य विकरिष्यति ।

चैत्योद्यानं त्वे मूर्त्तिस्तोत्रास्त्यति पुनर्बहिः ।

१० यास्त्युच्छिद्यतामेव नगरं सुदृढीकृतं ।

वासगूढ्यं जने र्हीनम् चटोव भविष्यति ।

चरिष्यन्ति वृषा क्षात्रं त्रयिष्यन्ते च तत्र ते ।

तत्र च शास्त्रिणां शास्त्राः स्त्रादिष्यन्ति खपल्लवाः ।

११ तथा सतीषु शास्त्रास्तु शुष्कास्त्येव नि भगवतां ।

योषितस्तु समागम्य ताः सर्वा द्वादिष्यन्ति ।

अवश्यं मनुजा एते ज्ञानहीना भवन्ति च ।
 एतस्मात् कारणाद्देवां सृष्टिकर्तापि तान् प्रति ।
 करिष्यति कृपां तेषां नहि निर्माणाकार्यपि ।
 प्रति तान् मानवान् नैवानुग्रहश्च करिष्यति ॥

- १२ तदानीं परमेष्ठेन करासीवप्रकाशतः ।
 मिसरोन्मिषमां श्वावत् फलं प्रतिगृहीयते ।
 दद्यायेल्वंशं युष्मान् स एकैकं संगृहीयति ।
 १३ तस्मिन् काले वृक्षतृतीं वादयिष्यन्ति मानवाः ।
 मृतकन्या अगृह्णन्तु विक्रीयां मिसरं कथा ।
 बडलोकाः समागत्य पवित्रेऽस्मिन् त्रिलोचने ।
 अर्थादाराधयिष्यन्ति परेशं विश्वेश्वरम् ॥

१८ अध्यायः ।

१ दद्यायेलो भविष्यदृष्टः ॥ लोकानां भानिः १४ सत्यभिज्ञेः
 स्थापनं मन्त्राभिज्ञे विनाशनं १५ विवेक्तुं विमलम् ।

- १ वृतेप्रयिच्छमन्तानां गर्वहृपं किरोटकं ।
 द्राक्षारसेन मन्तानां योपत्यका फलै र्युतः ।
 तत्शोषं सुन्दरोष्णीये पुष्यं चानिं प्रयासति ।
 पक्ष प्रभोः प्रभावाप्तो जनको महाबलः ।
 २ स्रज्जा यथा त्रिलोक्या यथा स्रज्जा विनाशिनो ।
 महाजवात् प्रभावश्च तोयमाप्तावकं यथा ।

स्वकीयेन बलेनैव प्रनिक्षेप्यति तं क्षितौ ।

३ तेनेप्रथिमप्रमत्तानां गर्व्यरूपं किरोटकं ।

चरणयोस्तलेनैव दलितं संभविष्यति ।

तेषामेव मनुष्याणां योपत्यका फलै र्युता ।

तच्छीर्षमुन्दरोष्णीषे पुष्पं क्षानोभविष्यति ।

४ उडुम्बरं फलं यस्तु योष्मात् प्राग्जमकालिकं ।

दृष्टमात्रं मनुष्येण संक्षिद्येत तथा करैः ।

गृहीतमात्रं यक्षेत तद्देव भविष्यति ॥

५ तदावशिष्टलोकानां सैन्याध्यक्षः परेश्वरः ।

भविता मुकुटं चारु तेजस्त्रिमुकुटं तथा ।

६ विचारार्थोपविष्टानां नृणां न्यायविचारवत् ।

तथा ये द्वारपर्यन्तं समीकं निजवैरिणाम् ।

प्रापयन्ति परावृत्तिं बलं तेषां भविष्यति ।

७ किन्त्वमे भ्रान्ततां याता गोस्तनारससेवनैः ।

तथैव मदिरापानैः स्वस्वजनश्चापि संगताः ।

सुरापानेन संभ्रान्ता भाविवादिपुरोधसः ।

ते जना अभवन् मग्ना गोस्तनारससेवनात् ।

दोस्ताधिताश्च ते लोका मदिराणां प्रपानतः ।

भविष्यदाक्षकथने ते जना भ्रान्ततां गताः ।

स्वस्वितत्वं परिप्राप्ता मनुष्यास्तु विचारणे ।

८ वान्नेन विष्टया वापि पूर्णं सकलमासनम् ।

किञ्चित् स्थानं न कुत्रापि विद्यते सुपरिष्कृतं ।

९ स कस्मै दास्यति ज्ञानं कस्मै बुद्धिश्च दास्यति ।

यैस्तु दुग्धं परित्यक्तं निवृत्तं स्तन्यपानतः ।

तदालैः सहृंशा ये स्युः स्थानेव मानुषान् किमु ।

१० निदेशोर्द्धं निदेशो यत् निदेशोर्द्धं निदेशम् ।

पंक्तेरुपरि पंक्तिश्च पंक्तेरुपरि पंक्तिका ।

अत्र स्थाने ऽल्पकं तत्र स्थाने चाल्पं प्रविद्यते ।

११ अव्यक्तवचसोष्ठेन विरुद्धभाषया तथा ।

साद्धमेतैर्मनुष्यैश्च स संलापं करिष्यति ।

१२ यदेष आस्ते विश्रामः क्लान्तान् विश्रामयस्व च ।

सुखमेतत् कथामेतां सम्यक् प्रकथितामपि ।

संश्रोतुं मानुषा स्ते नो निदधते मनो निजं ।

१३ अतस्तेषां पुरो ध्यानं पश्चात् पतनभञ्जने ।

उन्मथ्ये पतनञ्चैव तथा धारणकारणात् ।

तान् मनुष्यान् समुद्दिश्य भाषणं परमेष्ठितुः ।

निदेशोर्द्धं निदेशश्च निदेशोर्द्धं निदेशम् ।

पंक्तेरुपरि पंक्तिश्च पंक्तेरुपरि पंक्तिका ।

अस्मिन्नल्पञ्च तत्रापि स्थाने चाल्पं भविष्यति ॥

१४ हे निन्दकजना यूयं हे विरुद्धानामि स्थिताः ।

शासकाः परमेशस्य निष्ठाभयत भारतीम् ।

१५ नियमो मृत्युना सार्द्धं परलोकेन निर्णयः ।

विहितो ऽस्माभिरित्येतद् युष्माभिः परिचक्ष्यते ।

सर्व्वत्र गामिनीं मारी वर्त्तनानेन यायिनी ।

अपि नैव कदाप्येषास्माकं स्वर्गं करिष्यति ।

यतो ऽस्माभिर्नृषावाक्यैः संश्रयः समकारि हि ।

तथा धूर्त्ततयास्माभिः स्वेषामाच्छादनं कृतं ।

१६ अतः प्रभुपरेषेन वाक्यमेतदुदीर्य्यते ।

पश्यत भित्तिमूलार्थं एकएव हि प्रस्तरः ।

अर्थात् परोक्षितः कोणे संस्थितो बज्रमूलकः ।

अतिमादस्य पाषाणः सिंथोनि स्थापितो मया ।

विश्वसिष्यति यस्तत्र स जनो न चपिष्यते ।

१७ मया च विधिना रज्ज्वा परिमाणं करिष्यते ।

धर्मस्वरूपसूत्रेण परिमाणं करिष्यते ।

मिथ्याश्रयं शिलादृष्टिः परिणष्टं करिष्यति ।

सलिलं गोपनस्थानं भग्नमेव करिष्यति ।

१८ तथा भञ्ज्यति युष्माकं निधनं मृत्युना सह ।

न स्वास्यति च युष्माकं प्रेत्येन सह निर्णयः ।

या मारी सर्व्वगा सा चेद् युष्माकिकटवर्त्तिनी ।

तर्हि ययं हि तेनैव दलिताः संभविष्यथ ।

- १९ सैव गमनमात्रेण युष्मान् सर्वान् धरिष्यति ।
 मध्ये यास्यति युष्माकं प्रतिप्रातरहर्निशं ।
 तदार्त्ताप्राप्तमाचाङ्क्षि यूयं क्षिप्ता भविष्यथ ।
- २० विस्तार्य शयनं कर्तुं खट्वा इत्था भविष्यति ।
 खट्वावस्त्वञ्च वसितुं गात्रं सुद्रं भविष्यति ।
- २१ परेश्वरस्तथोत्थाता पिरासोमि गिरौ यथा ।
 गिवियोन् सन्निधौ यद्वत् तद्वत् क्रुद्धो भविष्यति ।
 तेन स्त्रीयाद्भुतं कार्यं स प्रसिद्धं करिष्यति ।
- २२ अतो यथा न युष्माकं शास्त्रिः संजायते ऽधिका ।
 तन्निमित्तं प्रवर्त्तध्वं निन्दां कर्तुं पुन नहि ।
 यतोहि सकलान् देशान् धैन्याध्यक्षात् परेश्वरात् ।
 परिस्थिरीकृतं वाक्यं विनाशस्य श्रुतं मया ॥
- २३ कर्णाभ्यां शृणु मदाक्यं गृह्णाण मनसा च तत् ।
- २४ दिने दिने कर्षणानि कृत्वा कृत्वा ह्योबलः ।
 सोत्पानां कर्त्तनञ्चैव कृत्वा कृत्वा च वप्रके ।
 भंक्ता भंक्ता च लोद्ग्राणि वीजवापं करोति किं ।
- २५ स भृमुखसमं कृत्वा तिलान् किं विकिरेन्नहि ।
 सख जीरकानां किं वपनं न करोति हि ।
 उपयुक्तप्रमाणान् किं गोधूमान् तु वपेत् न सः ।
 यवान् निरूपिते स्थाने कलायान् किं वपेत् न सः ।

२६ यतस्तदीश्वरो न्याय्यं शिञ्चयेत् ज्ञापयेच्च तं ।

२७ संमर्द्ध्यन्ते कराकृष्टशकटेन तिला नहि ।

तथा शकटचक्रं न घूर्णते जीरकोपरि ।

तिला दण्डेन मर्द्ध्यन्ते जीरका मुद्गरेण च ।

२८ जायते ऽनोभरादेव पूषश्चस्य मर्दनं ।

किन्तु मर्दयितुं तत् स चक्रेण षोडशाय च ।

पशोः खुरैश्च चूर्णार्थं वर्त्तिष्यते चिरं न सः ।

२९ एतच्च परिजायेत सैन्याध्यक्षपरेश्वरात् ।

मन्त्रणायां स आश्चर्य्यो महान् कार्य्यकृतौ च सः ॥

२९ कमविशोऽध्यायः ।

१ विश्वराक्षसो भविष्यद् दुष्टः ६ लोकानामज्ञानत्वं १५ लोकानां

दुष्टत्वं २८ साधुलोकानां सुखम् ।

१ श्रीरोयेल्लनगरे यस्मिन् दायूद्राजोऽवसत्पुरा ।

तस्म्यारोयेल्लपुरस्यैव सन्तापः संभविष्यति ।

२ गणिते बद्धवर्षेपि पालिते च बद्धस्यवे ।

घटयिष्याम्यहं दुःखम् श्रीरोयेल्लनगरं प्रति ।

तेन तेषाम्नु शोकस्य क्रन्दनस्य भविष्यति ।

श्रीरोयेल्ल सकृदोभावो मम दृष्टौ तथापि सः ।

३ मया तस्य चतुर्दिक्षु शिविरः स्थापयिष्यते ।

रक्षितभिर्मनुजैश्च तदेव वेष्टयिष्यते ।

- अवरोधकयन्त्रश्च तत्पार्श्वे रचयिष्यते ।
 ४ तेनैव नगरं तद्धि न्यक्पातं परिधास्यति ।
 तथा मृदि च संस्थाय वचनं संवदिष्यति ।
 धूलोनां मध्यतो धीरं वच उच्चारयिष्यति ।
 निर्धास्यति स्वस्त्यस्य भूतवत् धूलिमध्यतः ।
 तदाक्यकलशब्दस्य धूलिमध्याद् भविष्यति ।
 ५ किन्तु तस्य भविष्यन्ति रिपवः सुखधूलिवत् ।
 कडङ्गरा यथोद्धोना भविष्यन्ति भयानकाः ।
 अहङ्कारिमनुष्याश्च संभविष्यन्ति तादृशाः ।
 इदं हठादकस्माच्च निश्चितं संघटिष्यते ।
 ६ सैन्याध्यक्षपरेष्वेन तानेव मानुषान् प्रति ।
 गर्जनं भूमिकम्पस्य कठोरः शब्दएव च ।
 वातवृष्टिस्तथा सञ्ज्ञा दाहिकाग्निशिखापि च ।
 एतानि सकलान्येव भविष्यन्ति फलानि वै ।
 ७ सार्द्धं युद्धान्धरोयेषा येऽन्यदेशीयमानुषाः ।
 तस्य दुर्गाय युद्धान्तः क्लेशमुत्पादयन्ति ये ।
 ते स्वप्नवत् भविष्यन्ति निशायाः स्वप्नवत् तथा ।
 ८ बुभुक्षिता यथा लोकाः स्वप्ने क्त्वापि भोजनं ।
 ततो जागरिता स्तृप्तेरुपलब्धिं न यान्ति ते ।
 पिपासिताश्च तोयानि स्वप्नकासे पिवन्ति ये ।

भवन्ति दुर्बलाश्च जायतस्तपि मानवाः ।
 पुनस्तु मानुषाः पातुम् वाञ्छन्ति कुर्वन्ति निश्चितं ।
 सियोन्मैलविरोधेन ये ये बुद्ध्यन्ति मानवाः ।
 भविष्यति गतिस्तेषां तादृशी सर्वदेशिनां ॥

८ चमत्कारं गता यूयं स्वप्नं मुग्धा भविष्यथ ।
 परस्परं समासौक्यं दृष्टिदोषा भविष्यथ ।
 यूयं चाक्षय्यं मत्तत्वं न द्राक्षारसपानतः ।
 प्रसूतस्त्वियं यूयश्च मदिरापानतो न तु ।

१० परेशो घोरनिद्रायां युष्मान् मग्नान् करिष्यति ।
 भविष्यद्वादिनेषां युष्माकं मुद्रयिष्यति ।
 प्रदर्शकोत्तमाङ्गुल्युद्धादितं प्रकरिष्यति ।

११ सकलान्येव शास्त्राणि युष्मत् सर्वजनान् प्रति ।
 मुद्राक्षराङ्कितम्बकं पुस्तकं संभविष्यति ।
 कश्चिद् ज्ञाताक्षरं दत्त्वा चेद् विनोय वदेदिति ।
 पठ पुस्तकमेतत् त्वं तदा स प्रतिवक्ष्यति ।

१२ शक्नोमि पठितुं नाहं मुद्राङ्कितमिदं यतः ।
 अज्ञाताक्षरलोकां वा इत्येतद् विनयान् वदेत् ।
 पठ पुस्तकमेतत् त्वं स तदा प्रतिवक्ष्यति ।
 पठितुं नाभिजानामि पुस्तकं किञ्चिदप्यहं ।

१३ परेशः कथयेदेतद् एते लोका निजैर्मुखैः ।

- मदीयसन्निधानाय करिष्यन्ति समागमं ।
 तथाधरैर्मदीयञ्च मानं कुर्वन्ति ते नराः ।
 किन्तु तेषां मनो मत्तो विदूरएव तिष्ठति ।
 मत्तो तेषां भयं नशां विधिभिः परिश्रित्यते ।
- १७ अतः पश्य पुनश्चैतैः संहितो मानुषैरहम् ।
 व्यवहारं करिष्यामि चाश्चर्यं च समत्कृतं ।
 तेन ज्ञानवतां तेषां ज्ञानञ्च परिनेच्छति ।
 तथा बुद्धिमतां तेषां बुद्धिलोपो भविष्यति ॥
- १५ बोधागम्यां नभीराञ्च गुप्ताञ्च परमेश्वरात् ।
 ये मनुष्याः समीहन्ते परिकर्तुं सुमत्तवशां ।
 तिमिरे कर्म्म कृत्वापि कोऽस्मान् पश्येच्च वेत्ति कः ।
 इति ब्रुवन्ति तेषान्तु परोतापो भविष्यति ।
- १६ वातुलत्वं परिप्राप्ता यूयन्तु मृत्तिका यथा ।
 तथैव कुम्भकारः किं परिगच्छो भविष्यति ।
 किं मां त्वं सृष्टवान् नेति सृष्टं सृष्टारमावदेत् ।
 तव नो विद्यते ज्ञानं इति निर्भितवस्तु च ।
 स्त्रीपनिर्वाणकर्त्तारं अक्रोति वदितुं वचः ।
- १७ उद्यानवत् खिवाणान् किं स्वल्पकालाद्भविष्यति ।
 काननञ्च समं मान्यं किमुद्यानं भविष्यति ॥
- १८ धर्मपुस्तकवाक्यानि श्रोवन्ति बधिरास्तदा ।

- अन्धनेत्राणि वीक्षन्ते ध्वान्ते च तिमिरे गते ।
 १६ आनन्दं वर्द्धयिष्यन्ति नम्राः स्वे स्वे परेश्वरे ।
 दृष्ट्वायेल् धर्मरूपे च प्रोक्षसिष्यन्ति दुर्गताः ।
 २० यतो भयानका लोकाः स्थास्यन्ति न पुन भुवि ।
 २१ उच्छिद्यन्ते च निन्दन्त आसक्ताश्च कुकर्मणि ।
 वाक्यैकार्थं मनुष्यं ये जना जानन्ति दोषिणं ।
 विचारे भर्त्सनाकृद्वा उन्माथं योजयन्ति ये ।
 धार्मिकं दुरवस्थायां मृषोक्ता पातयन्ति ये ।
 समुच्छिन्ना भविष्यन्ति सर्वथैतादृशा नराः ।
 २२ इब्राह्मीममुक्तिदाता यः स एव परमेश्वरः ।
 याकूब्वंशं प्रतोत्येतद् वचनं प्रतिभाषते ।
 न यास्यति द्वियं याकूब् नास्यं ज्ञानी भविष्यति ।
 २३ यतस्तदोयसन्तानाः स्वकीयमध्यतो यदा ।
 दर्शनं समवाप्स्यन्ति मत्करकृतकर्मणां ।
 तदानीं प्रकरिष्यन्ति पवित्रं मम नाम ते ।
 पवित्रं परिमंस्थन्ते याकूबो धर्मरूपकम् ।
 दृष्ट्वायेलीशसत्ताञ्च ते प्राप्स्यन्ति प्रकम्पनं ।
 २४ मनोभ्रान्तमनुष्याश्च भोक्ष्यन्ते ज्ञानजं वचः ।
 शिञ्चिष्यन्त्युपदेशीयां कथां कलहकारिणः ॥

१० विप्रवृत्तस्योऽध्यायः ।

१ उपकारार्थं मिसरम्भनात् लोकानां भविष्यदस्यः ८ ईश्वरीय-
कथायाः अवज्ञानस्य फलं १८ ईश्वरीयानुपदस्य वर्णनं १०
अश्वरीयस्य राज्ञो विनाशश्च ।

- १ परेशः कथयेदेतत् अवाध्या बालका इमे ।
विना मदीयंसाहाय्यं कुर्वन्ति बज्रमन्त्रणाम् ।
पापस्योपरि पापञ्च करणाय ममात्मनः ।
सहायत्वं परित्यज्य नियमं निर्णयन्ति च ।
- २ अपृष्ट्वा मां फिरौणस्य बलेन बलिनस्तथा ।
अयितुं मिसरम्भ्यां मिसरं प्रति यान्ति च ।
तेषां सर्वमनुध्याणां परीतापो भविष्यति ।
- ३ फिरौणो भूमिपालस्यावशमेव पराक्रमः ।
सर्वेषामपि युष्माकं चपाकूपो भविष्यति ।
मिसरम्भ्यायाश्चिता यूयं व्याकुलाः संभविष्यथ ।
- ४ युष्मदध्यक्षसंघेन सोऽयनि समुपागते ।
दूतानां निवहे चैव हानेषि समुपस्थिते ।
यै युष्मदुपकारो न नोपकारश्च ये हितं ।
- ५ संकल्प्य केवलं ग्रीडाश्चापयन्त्यपमानितां ।
एतादृशेषु लोकेषु चपां सर्वे प्रयास्यथ ।
दक्षिणदिश्यामिनां पशूनां भाविष्यन् ।
- ६ यदुःखकोपदात् देवात् सिंही सिंहश्च दुर्जयौ ।

आकल्लर्षाः समावाप्तिं प्रोक्षीयानश्च गूढपातः ।

अपकर्तुं न शक्यन्ति तान् तद्देशस्य ये जनाः ।

ते तु तेषां धर्मपाथं बाहयन्ति धनं खरान् ।

बाहयन्ति च सम्पत्तिं वृष्टभागे मद्यानपि ।

● उपकारो दृष्टा तस्य वासरूपो यतोमिषर् ।

अतस्तमधि मे ब्रूतं सोऽस्मत्सो दक्षवानपि ॥

८ एषा कथा स्या तिष्ठेत् यावच्च भाव्यनेहसं ।

चिरकाष्ठान् यथा चैषा साक्षिरूपेण तिष्ठति ।

एतत्कृते त्वया गत्वा तेषां नृणां समस्ततः ।

पट्टकोपरि लिख्येत मुद्रितां तच्च पुस्तके ।

९ एते लोका यतो दुष्टा मिथ्यावृत्तसमुद्भवाः ।

न च श्रोतुं समीहन्ते व्यवस्थां पारमेश्वरीं ।

१० ते पश्यतो वदन्तीति युष्माभिर्नैव वीक्ष्यतां ।

इत्यञ्च प्रतिभाषन्ते ते जना भाविवादिनः ।

भाविवान्मनु यत् सत्यं तन्न यथं प्रकाश्य च ।

स्निग्धं भ्रान्तिप्रदं यस्याद् ब्रूतास्थान् तादृशं वचः ।

११ सत्यथात् परिवर्त्तध्वम् स्रजुवर्त्म जहीत च ।

इक्षायेल् धर्मरूपञ्च दूरयत समस्ततः ।

१२ अतएव वदेदोश इक्षायेल् धर्मरूपकः ।

इदमुक्तिं मेदीयातु युष्माभिरवमानिता ।

इत्थे कुटिलतायाश्च निर्भरात्मने हते ।

१३ उच्यतेऽपि पतिं पतितुं हि समुद्यतः ।

यथैकदा हठादेव न्यक्पातं परिगच्छति ।

पापेनानेन युष्माकं तथैव संभविष्यति ।

१४ यथा कश्चित् कुलास्य भग्नं भाजनानि हि ।

भङ्गं किमपि नो तेषां ममत्वं संप्रयाचते ।

चुल्लोतो वक्रिमुद्धुर्मुकुण्डतो जीवगानि वा ।

अप्येकशकलं नैव खर्परस्य प्रतिष्ठति ।

युष्माकं परिभ्रजेऽपि तथैव प्रभविष्यति ।

१५ दस्तायेखधर्मादित्याह प्रभुः स परमेश्वरः ।

शान्तिं गत्वा परावृत्त्य धूयं रक्षामवाप्स्यथ ।

स्त्रिभूय च विमर्शं शान्तिं धूयमवाप्स्यथ ।

१६ किन्तु धूयं न संमान्य तदाक्यं समवोचत ।

नहि तद् दयमादृशं करिष्यामः पलायनम् ।

एतस्मात् कारणाद् धूयं भविष्यति पलायिताः ।

आरोक्ष्यामो वक्ष्याम्यहं तुरगान् तूर्णगामिनः ।

श्रीव्रगामी जनो युष्मान् शतः सन्ताडयिष्यति ।

१७ एकस्माद् भीतितो लोकाः सहस्रं पञ्चतो भयात् ।

युष्माकं सकला एव करिष्यन्ति पलायनम् ।

अवशिष्टं युष्माकं परिखास्यति खरपकं ।

ग्रैलश्टङ्गस्थितः केतु र्द्योच्चगिरिसंस्थितः ।

पटुकाख्यो यथा तच्च भविष्यति न संशयः ॥

१८ युष्मान् प्रति दद्यां कर्त्तुं प्रतीक्षिता परेश्वरः ।

युष्माननुग्रहीतुञ्च प्रीत्यास्यति परेश्वरः ।

यतएव प्रभुश्चैव न्यायकारी परेश्वरः ।

ये जनास्तं प्रतीक्षन्ते तएव धन्यमानवाः ।

१९ निवासञ्च करिष्यन्ति सियोनि पर्वते जनाः ।

यिरुशालमि नो यूयं पुनः क्रन्दं करिष्यथ ।

आर्त्तस्वरं स युष्माकं दद्यां श्रुत्वा करिष्यति ।

तस्य श्रवणमात्रेण प्रदास्यति स उत्तरं ।

२० दुःखकाले प्रभुः स्वाद्यं युष्मभ्यं परिदास्यति ।

किलालं शोककाले च युष्मभ्यं परिदास्यति ।

नहि गुप्ता भविष्यन्ति युष्माकं शिञ्जका जनाः ।

किन्तु नेत्राणि युष्माकं द्रक्ष्यन्ति शिञ्जकान् नरान् ।

२१ मार्गोऽयं चलतानेन न यात वामदक्षिणौ ।

उपदेशमिमं पश्चात् श्रोष्यन्ति श्रोत्रानि वः ।

२२ स्वस्ववृष्टीयमूर्त्तिं यां स्वर्णसिक्ता च मूर्त्तिंका ।

यूयं संज्ञास्यतामेधं वस्त्रञ्चाभरणं तयोः ।

अमेधवस्त्रवत् त्यक्त्वा दूरोभवेति वक्ष्यथ ।

२३ वपुं वीजानि युष्माकं दृष्टिं परिविधाय सः ।

- भूमौ प्रभृतभक्ष्याणां उत्पत्तिं प्रकरिष्यति ।
 चरिष्यन्ति च युष्माकं पञ्चवः पृथुप्रान्तरे ।
 २४ ये कर्षका बलीवर्दा गर्हभा अपि ते सदा ।
 प्रखादिष्यन्ति ब्रह्मस्य सूर्याद्यैः सुपरिष्कृतं ।
 २५ महाबध्निने यस्मिन् पतन्ति बलिनो जनाः ।
 तदोत्समर्ष्यशैलेषु सर्वोपशैल एव च ।
 स्रोतश्च स्यदसंगामि वृहत्स्रोतो भविष्यति ।
 २६ यदा भग्नानि लोकानां बन्धिष्यति परेश्वरः ।
 करिष्यति यदा स्वस्य स्वप्रहारकृतं घृतं ।
 तदा चन्द्रमसो दीप्ति मध्याह्नदिव भास्करः ।
 मध्याह्नकाल सूर्यस्य दीप्तिः सप्तगुणाधिका ।
 अर्थतः सप्तघञ्जाणां दीप्तिरित्या भविष्यति ॥
 २७ पञ्च स्वयं परेशेनागम्यते विप्रकृतः ।
 तस्य प्रज्वलितः क्रोध स्तत्प्रिया च समुज्ज्वला ।
 तदेष्टैः क्रोधसम्पूर्णैः तस्मिन्ना नात्रकाशिवत् ।
 २८ तदात्मा कण्ठपर्यन्तम् उचलत्स्वाविरोधवत् ।
 अन्यदेशसमुद्भूता विद्यन्ते ये च मानुषाः ।
 स तान् विनाशरूपेण सूर्येण स्फोटयिष्यति ।
 लोकानां वदने भ्रान्तिः कविका संभविष्यति ।
 २९ युष्माकं भविता गीतं क्षणघोषधरा चिवत् ।

एवं यथा मनुष्यैस्तु परमेश्वरपद्मे ।

इत्याद्येसोऽद्विसंयाने यथा वंशो प्रवाह्यते ।

युष्माकं मानसे तदत् आनन्दः संभविव्यति ।

३० परेश्वरस्यैकोपेन विनाशिन्यग्निर्कोलया ।

महावृक्षा ग्रीष्मावृक्षा बलिन्या वात्यथ तया ।

तेजस्विनं रवं स्वीयं समन्तात् आवधिव्यति ।

स्वकीयस्य करक्षेपं परेशो दर्शयिव्यति ।

३१ उद्यता षष्टिभि र्हेतुं अशूरोयास्तु ये पुरा ।

घानिध्यन्ते परेशस्य नादैराशूराभानुषाः ।

स दण्डेन स्वकीयेन तासोक्तानाहनिव्यति ।

३२ यं तेभ्यः प्राप्तिदण्डस्य परमेशः प्रदास्यति ।

स यच्च गमनं कुर्यात् सहितस्तेन तच्च च ।

मुरजो वल्लकी चैव गमनं प्रकरिष्यतः ।

तै र्जनैः सहितस्तेन महायुद्धं करिष्यते ।

३३ आसी निरूपिता यस्माद् बडकाष्टमयी चिता ।

राज्ञा सा निर्वृता तेन कृता गभीरविस्तृता ।

परमेशस्य फूत्कारो य स गन्धकसम्भवं ।

स्रोतो यथा तथा तस्या अवसनं प्रकरिष्यति ।

११ एकविंशोऽध्यायः ।

१ मिसरि प्रत्याशाकरणात् लोकान् प्रति भर्त्सनं ६ ईश्वरं परावर्णितुं विमलकचनम् चन्द्ररोचाणां पिनामकचनञ्च ।

१ मनुजा उपकारार्थं मिसर्देष्टुं प्रयान्ति ये ।

तथैव रक्षणार्थञ्च विम्वसन्ति तुरङ्गमे ।

खन्दनानां प्रभृतत्वात् खन्दने विम्वसन्ति च ।

अतीववसद्युक्तत्वात् विम्वसन्ति च सादिषु ।

इत्याद्येल् धर्मरूपे तु दृष्टिं प्रपातयन्ति न ।

मन्त्रणां नहि ते लोकाः पृच्छन्ति परमेश्वरं ।

अतस्तेषां मन्त्रणाणां सन्तापः संभविष्यति ।

२ स्त्रीयज्ञानेन तेषां स दुर्दशां घटयिष्यते ।

स्वकीयं वचनं नैव निष्फलं प्रविधाय सः ।

वंशस्य दुष्टलोकानां तथा दुष्कर्म्मिणां नृणां ।

सहायानां विद्वद्भ्यश्च समुत्थास्यति निश्चितं ।

३ यतो मनुष्या मिश्रोऽपि ईश्वरा न भवन्ति ते ।

मांसमात्रा इवास्तेषां आत्मानः संभवन्ति न ।

यदा परमेश्वरो ह्यसौ सुविस्तीर्णो करिष्यति ।

स्खलिष्यन्ति तदा तेषां मनुष्या उपकारिणः ।

उपकृताः पतिष्यन्ति हनिष्यन्ते त एकदा ।

४ इत्येतद् वचनं मध्यं कथितं परमेश्विता ।

- प्रगर्जति पशुं धृत्वा मृगेन्द्रस्तरुणो यथा ।
 युगपत् मेघपालेषु तद्विरुद्धं हवत्सुपि ।
 तेषां ब्रह्मात् यथा नैव स भियं परिगच्छति ।
 तेषां कोलाहलाद्यापि स नैव परिगच्छते ।
 सैन्याध्यक्षः परेभ्योपि सिधोन् ब्रह्मस्य कारणत् ।
 अवरोक्ष्यति युद्धाय स्वकीयगिरिकारणात् ।
- ५ विस्तार्य पक्षिणी पक्षं यथावति स्थावकान् ।
 सैन्याध्यक्षः परेभ्योपि रक्षिता विद्वत्सलम् ।
 तदीयरक्षणं कुर्वन् तस्योद्धारं करिष्यति ।
 विधायकरुणां तस्मिन् तस्य मुक्तिं करिष्यति ॥
- ६ इत्याद्ये लोचसन्ताना युष्माभि र्यतस्काश्रतः ।
 अतोवविमुखोभूतैः प्रति तं परिदृश्यतां ।
- ७ निजहस्तैः कृतां मूर्त्तिं स्वर्णरूपमयीं तदा ।
 घृणित्वा पापवस्त्रानि क्षेप्यन्ति सकला जनाः ।
- ८ अपूरोचमक्षीपालो नरखड्गान्यखड्गतः ।
 पश्यति च खड्गास्यात् उद्यम्यति पलायितुं ।
 व्याकुलाश्च भविष्यन्ति तन्मनोनीतमानुषाः ।
- ९ स्त्राद्रिं प्रति स भीत्या च करिष्यति पलायनं ।
 तदीयाध्यक्षलोकाश्च भेष्यन्ति तत्पलायनात् ।

आसौ सिधोनि यस्याग्निं सुतो च चिरं शास्त्रमि ।
तेनैव परमेष्ठेन वचयत दुदोष्यते ॥

१२ द्वाविंशोऽध्यायः ।

१ लोदीयराजमस्य मङ्गलकथनं ८ देवस्यापः पतनं पुनरुत्पत्तिश्च ।

१ पश्य धर्म्येण राजैको राजत्वं प्रकरिष्यति ।

अध्यक्षाणां गणो न्यायात् भासनं सुकरिष्यति ।

२ स्रज्जाकाले यथाच्छादे स्रज्जावृष्टौ यथाश्रयः ।

शुक्लस्थाने जलस्रोतो यथा मरोचिकाभुवि ।

महापर्वतसंख्याया भविता स पुमांस्तथा ।

३ तेन दर्शकनेत्राणि न यास्त्यन्तप्रसन्नतां ।

मनोयुक्ता भविष्यन्ति श्रोतृणां श्रुतयस्तदा ।

४ अविवेचकलोकानां मनो ज्ञानमवाप्स्यति ।

स्वस्वदाक्षस्य जिज्ञा च स्पष्टं वाक्यं वदिस्यति ।

५ किन्तु मूर्खो न संमान्यो भविष्यति प्रधानवत् ।

कृपणो दातृमाणा च न विख्यातो भविष्यति ।

६ यतो वारयितुं मूर्खं आहारं सुजिघत्सतः ।

मिपासतः किलासश्च मूर्खताया वचो वदेत् ।

कापय्यं तन्मनः कृत्वा विद्वद्भ्यं परमेष्ठितुः ।

पाषण्डताश्च कृत्वा स ह्यधर्म्यं परिकल्पते ।

७ कृपणस्य क्रिया दुष्टा स न सन्मानसान् जनान् ।

- मृषाजालेन संबद्धं दरिद्राणां नृणां कथा ।
 विचारादन्यथा कर्तुं हिंसां मनसि कल्पते ।
 ८ किन्तु दाता जनो यः स दातृत्वं परिकल्पते ।
 स्वयं स्वैर्यश्च संयाति स्वीयदातृत्वकल्पनात् ॥
 ९ निरुदिग्रस्तियो यूयं वचो मे शृणुतोत्थिताः ।
 कन्यागणा विपत्शून्या मदाक्ये दत्त मानसं ।
 १० हे घोषितो विपत्शून्या यावदब्दाननेकशः ।
 संस्थास्थाय समुदिग्ना यूयं सर्व्वा न संशयः ।
 यतो द्राक्षाफलस्यैवाभावः परिभविष्यति ।
 फलानां शतनस्थापि समयो न भविष्यति ।
 ११ हे घोषितो निरुदिग्ना यूयं भवत कम्पिताः ।
 हे घोषितो विपत्शून्याः समुदिजत सर्व्वथा ।
 यूयं वस्त्राणि निर्भुञ्च नग्ना भवत सर्व्वतः ।
 तथैव कटिदेशेषु श्राणवस्त्राणि धत्त च ।
 १२ चेन्नाणाम् उत्तमानाश्च स्नानानाश्च कृते तथा ।
 फलवद्गोस्नानीनाश्च कृते कुरुत रोदनं ।
 १३ भूमौ मदीयलोकानां सर्व्वानन्दकृतां गृहे ।
 वर्त्यते प्रोक्षसत्पुण्यां कण्टकं कोलिकण्टकं ।
 १४ भविष्यन्ति परित्यक्ताः प्रासादाः सकला अपि ।
 नगरं मानुषैः पूर्णं नरशून्यं भविष्यति ।

आफेलो रक्षिणो दुर्गे पशुशास्त्रा भविष्यति ।

वन्यानां गर्दभानाञ्चानन्दस्थानं भविष्यति ।

भविता पशुवर्गस्य चरणस्थानमेव च ।

१५ तथा सत्यवद्भ्यात्मास्त्रास्त्रावेशं करिष्यति ।

प्रान्तरं फलसंयुक्तः केदारः सभविष्यति ।

१६ विख्यातं फलवत् क्षेत्रं भविष्यति च काननं ।

अरण्ये वत्स्यति न्यायो धर्मः सफलक्षेत्रके ।

१७ शान्ति धर्मस्य कार्यश्च भावि धर्मफलं तथा ।

सर्वकाले निरापन्न विश्रामस्य भविष्यति ।

१८ शिलावर्षणतो ऽरण्ये न्यक् पातं प्रतिगच्छति ।

१९ नगरे समभूमौ च निर्बिरोधे जना मम ।

निरापदि निवासे च वत्स्यन्ति निर्भयालये ।

२० सतोयभुवि वीजानि प्रवृत्तं कर्षणाय च ।

वृषाणां गर्दभानाञ्च प्रेषणं ये प्रकुर्व्वथ ।

सर्वे सुकृतिनो यूयं तस्य संभविष्यथ ॥

११ अध्यायः ।

अध्यायः भविष्यद्दण्डः ११ सावुलाकान् प्रति कल्याणम् ।

१ उपद्रुतो न भूत्वापि करोषि त्वमुपद्रवम् ।

खोढितो नहि भूत्वापि त्वं करोषि च खोढनम् ।

अतएव परीतापस्तावकीना भविष्यति ।

किन्तूपद्रवणं कृत्वा त्वमुपद्रवमाप्स्यसि ।

लोठयन् क्लान्ततां प्राप्तस्त्वमन्यैर्लोठयिष्यसे ॥

२ अनुकम्पां कुरुष्व त्वमस्मान् प्रति परेश्वर ।

त्वदीयापेक्षणं नित्यं कुर्महे सकला वर्यम् ।

प्रतिप्रभातमस्माकं भव त्वं बलरूपकः ।

तथास्माकं विपत्काले भव त्वं चाणरूपकः ॥

३ तद्भयङ्करजङ्गारात् पलायन्ते ऽखिला नराः ।

विदेशिनो विकीर्णत्वं प्राप्स्यन्ति प्रीत्यिते त्वयि ।

४ युष्माकं सर्व्ववस्तूनि यस्मिंश्चिन्ति ततो जनाः ।

यथा यासं प्रकुर्व्वन्ति द्रव्याणां शूककीटकाः ।

इतस्ततो यथा कीटाः कुर्व्वन्ति परिधावनं ।

तस्योपरि तथा सर्व्वे करिष्यन्ति प्रधावनं ॥

५ प्रांशुस्थाने निवासो यः परमेशः स प्रोन्नमन् ।

सियोनं न्यायधर्मभ्यां परिपूर्णं करिष्यति ।

कालावस्था तदीया या सुस्थिरा सा भविष्यति ।

६ परिचाणं तथा ज्ञानं धोनिधिश्च भविष्यति ।

परेश्वराद् भयं यत् सा तस्य सम्पद् भविष्यति ॥

७ पश्य हा हा करिष्यन्ति तेषां ये बलवन्तराः ।

कन्दिष्यन्ति च ते ऽत्यन्तं ये दूता सन्धिकारकाः ।

८ तथा राजपथस्तेषां नरपूतन्यो भविष्यति ।

पान्थः स्थास्यति नो कोपि नियमस्तेन भक्ष्यते ।

करिष्यते पुरं तुच्छं नृगणैश्चावमंस्यते ।

९ अतः स कन्दिता देशो दुर्बलस्य भविष्यति ।

लिवानोन् प्रहियं प्राप्य स्नानमेव गमिष्यति ।

तथा शारोणरण्यस्य समानत्वं प्रयास्यति ।

तथा वाशनं च कर्मिणं च पत्रपूतन्यं भविष्यति ॥

१० उत्थास्याम्यधुनैवाहं परेशः कथयेदिति ।

विख्यातोहं भविष्यामि गात्रमुत्थाप्य चाधुना ।

११ गर्भं धृत्वा वृषं यूयं नालानि प्रसविष्यथ ।

ततः स्वकीयनिश्चासो युष्मान् धक्ष्यति वक्रिवत् ।

१२ क्षिन्नकण्टकचूर्णानि दहन्ते वक्रिणा यथा ।

तथैव सकला लोकाः परियास्यन्ति दग्धता ॥

१३ शृणुत कार्यवाचं मे दुर्वृत्ताः सकला जनाः ।

समीपस्था जना यूयं स्वीकुरुध्वं बलं मम ।

१४ भीताएव भविष्यन्ति सियोनि स्थितपापिनः ।

काल्पनिका जना ये ते वदिष्यन्ति सशङ्किताः ।

अस्मन्मध्ये विनाश्याग्निं को वा सोढुं प्रशक्ष्यति ।

अस्मन्मध्ये सदा दाहं को वा सोढुं क्षमो भवेत् ॥

१५ पूर्णं धर्मं चरेद्यस्तु सत्यञ्च वचनं वदेत् ।

उपद्रवेण संप्राप्तं यस्य साममृतोद्यते ।

उत्कोचतो निजौ हस्तौ दूरतो यस्य निलिपेत् ।

बधस्य मन्त्रणां श्रुत्वा निजौ कर्षौ हणद्धि यः ।

दुष्कर्मतो निजे नेचे मुद्रिते च करोति यः ।

अतीवप्रोन्नते स्थाने तस्य वासो भविष्यति ।

१६ सो ऽधिष्ठास्यति पाषाणे पर्वतस्य दुराक्रमे ।

तथा तस्मै प्रदास्यन्ते भक्ष्याणि प्रतिवासरं ।

सलिलानां तदीयानाम् अभावो न भविष्यति ॥

१७ द्रक्ष्येते लोचने ते च सौन्दर्यसहितं नृपं ।

नीवृतो दूरसंस्थस्य करिष्येते च दर्शनं ।

१८ त्वन्मनो गतभोतीनां करिष्यति विवेचनाम् ।

केदानीं लिपिकर्त्ता स क राजकरद्वारकः ।

क दुर्गगणकः क्रूरा वीक्षिष्यन्ते न ते त्वया ।

अत्राद्या च गभीरा च भाषा यैः परिभाष्यते ।

अबोधं श्लेष्कवाक्यस्य मानुषैर्यैः प्रकथ्यते ।

तानेव मनुजान् द्रष्टुं नहि त्वं लप्स्यसे पुनः ।

१९ किन्त्वस्माकं क्षणै र्युक्तं त्वं द्रक्ष्यसि सियोनपुर ।

यस्य नोत्पास्यते सम्भो रञ्जुस्य नैव ह्रियते ।

सन्नामिवसतिं तस्माच्चलद्दूष्यस्वरूपकम् ।

परिवीक्षिष्यसे त्वन् नगरं विदग्धात्मनः ।

तन्वास्मदीयपक्षे तु समाहात्म्यपरेश्वरः ।

सत्त्वेष्विष्टुष्टौभ्यामसंगम्या नदीव च ।

भविता स्रोतसा युक्तो जलाग्रव इवापि सः ।

२१ यतः परेश्वरो ऽस्माकं विचारकारको भवेत् ।

२२ विधायको व्यवस्थाया ऽस्माकं परमेश्वरः ।

तथा परेश्वरोऽस्माकं नृपति भवति स्वयं ।

आस्माकीनं परिचायं स एव प्रकरिष्यति ॥

२३ त्रिचिह्नं तव रज्ज्वादि लोकैश्च तव कूपकः ।

दृढं कर्तुं न शक्येत वातांशुतोसनाय च ।

तदानीं बहुलोख्यानां विभागश्च करिष्यते ।

लोठितानि च वस्त्रानि धर्तुं शक्यन्ति पङ्क्तयः ।

२४ पण्डितोऽस्मोति वाक्यं न पौरः कोपि वदिष्यति ।

तस्मिन्वासिमनुष्याणां पापक्षमा भविष्यति ॥

२५ चतुर्लोकोऽध्यायः ।

वैरिणां भावो ह्यस्यः ।

१ अन्यदेभिजना धूयं प्रष्टुत निकटागताः ।

हे जातयः स्वचित्तानि निधदध्वं वचने मम ।

पृथिवी पृथिवीवासाः सर्वे प्रष्टुन्तु मद्दधः ।

जगत् तदुद्भवा लोकाः सर्वे प्रष्टुन्तु मद्दधः ।

२ यतो ऽन्यदेभिर्लोकानां सर्वेषां प्रातिकूलमतः ।

अमर्षः परमेशस्य प्रज्वलितो भविष्यति ।

विरुद्धमपि सैन्यानां चण्डकोपो ज्वलिष्यति ।

निःशेषतः स ताल्लोकान् विनाशं प्रापयिष्यति ।

तेषामेव मनूष्याणां करिष्यति बधेऽर्पणं ।

२ निचेष्ट्यन्ते वहिस्ते च ये तेषां निहता जनाः ।

तत्शवेभ्यो विनिर्गामी पूतिगन्धो भविष्यति ।

तेषां रक्तैर्गिरैः संघो द्रवत्वं परियास्यति ।

३ आकाशभानि सर्वाणि परियास्यन्ति नाशतां ।

पत्रं यथा तथा व्योम सङ्कोचितं करिष्यते ।

गोस्तनीशुष्कपत्राणि फलान्यौडुम्बराणि च ।

परिशुष्कानि संपातं प्रतिगच्छन्ति यादृशं ।

सर्वर्चाणि तदीयानि निपतिष्यन्ति तादृशं ।

४ यतः स्वर्गे मदीयोस्ति चन्द्रहासः प्रशाणितः ।

पश्य नाशस्य दण्डो मे समर्पितनृणामपि ।

विशेषादिदोमीयानाम् मस्तके स पतिष्यति ।

अस्त्रद्वयः परेशासि भेदसा तोषमेष्यति ।

उर्णायुष्मावकानाञ्च क्वागानामपि शोणितैः ।

मेषयल्लक्षपाभिस्तु तस्य दृष्टिर्भविष्यति ।

५ वस्त्रायां भविता यज्ञो यत एव परेशितुः ।

इदोम् देवे भविष्यन्ति बधा वज्रसंख्यकाः ।

- ० तैरेव सहितो घातः खड्गिणां संभविष्यति ।
 वृषभाश्च वृषैः सार्द्धं संभविष्यन्ति घातिताः ।
 देशसेवां मनय्याणां रक्तैर्मत्तो भविष्यति ।
 धूलयो मेदसा तेषां यास्यन्ति परितृप्ततां ।
 ८ यतः कर्षकलं दातुं दिनमेतत् परेशितुः ।
 योग्यं दातुमिदं वर्धं सिधेनः पञ्चवादिनः ।
 ९ तदीयनिर्झराः सर्वे संभविष्यन्ति तैलवत् ।
 धूलिर्गन्धकरूपा च तदीया संभविष्यति ।
 भविता तस्य भूमिश्च सर्व्या ज्वलिततैलवत् ।
 १० निर्ब्याणत्वं दिवाराचौ न कदापि प्रयास्यति ।
 सर्व्यकाखं तदीयश्च धूमज्जुं गमिष्यति ।
 शून्यः स्यास्यति देशः स पुद्गलानुक्रमे भुवं ।
 तस्य मध्येन नो कोपि कदापि च गमिष्यति ।
 ११ शलकी जलहंसश्च तमेवाधिकरिष्यतः ।
 पक्षको दण्डकाकश्च तत्र वामं करिष्यतः ।
 तस्योपरि परेशस्तु त्रिनाशरूपरज्जुकां ।
 शून्यतारूपपाषाणमपि संग्रतयिष्यति ।
 १२ अथक्षतां विधातुं यान् तत्त्यान आङ्गयिष्यति ।
 यताङ्ग्राः कुलीनाश्च संस्थास्यन्ति पुनर्नहि ।
 सर्वथाध्यक्षलोकानाम् अभावः संभविष्यति ।

१२ तदीयाद्वाहिकायाश्च कष्टकं प्रभविव्यति ।

एधिव्यन्ते च तद्गुर्गे वृष्टिकपचकोलिकाः ।

स देशो भुजगानाञ्च वासस्थानं भविव्यति ।

उद्राख्यविहगानाञ्च सभास्थानं भविव्यति ।

१३ पञ्चवः परिवस्यन्ति तत्र वन्याश्च प्रान्तराः ।

लोमशाः पञ्चवो बन्धून् नेयन्त्याह्वय तत्र च ।

विश्रामं तत्र प्राप्स्यन्ति वसन्तो भृतपेचकाः ।

१५ अण्डानि च प्रसेव्यन्ते वासं कृत्वातिपेचकाः ।

ह्यायायां तानि प्रस्फोव्य संघहीव्यन्ति श्रावकान् ।

मेलिव्यन्ति च गृध्रिष्यस्तत्र स्त्रैः स्वामिभिः सह ।

१६ विचारयत संपाद्य पुस्तकं परमेशितुः ।

एकस्यापि न चैतेषाम् अभावः संभविव्यति ।

एकैका पक्षिणी स्वं स्वं परिप्राप्यति पक्षिणं ।

यतएतत् परेशस्य मुखेन समुदीरितं ।

आत्मा तदीय एतस्य संग्रहश्च करिष्यति ।

१७ तेनैव गुटिकापातः कृते तेषां करिष्यते ।

रज्ज्वा तदीयहस्ताभ्यां तदंशः परिमास्यते ।

तान् सर्व्वदाधिकाराय परिप्राप्यन्ति ते जनाः ।

पुरुषानुक्रमं यावत् ते निवस्यन्ति तत्र च ॥

२५ पञ्चविंशोऽध्यायः ।

१ लोहोत्तराजमस्रोत्तमं सुवच ।

१ आनन्दमभिलष्येते शुक्लस्नानञ्च प्रान्तरम् ।

सतेजस्कं वनं फुल्लं भविता गोलपुष्पवत् ।

२ तत्पुष्पं भूषितं ह्लादात् प्रहर्षिष्यति गानतः ।

तस्मै स्निवानन स्तेजः प्रतिदत्तं भविष्यति ।

कर्षिलस्यापि शारेणः सौन्दर्यं सम्प्रदास्यते ।

३ ते जनाः परमेशस्य वीक्षिष्यन्ते परं महः ।

अर्थादस्माकमोग्रस्य भूतिं प्राप्स्यन्ति वीक्षितुं ।

हस्तो यो दुर्बलस्तस्य कुरुध्वं बलसंयुतम् ।

जानुनो कम्पमाने ये कुरुध्वं सुस्थिरे च ते ।

भोतान्तःकरणान् लोकान् प्रभाषध्वमिदं वचः ।

भवेत बलसंयुक्ता यूयं मैव विभीत च ।

४ युष्माकमीश्वरो यस्तु कुरुध्वं तस्य दर्शनं ।

फलमर्थात् कर्माफलम् ईश्वरादागमिष्यति ।

स आगत्य च युष्माकं रक्षणं प्रकरिष्यति ।

५ तदानीमन्धलोकाणां चक्षुर्गैर्मन्यमेष्यति ।

बधिराणां मनुष्याणां कर्णा यास्यन्ति मोचनं ।

६ मृगवत् खण्डलोकाश्च संप्रदास्यन्ति सम्पन्नं ।

तथा मूकमनुष्याणां जिह्वा गानं करिष्यति ।

वने जलं तथारण्ये महास्रोतो भविष्यतः ।

● तथा मरीचिकास्थाने पुष्करिणी भविष्यति ।

मरुभूमौ च तोयानां प्रस्रवणं भविष्यति ।

सर्पाणां शयनस्थाने दृणादि र्वृद्धिर्मेध्यति ।

८ पवित्रमामविख्यातं तत्र भावि नृपायनं ।

नहि तेनाशुचिः कोपि यातायातं करिष्यति ।

किन्त्वीश्वरो नृणां तेषां सङ्गवर्त्ता भविष्यति ।

तेनाज्ञानयुताः पान्था नहि यास्यन्ति भ्रान्ततां ।

९ तथा तस्मिन् स्थले कोपि नैव स्यास्यति केशरी ।

न हिंसा स्तत्र यास्यन्ति नैकोपि तत्र लस्यते ।

किन्तु मुक्ता मनुष्या ये ते प्रयास्यन्ति तत्स्थलं ।

१० परमेश्वर्ये मुक्ताः परावृत्य च ते जनाः ।

सियोनमुत्तरिष्यन्ति प्रकुर्वन्तो जयध्वनिं ।

आनन्दो मुकुटक्षेपां नित्यं स्यास्यति मस्तके ।

आनन्दयुं तथाह्लादं परिप्रास्यन्ति ते जनाः ।

श्लोका आर्त्तस्वरा दूरात् करिष्यन्ति पलायनं ॥

११ चतुर्विंशोऽध्यायः ।

१ चक्रवर्त्तकं प्रति सम्भरेतीव चाक्रमणं ११ रत्नाक्षरे निन्दा-
कचनं चिह्निकं प्रति तत्प्रकाशनम् ।

१ नृपे चिह्निके राजलं कुर्वन्ति तच्चतुर्दशवत्सरे, अष्ट-

- रीयः समहेरोवनामा राजा विहङ्गदायाः प्राचीरवेष्टि-
 २ तानां सर्व्वनगराणां विहङ्गम् आगत्य तानि वशे चकार ।
 ततोऽप्रहरीयो राजा बह्वभिः सैन्यसामनैः सार्द्धं रब्-
 शाकिं लाखोन्नगरात् विहङ्गालम् नगरस्थितं
 द्विष्कियं भूपम् उपप्रेषयामास ; स उपरिस्थितायाः
 पुष्करिण्याः प्रणाल्यां रजकभूमिगमनपथेऽवस्थि-
 ३ तवान् । ततो द्विष्कियस्य पुत्र इलियाकीम्नामा
 राजगृहाध्यक्षः शिखलेखक आसाफः पुत्रो घोषाह-
 नामा इतिहासरचकश्च तं साक्षात् कर्त्तुं वहिर्जग्मुः ।
 ४ ततो रब्शाकिस्तान् जगाद, धृत्यं द्विष्कियम् इमां
 कथां भाषध्वम्, अप्रहरीयाणां भूपति मेहाराजः कथ-
 ५ यति, त्वं यं विश्वासं करोषि स कीदृशो विश्वासः ?
 अहं वदामि, संयामयितुं तव या मन्त्रणा बलश्लाघे तत्
 शब्दमात्रं ; तस्मात् त्वं कुत्र प्रत्याज्ञां कृत्वा मदीयाज्ञां न
 ६ गृह्णासि ? पश्य त्वं तस्यां भग्नमलयक्षां अर्थात् मिसरि
 विश्वसिषि ; किन्तु यः कश्चित् तस्मिन् प्रत्याज्ञां करोति
 तस्य हस्तौ तेन विद्धोभूय क्षतवन्तौ भवतः ; स्वोयसर्व्व-
 ७ श्रवणागतान् प्रति मिश्रोयः फिरौन् राजा तादृशः ।
 यदि वदसि वयं प्रभौ परमेश्वरे प्रत्याज्ञां कुर्याहे
 तर्हि यस्य प्राङ्मुखानं वेदिञ्च द्विष्कियः स्नानान्वरी

कृत्य चिह्नदोषान् चिरञ्जालमि स्थितान् मनुष्यांश्च
 भाषितवान् यूयं केवलं एतस्या वेद्याः सम्मुखे भजध्वं
 ८ स किं एष नहि? इदानीं मम प्रभुणा अग्रहरीय-
 राजेन सह पणं कुरुध्वं; त्वं यदि तेषामारोहि-
 लोकान् प्राप्नुयास्सार्द्धं दे सहस्त्रे हयानहं दास्यामि ।
 ९ तस्मिन्नसति मम प्रभोरतिनोचानां भृत्यानां मध्ये
 एकेन सेनापतिनापि सार्द्धं कथं संग्रामयिष्यथ? किन्तु
 १० यूयं रथानां हयानाञ्च कृते मिसरि विश्वासिथ । किमहं
 परमेश्वरोद्याक्षां विना देशमिमम् उच्छेक्तुम् इदानीं-
 मागमं? त्वं तं देशं गत्वा विनाशय परमेश्वर इति
 मामाज्ञापयत् ।

११ तत इक्षियाकोम् शिलो योयाहस्य रवञ्चाकये
 कथयामासु विनयामहे वयम्, अरामीयभाषयानिज-
 दासान् वदतु, यतो वयं तां बोद्धुं शक्नुमः; प्राचीरोपरि
 स्थितानां लोकानां कर्षणोचरे ऽस्मान् प्रति चिह्नदि-
 १२ भाषयान् कथयतु । रवञ्चाकिः प्रत्युवाच, मम प्रभुः किं
 केवलं तव राजानं त्वाञ्च वाक्यमिदं वक्तुं मां प्रेषितवान्?
 ये युष्माभिः सार्द्धं स्वां स्वां विष्टां भोक्ष्यन्ते स्वं स्वं मूचस्य
 पाशुनि प्राचीरोपरिस्थितान् युष्माकं तान् लोका-
 १३ नपि किं वक्तुं नहि? तदनन्तरं रवञ्चाकिरितिष्ठन् उच्यते

- विहङ्गदिभाषया वदितुम् आरध्ववान्, यूयं महाराजस्य
 १४ अर्थाद् अष्टुरीयस्य नृपतेः कथां शृणुत । महाराजः
 कथितवान्, हिष्कियो युष्मान् यन्न प्रवक्ष्येत्; यतो
 १५ युष्मान् रक्षितुं तस्य शक्तिर्नास्ति । तथा परमेश्वरो
 ऽस्मान् अवश्यम् उद्धरिष्यति नगरमिदं कदापि नाष्टु-
 रीयस्य राज्ञो हस्ते ऽर्पयिष्यतीति कथयित्वा हिष्-
 १६ कियो युष्मान् परमेश्वरे न विश्वासयेत् । हिष्कि-
 यस्य कथां मा शृणुत, यतोऽष्टुरीयो राजा कथित-
 वान्, यूयम् मया सह सन्धिं कृत्वा मदन्निकमायात
 यावद् अहम् आगत्य युस्माकं निजदेश इव शस्यं
 १७ द्राक्षारसो भक्ष्यं द्राक्षाक्षेत्रम् एतैर्युक्तं कमपि देशं
 युष्मान् न गमयामि तावत् एकैको जनः स्वानि स्वानि
 द्राक्षाफलान्युडुम्बरफलानि च भक्षय स्वस्वपुष्क-
 १८ रिण्याः जलञ्च पिव । परमेश्वरोऽस्मान् उद्धरिष्यति
 इति कथां कथयित्वा हिष्कियो युष्मान् न भ्रमयेत् ।
 अन्यदेशीयदेवा अष्टुरीयस्य नृपते हस्तात् किं स्वं स्वं देशं
 १९ अरचन् । हमातोऽर्पदोऽस्य देवाः कुत्र? शिफर्ष्ययिमो देवाः
 कुत्र? देवाः किं मदीयहस्तान् ज्ञामिरोषम् अरचन्?
 २० यद्येतेषां देशानां देवानां मध्ये कोपि मम हस्तात् देशं
 रक्षितुं नाशक्नोत् तर्हि परमेश्वरो मम हस्तात् किं विद-

२१ शालमं मोचयिष्यति? किन्तु लोका निरुत्तराः सन्तो
 ऽतिष्ठन् एकस्या अपि वाचः प्रत्युत्तरं मोक्तवन्तः यतस्त-
 २२ मुत्तरं मा ब्रूतेति राज्ञा प्रागाज्ञापितं । अनन्तरं हि-
 स्त्रियस्य पुत्र इलियाकोम् राजगृहाधिपतिः शिन्न-
 लेखक आसाफः पुत्रो योयाह इतिहासरचयिता
 च खं खं वस्त्रं क्लृप्त्वा हिष्कियस्य समीपम् आगत्य
 रत्नशालाके कथां तं ज्ञापयामासुः ॥

१० सप्तविंशोऽध्यायः ।

१ विश्वयिष्यं प्रति हिष्कियस्य लोकप्रेषणं = हिष्कियं प्रति
 विश्वयिष्यस्य प्रत्युत्तरं १४ मन्दिरे हिष्कियस्य प्रार्थनं २१ सन-
 चेरीवम् अर्धे विश्वयिष्यस्य भविष्यद्वाक्यं २५ सनचेरीवस्य स्य
 सैन्यानाञ्च विनाशमञ्च ।

१ राजा हिष्किय इति श्रुत्वा निजवस्त्रं क्लृप्त्वा शाल-
 २ वसनं परिधाय च परमेश्वरस्य मन्दिरं जगाम । अपरं
 परिहितप्राणवसनमान् राजगृहाधिपम् इलियाकोमं
 शिन्नलेखकं प्राचीनयाजकांश्च आमोसः पुत्रस्य भवि-
 ३ श्वदत्तु विश्वयिष्यस्य समीपं प्रेषयामास । ततस्तत्तं
 जगदुः हिष्कियोऽकथयत्, अद्यतनं दिनं क्लेशभर्तृ-
 नापमानानां दिनं, यतो बालकप्रसवस्य समय उप-
 ४ स्थितः किन्तु प्रसवितुं शक्तिर्नास्ति । रत्नशालाकेः प्रभुः
 यशूरीवो राजा समरमेश्वरं निन्दितुं यां कथां

- कथयितुं रत्नाकिं प्रेषितवान् तव प्रभुः परमेश्वरस्तु
 श्रुतवान् तथा तव प्रभुः परमेशो यत् श्रुतवान् तत्
 शासिष्यति; अतएव त्वं विनीय अवशिष्टलोकानां कृते
 १ प्रार्थयस्व । इत्थं हिक्कियस्य नृपस्य दासगणे यिश्न-
 थियस्य समीपमुपस्थिते सति यिश्नथियस्तान् अवदत्,
 ६ युष्माकं स्वामिनं वदत, परमेश्वरोऽकथयत्, त्वं यदश्रौषीः
 येन च वचसा राज्ञोऽप्रहरीयस्य दासा माम् अनिन्दन्
 ७ तस्मात् मा भैषीः । पश्य मया तन्मध्य एक आत्मा प्रवे-
 शयिष्यते, स काश्चित् वार्त्तां श्रुवा परावृत्य स्वं देशं
 यास्यति ततोऽहं स्वदेशे तं खड्गेन नाशयिष्यामि ॥
 ८ ततः परम् अप्रहरीयो राजा स्वास्त्रोन्नगराद्
 गतवान् इति वार्त्तां निश्चय्य रत्नाकिः परावृत्य
 सैन्येन लिप्तानगरावरोधनकाले तेन सार्द्धं मिलित-
 ९ वान् । तदानीं क्रुशदेशीयो राजा तिर्हकस्त्वया सह
 संयुज्जयितुम् आगच्छति वार्त्तामेतां श्रुतवान्, ततः सः
 १० पुनर्हिक्कियस्य समीपं दूतान् प्रहित्य कथितवान्, यिद्ध-
 दोथं हिक्कियं नृपं वदत, यिद्धशालम् अप्रहरीयरा-
 जस्य वज्रे न भविष्यति, इमां कथां कथयित्वा तव
 ११ विश्वासभूमिरोत्तर स्तव भ्रान्तिं न जनयेत् । पश्य
 सर्वान् देशान् अप्रहरीया राजानः सर्वथा बाहुग-

उदक्किन्दन् तत् त्वं श्रुतवान् ; तर्हि त्वं कथम् उद्धरि-
 १२ श्यसे मम पूर्वपुरुषैर्विनाशितानां गोघ्नं हारम्भरेत्-
 सफुद्देशीयानां तिलसरनिवासिन एदनस्य च सन्ता-
 १३ नानां देवगणः किं तान् उद्धरत् ? इमातो राजा
 कुच ? अपादो राजा च कुच ? तथा* सिफूर्वयिमो
 नगरस्य हेनार्ब्यो राजा च क्व ?

१४ ततो हिष्किथो दूतानां हस्तात् तत्पत्रं नीत्वा
 पपाठ ; पश्चात् परमेश्वरस्य मन्दिरं गत्वा परमेश्व-
 १५ रस्य समुखे तत् विस्तारयामास । तदा हिष्किथः
 १६ परमेश्वराय कथामेतां न्यवेदयत्, हे किरूवानां मध्य-
 निवासिन् इत्यायेत्यः प्रभो सैन्याध्यक्ष परमेश्वर केव-
 लस्त्वमेव पृथिव्याः सर्व्वराज्यानामेश्वरः, स्वर्गः पृथिवी
 १७ च त्वया ससृजाते । हे परमेश्वर, कर्णौ निधाय शृणु, हे
 परमेश्वर स्वचक्षुषी उन्मील्य पश्य । सन्हेरीवोऽमरेश्व-
 १८ रमपमन्तुं या याः कथाः प्रहिता स्ताः शृणु । हे
 परमेश्वर, अशूरीया राजानः सर्व्वदेशीयान् तेषां
 १९ देशांश्च व्यनाशयत् तेषां देवान् अग्नौ न्यत्तिपन् यतस्ते
 नेश्वराः किन्तु मानुषाणां हस्तकृतानि काष्ठानि प्रक्षर-
 २० मषानि च वस्त्रानि, तस्मात् ते तान् नाजितवन्तः । हे
 अस्माकं प्रभो परमेश्वर वर्चमिति निवेदयामहे, साम्प्रतं

त्वं तस्य हस्ताद् अस्मान् उद्धर, तेन त्वमेव परमेश्वर
इति पृथिव्याः सर्वदेशीया जना ज्ञास्यन्ति ।

२१ ततः परम् आमीसः पुत्रो विश्वविद्यो हिष्कियं
प्रति कथामेतां प्रेषयामास ; इस्त्रायेलः प्रभुः परमेश्वर
इमां कथां कथयति, त्वम् अप्सूरीयस्य सन्हेरीवं नृप-
तिमधि मङ्गं यन्न्यवेदयस्तदधि परमेश्वरः कथामेतां
कथयति ॥

२२ सियोनीया तु या कन्या त्वां तुच्छं प्रकरोति सा ।

अपरं तावकीनं सा परिहासं करोति च ।

तव साक्षात् विरूपाक्षलम् दुहिता लाडयेत् शिरः ।

२३ त्वं कस्य निन्दनं कस्यापमानं वा विधत्तवान् ।

उच्चशब्दोर्द्ध्वदृष्टी ते कृते कस्य विरुद्धतः ।

इस्त्रायेल्धर्मरूपो यः किं तदीयविरुद्धतः ।

२४ निजैर्दासैः परेशं त्वं निन्दित्वेतिवचो ऽवदः ।

शिल्लेषयस्य शूद्रजाणि प्रभूतस्यन्दनैरहं ।

अर्यात् पार्श्वं लिवानोनः समुपाकूटवानहम् ।

तदीयमेरसं वृत्तमुन्नतं क्षिन्नवानहं ।

अच्छिद्यतोत्तमस्तस्य देवदारुतर्ह मया ।

तंदीयोच्चतमं स्थानं चोत्तमं काननं गतः ।

२५ अहं खनित्वा तस्यैव कोलाखं परिपोतवान् ।

प्राचीरवेष्टितानाञ्च नगराणां जलाश्रयान् ।

सर्वान् पादतलैः स्त्रोथैः संगृह्णीकृतवानपि ।

१६ अहो कथं त्वया नैव प्रसमाकर्षितं त्विदं ।

दृढपुर्वस्वया या या नाश्वराशोभिताः किल ।

मया पुरा तदीयञ्च समकारि निरूपणं ।

स्मिरोक्तं मया तत् प्राक् तत् सिद्धमधुना कृतं

१७ अतस्तेषां प्रजा भोतिं दौर्बल्यञ्च तेषां गताः ।

चेचद्वयं द्रव्यं नव्यं गृहोपरि द्रव्यं यथा ।

अपक्वगृह्यञ्च भविष्यन्ति तथैव ते ।

१८ किन्तूपवेशनं यत् ते वह्निर्गमनमेव च ।

अभ्यन्तरस्थागमनं मदिरुद्धञ्च कोपनं ।

एतानि सर्व्वकर्माणि संपरिज्ञातवानहं ।

१९ मदिरुद्धं त्वदीयो यः क्रोधो ऽहङ्कारएव च ।

कर्णयोर्गोचरोभूतौ तौ सम्यङ्ज्ञानकीनयोः ।

अतएव प्रदास्यामि नासायां वडिशं तव ।

खलीनं संप्रदास्यामि त्वदीयवदने निजं ।

त्वां परावर्त्तयिष्यामि त्वदागमनवर्त्तना ।

२० हे हिष्किय त्वदीयार्थं चिह्नमेतद्भविष्यति ।

एकस्मिन् वत्सरे स्वस्मात् यत् शस्यमुदपद्यत ।

द्वितीयवत्सरे तस्मात् समुत्पन्नन्तु शस्यकं ।

भुक्त्वा तृतीयवर्षे त्वमुषा शस्यं खविष्यसि ।

द्राक्षाक्षेत्रञ्च कृत्वा तत्फलानि परिभोक्ष्यसे ।

११ पलायितो ऽवशिष्टश्च यिद्धदावंशमानवः ।

तत्स्वरूपञ्च यन्मूलं तदधो वृद्धिमेष्यति ।

उपरिष्ठात् तदोद्यानि फलिष्यन्ति फलानि च ।

१२ यत् यिरूशालमः शेषाः सियोनाख्य शिलोष्वयात् ।

पलायिता नरा ये ते भविष्यन्ति वह्निर्गताः ।

सैन्याध्यक्षपरेशस्य सूद्योगात् तच्च सेष्यति ।

१३ अतो ऽशूरीयराजाय परेशः कथयेदिति ।

स एतस्मिन् पुरे नैव करिष्यति प्रवेशनं ।

नात्र क्षेप्यति वाणं नो फलकं दर्शयिष्यति ।

तथा विरुद्धमेतस्य जालं न योजयिष्यति ।

१४ परेशः कथयेत् येन पथा स समुपागतः ।

तेनैव च परावृत्य पुनः परिगमिष्यति ।

एतस्मिन् नगरे तेन प्रवेशो न करिष्यते ।

१५ अहं स्वायं स्वदासस्य दायूदुराजकृते तथा ।

समुद्धारं पुरस्थास्य करिष्यामि च रक्षणं ॥

१६ अनन्तरं परमेश्वरस्य दूतो ऽशूरीयानां शिविरं

गत्वा तेषां पञ्चाशोतिसहस्राधिकलक्षं लोकान् यनाश-

यतः, ततो ऽवशिष्टा लोका प्रत्यूष उत्थाय सकललोकान्

मृतानपश्यन् । अतएवाग्रहीयो राजा सन्हेरोब् तस्मात्
 १८ विमुखोभूय निनिवीनगरं प्रत्यागत्य न्यवसत् । पश्चात् स
 निषोक्नामिकाया इष्टदेवताया मन्दिरे पूजयति त-
 दानीम् अद्रक्षेलक्ष्मरेत्सरनामकौ तदीयपुत्रौ खड्गाभ्यां
 तं नाशयित्वा अरारट्देशं प्रति तौ पल्लभ्येतां, तत एसर-
 हन्दाङ्गनामा तस्यान्यपुत्रस्तस्य पेदे राजत्वं चकार ।

१८ अष्टचिन्त्रोऽध्यायः ।

१ मृत्योर्वाञ्छायां मृतायां सत्यां प्रार्थनया हिष्कियस्यायुषो-
 वर्द्धनं, तस्य चिह्नदानञ्च ८ तन्निमित्तं गीतेन हिष्कियस्य
 धन्यवदनञ्च ।

- १ तदानीं राजानि हिष्किये व्याधिना मृतकल्पे सति
 आमोसः पुत्रो विश्वयियो भविष्यद्वाक्ता तमुपागत्य
 कथयामास, परमेश्वरः कथयति, त्वं स्वनिवेशनं निर्मा-
- २ हि, यतस्त्वं मरिष्यसि न जीविष्यसि । ततो हिष्कि-
 यो भित्तोः सम्मुखोभूय परमेश्वरं प्रति संप्रार्थ्य कथ-
- ३ यामास, हे परमेश्वर विनयेहं सत्यतया सरस्वन्तःकर-
 षेन च त्वत्समं चाकृष्णमहमाचरं, तव दृष्टौ यादृशं
 सत्कर्माकरवं, तत् त्वमधुना स्मर, ततो हिष्कियो
- ४ ऽतीव क्रन्दितुमारब्धवान् । तदा परमेश्वरस्य वाक्य-
 मिदं विश्वयियमुपातिष्ठत्, त्वं गत्वा हिष्कियं वद, तव
- ५ पूर्वपुरुषस्य दायूदः प्रभुः परमेश्वर इति कथयति,

तदीयां प्रार्थनामहं श्रुतवान् तदीयं चक्षुर्जलस्य दृष्टवान्
 ६ पश्चाहं तवायुः पञ्चदश वत्सरान् वर्द्धयिष्यामि । अहं
 राज्ञो ऽग्रूरीयस्य हस्तात् त्वामिदं नगरञ्च रक्षिष्यामि
 ७ तव फलकरूपस्य भविष्यामि । परमेश्वरस्तुभ्यं यदिदं
 वाक्यं कथितवान् तत् साधयिष्यति, परमेश्वरात् तस्येदं
 ८ चिह्नं भविष्यति । पश्य आहसो घटिकाया उपरि
 सूर्यस्य छायाया यावन्तो ऽंशा गतास्तेषां दशांशान्
 परावर्त्तयिष्यामि । अनन्तरं सूर्यस्य छायाया याव-
 न्नोऽंशा गतास्तेषां दशांशाः परावर्त्तन्तः ।

९ रोगिणो रोगस्त्रास्यसमये चिह्नदाया राज्ञो हि-
 ष्कियस्य लिपिरियं ॥

१० एतन्मया समाभाषि परगत्या निजायुषः ।

परकासस्य यद्द्वारं तत्प्रवेशः करिष्यते ।

वत्सरा अवशिष्टा ये नहि प्राप्स्यामि तानहं ।

११ मया प्रोक्तं मनुष्याणां जीवतां वसतिस्थले ।

द्याः नामपरमेशो यः पुनरीक्षिष्यते न सः ।

जगन्निवासिभिः सार्द्धं वीक्षिष्यन्ते न मानुषाः ।

१२ मामकीनं यदायुस्तु तदेव स्नानमन्यकं ।

पर्यगच्छत् समुत्थाय मेघपालकदृश्यवत् ।

निजमायुः समाश्लिप्तं मयैव तन्मुवाचवत् ।

स तन्नुभ्यः समुच्छिद्य मां दूरे परिक्षिप्तवान् ।

मदायुषः कृतः शेष एकाहोरात्रमध्यतः ।

१३ एकाहोरात्रमध्ये स शेषं कर्तुं ममायुषः ।

कीकसानि मदोद्यानि चूर्णयामास सिंहवत् ।

तेन यावत् प्रगेऽकार्षमहं मृत्योः प्रतीक्षणं ।

१४ तास्रचोषकवत् चीचीत् निखनं कृतवानहं ।

सारसवदकार्षं चीत् शब्दश्चापि कपोतवत् ।

चक्षुर्मे क्षीणतां यातम् ऊर्द्धदृष्टिं प्रकुर्व्वतः ।

दुर्दशां महतीञ्चाहं प्राप्तवान् परमेश्वर ।

१५ उपकारं कुरु त्वं मे वक्ष्यामि किमहं पुनः ।

स पूर्णोक्तवान् तन् मां प्रति यदाकथमब्रवीत् ।

नक्षत्रेनावशिष्टानि वर्षाणि सकलान्यपि ।

अहं प्रयापयिष्यामि मनसोदुःखकारणात् ।

१६ प्रभो धैः सकलैरेतैर्लौका जीवनन्धनघदैः ।

मामकीनासवसैस्तु केवलैरभिरक्षिताः ।

१७ आरोग्यजनकस्त्वं मे त्वं मे जीवनवर्द्धकः ।

मदीयदुःखभोगो यः सोऽभवत् सुखदायकः ।

समुद्धृता मम प्राणास्तथा निधनस्ताततः ।

क्षिप्तवान् निजपक्षात् त्वं मम पापानि सर्वशः ।

१८ परलोको न धन्यं त्वां वदिष्यति कदाचन ।

तावकीनां प्रशंसाश्च नहि मृत्युः करिष्यति ।

स्वातं प्रत्यवरोदुष्य मानुषा ये समुद्यताः ।

सत्यतां तावकीनां तेऽपेक्षिष्यन्ते न जातुचित् ।

१६ किन्त्वस्य यादृशं कुर्वे तादृशं जीविता जनाः ।

जीवितायैव धन्यं त्वां प्रवदिष्यन्ति मानवाः ।

पितरो ज्ञापयिष्यन्ति सुतान् विश्वास्ततां तव ।

१७ अचायत परेशो मां ततोहं जीवनावधि ।

वोणां संवाद्य गास्वामि परमेशस्य मन्दिरे ।

१८ यिष्ययियो ऽवदत् उडम्बरफलस्य खण्डमादाय

संकुप्य स्फोटके स्लेपनात् तस्य स्वास्थ्यं भविष्यति ।

१९ ततो हिष्कियः कथितवान्, परमेश्वरस्य मन्दिराय

मम गमनस्य चिह्नं किं ?

२० कनकलारिणोऽध्यायः ।

१ हिष्कियस्याभिमानः २ तस्य देशस्य भविष्यत् ।

१ तस्मिन् काले बलदनस्य पुत्रो मिरोदक् बलदन्

नामा बाबिलो राजा हिष्कियस्य रोगित्वमुत्सन्नयो

र्वान्ताः श्रुत्वा दूतद्वारा पत्रम् उपढौकनश्च तस्मै प्राहि-

२ नोत् । ततो हिष्किय आनन्दितः स्वोयकोषम् अर्थात्

रूप्यं स्वर्णमुगन्धिद्रव्यमहाधननैलानि निजास्वागारं

भाण्डागारस्थानि सर्व्ववस्तूनि च तान् अदर्शयत्

हिष्कियो यत् तान् न दर्शितवान् तादृशं किमपि वस्तु
तद्गृहे सर्वदेष्टे वा नासीत् ॥

- १ अनन्तरं भविष्यद्वाक्यानि चित्रचिपल राज्ञो हिष्कि-
यमुपागत्य तं पृष्ठवान् ते मनुष्याः किमकथयन् ?
कुतो वा त्वामुपागच्छन् ? ततो हिष्कियः प्रत्यवदत्
२ इमे दूरदेशात् बाबिलो मामुपागताः । सोऽप्राचीत्
इमे तव गृहे किं किम् अपश्यन् ? हिष्कियः प्रत्य-
वादीत् मदीयगृहे यद् यद् आस्ते तत् सर्वं दृष्टवन्तः
तानहं यन्न दर्शितवान् सम्पत्ते मध्ये तादृशं किमपि
५ वस्तु नास्ति । ततो चित्रचिपल हिष्कियम् श्रवा-
६ यत् सैन्याध्यक्षपरमेश्वरस्य कथां शृणु । पश्य तव
पूर्वपुरुषेभ्यो ऽद्यपर्यन्तं यद्यत् सञ्जीयते तव गृहे
यत् किञ्चिदस्ति तत् सर्वं बाबिलनगरं नेतुं समय
उपस्थास्यति, तस्य किञ्चिदप्यवशिष्टं न स्थास्यति पर-
७ मेश्वर इति कथयति । तथा तदीयैरसामां त्वत्त उत्-
पन्नसन्तानानां मध्यात् कियन्तो नीयमाना बाबिलो
८ राज्ञो गृहे क्षिप्रपुंस्त्राः स्थास्यन्ति । ततो हिष्कियो
चित्रचिपलं भाषितवान्, त्वं परमेश्वरस्य यां कथामुक्त-
वान् सोऽन्तमा ; पुनश्च गदितवान्, मम राज्यस्य समये
मङ्गलं सत्यत्वं भविष्यतः ॥

४० चत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ शुभवार्तायाः कथा ८ तस्याः प्रकाशर्ज १९ परमेश्वरस्य
चतुस्त्वं १८ देवानामसारम् २७ परमेश्वरीयलोकानाम्
उपकारश्च ।

१ युष्माकमीश्वरो वाक्यमिदमेव प्रभाषते ।

सान्त्वयन्तां परिसान्त्वयन्तां युष्माभिर्मम मानवाः ।

२ यिरुशालम्स्थितान् लोकान् प्रभूत सान्त्वनावचः ।

ज्ञापयतेति तान् तेषां संघामः शेषतां गतः ।

प्रायश्चित्तञ्च पापानां सुग्राह्यमभवत् किञ्च ।

पातकानां स्वकीयानां दण्डतो दिगुणं शुभं ।

परमेश्वरहस्ताभ्यां तैरेव परित्यज्यते ।

३ इत्येतद्ददतो वाक्यं प्रान्तरे विद्यते रवः ।

परमेशस्य यः पन्थाः सुपरिष्कियतामसौ ।

आस्माकीनेश्वरीयं यत् मध्येप्रान्तरसंस्थितं ।

अथनं राजकीयन्तु तत्समानं विधीयतां ।

४ नीचा उच्चा भविष्यन्ति भूमयः सकला अपि ।

सर्वे नीचा भविष्यन्ति पर्वताश्चोपपर्वताः ।

सख्यस्ते भविष्यन्ति वक्राध्वानस्य सन्ति ये ।

उच्चावचा च या भूमिः सा समाना भविष्यति ।

५ प्रतापः परमेश्वरीयः सप्रकाशो भविष्यति ।

वोचिष्यन्ते तमेकच प्राणिनः सकला अपि ।

एषा वाणी परेशस्य वदनेन प्रभाषिता ।

६ तत्पश्चाद् घोषये वाक्चं रव एषः समुद्गतः ।

ततो मया समाभाषि घोषयिष्यामि किं वचः ।

दृष्टेन सदृशाः सन्ति सर्व्वेव शरीरिणः ।

क्षेत्रस्थपुष्पतुल्यानि तेषां तेजांसि सन्ति च ।

७ तेषामुपरि संवाति चेत् कदाचित् प्रभञ्जवः ।

तदा दृष्टानि शुद्ध्यन्ति संज्ञानि कुसुमानि च ।

अतएवदृष्टप्राद्या नितान्तं सन्ति मानुषाः ।

८ दृष्टानि शुद्ध्यन्तां यान्ति ज्ञानि पुष्पाणि यान्ति च ।

किन्त्वस्मदोशवाक्यानि परिस्थास्यन्ति सर्व्वदा ॥

९ सियोनं प्रति सद्वाक्तां प्रचारकारिकन्यके ।

उच्चतस्य महीप्रत्यारोहणं क्रियतां त्वया ।

यिरूशालममुद्दिश्य शुभवार्त्ताप्रचारिणि ।

कन्ये त्वं बलतः प्राचैः कुरु स्वरं स्वरं कुरु ।

मा भैषीस्त्वं मनुष्यांस्य यिद्भदानगरस्थितान् ।

इत्थं वद च युष्माभिः स्नेह्यैः परिदृश्यतां ।

१० पश्य पराक्रमै र्युक्तः प्रभुरेषः परेश्वरः ।

आयास्यति स्वहस्ताभ्यां शासनस्य करिष्यति ।

पश्य तस्य फलं देयं तेन साङ्गं प्रविष्यते ।

तद्देयः पारितोषस्य तद्दीवाये प्रवर्त्तते ।

- ११ मेघाणां व्रजवत् स्वीयं व्रजं स चागच्छति ।
तत्प्रावकान् स संगृह्य संवक्ष्यति स्ववक्षसि ।
तद्दुग्धदायिनोः सर्वा मन्दं मन्दं नयिष्यति ॥
- १२ स्वप्रसूत्या समुद्रस्य जलं केन मितं कदा ।
वियत् परिमितं केन प्रादेशेन निजेन च ।
तथैव पृथिवोधूलिर्भिता द्रोणेन केन च ।
तुलया तुलिताः केन पर्वताश्चोपपर्वताः ।
- १३ आत्मने परमेशस्य दत्तवान् मन्त्रणाञ्च कः ।
को वा जनो भवन् मन्त्रो मन्त्रणां तमश्निचयत् ।
- १४ केन वा सहितः सोऽपि मन्त्रणां कृतवान् कदा ।
कस्तस्मै दत्तवान् बुद्धिं विचारमप्यश्निचयत् ।
को ऽश्निचयद् वा तं ज्ञानं धीवर्त्म वाप्यबोधयत् ।
- १५ पश्य देशीयलोकाश्च सर्वे कुम्भाम्बुविन्दुवत् ।
धूलिस्तुलास्त्रिता या च तदेककणिकासमाः ।
पश्योपदोपवर्गश्चाणवत् तोलयते च सः ।
- १६ वज्रैः कृते स्त्रिवानोन् हि प्रचुरो नैव जायते ।
प्रभृतो न हि जायेत स्त्रिवानोन् उतभुक्कृते ।
तस्य जन्तुगणो नापि होमार्थं प्रचुरो भवेत् ।
- १७ तत्समन्वितम असारः स्युर्मनुष्याः सर्वदेवजाः ।
असारत्वादसाराश्चे न हि गच्छा भवन्ति च ॥

- १८ ईशस्य तुलनां केन साद्वैतं द्यूतं करिष्यथ ।
 १९ द्यूतं केन प्रकारेण तस्य मूर्तिं करिष्यथ ।
 तद्ध्यते कर्मकारेण प्रतिमा परिषिध्यते ।
 खच्यते स्वर्णकारेण स्वर्णपत्रेण सैव च ।
 तदर्थं परिनिर्माति रूप्यशृङ्खलमेव च ।
 २० नैवेद्यं बज्रमूल्यं यो दातुं नैव क्षमो भवेत् ।
 मनोनीलाजरं काष्ठम् अचलां प्रतिमां स तु ।
 निर्मातुं शिल्पिनं कश्चिन् निपुणं संगवेषयेत् ।
 २१ द्यूतं किं न विजानीत नैवाशृणुत किं तथा ।
 पूर्वकालान्न युष्माकं समोपे किं प्रकाशितं ।
 आमूलस्थापनात् पृथग्या इदं किं नाप्यबुध्यत ।
 २२ ईश्वरः परिसन्निष्टेद् आकाशमण्डलोपरि ।
 पृथिवीवासिनस्तस्य समोपे सूककोटवत् ।
 विस्तारयेन्नभोभागं स तिरस्करिणीमिव ।
 स दूष्यमिव वासार्थं प्रशस्तं विदधाति च ।
 २३ सर्वस्वरहितान् कुर्यात् स एवाधिपतीन् जनान् ।
 करोत्यसारमाचान् स पृथिव्या अधिकारिणः ।
 २४ उन्ना वा रोपिताः सन्तो नहि तिष्ठन्ति ते जनाः ।
 तेषां काण्डस्य मूलञ्च क्षितौ तिष्ठति न स्खिरं ।
 क्षान्तिं यान्ति च ते तेन तेषामपरि फुल्लते ।

घूर्णेन वायुना तान् स उड्वायति च नास्रवत् ।

२५ उच्यते धर्मरूपेण मया कस्योपमा भवेत् ।

अहस्य कस्य लोकस्य सदृशो भवितास्मि च ।

२६ ऊर्द्धं निरोक्ष्य पश्य त्वं को ऽसृजत् तारका इमाः ।

सो ऽखिला गणयित्वा च समानयति सर्व्वशः ।

गृहीत्वाखिलनामानि स आकलयति कल्त्रशः ।

ततो महाबलात् तस्य तस्यातीवपराक्रमात् ।

तासामेका न तारापि संभवत्यनुपस्थिता ॥

२७ मम पन्थाः परेशस्य दृष्टौ गुप्ताहि तिष्ठति ।

विचारं मामकीनं न मदोयेशः प्रमन्यते ।

हे याकूब् ईदृशो वाणो त्वया कुत उदीर्य्यते ।

हे इत्यायेस् इदं वाक्यं प्रोच्यते च त्वया कुतः ।

२८ एतत् किं त्वं न जानासि किमेतन्न श्रुतं त्वया ।

परेश्वरः प्रभुर्नित्यो भूषोमा तेन सृज्यते ।

स गच्छति नहि क्लान्तिं न कापि आन्तिमेति च ।

२९ अगम्या तस्य बुद्धिः स क्लान्तेभ्यो वितरेद् बलं ।

तथा दुर्बललोकानां सामर्थ्यं वर्द्धयेच्च सः ।

३० युवानः आन्तिमेष्यन्ति यास्यन्ति क्लान्तिमेव च ।

मनोनीता युवानश्च स्खलियन्ति च निश्चितं ।

प्रतीक्षन्ते परेशं ये ते प्राप्स्यन्ति बलं नवं ।

उत्थास्यन्ति यथोत्क्रोशाः आर्त्तं नैव्यन्ति धाविनः ।

दुर्बला न भविष्यन्ति प्रगच्छन्तोपि ते जनाः ॥

४१ एकचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ खलौकान् प्रति ईश्वरस्य निवेदनं ५ प्रतिज्ञाया चसारत्वं च
ईश्वरस्य लोकानां भयनिषेधः १० तेषां सुखं २१ खलमपि
भविष्यद्वाक्यम् ।

१ नीरवा दूरदेशस्थाः शृण्वन्तु मम सन्निधौ ।

प्राप्नुवन्तु नवीनं हि नवीनं जातयो बलं ।

मत्सन्निधावुपस्थाय वचनानि वदन्तु च ।

वयमेकत्र सम्भूय विचारं करवामहे ।

२ पूर्वस्था धार्मिकं लोकं क उत्पन्नं करिष्यति ।

अनुगन्तुं पदोः क्षेपं समाकृष्यति कश्च तं ।

करिष्यति परास्तांश्च तत्साक्षात् को विदेशिनः ।

तं राज्ञामधिराजश्च को मनुष्यः करिष्यति ।

तान् तस्य चन्द्रहासाये धूलिवत् कः करिष्यति ।

चापाये चाक्षिता मण्डोरिव तान् कः करिष्यति ।

३ स तेषां मानवानाञ्च पश्चाद्भावं करिष्यति ।

निजपद्मां पथा येन कदापि गतवान् न सः ।

निर्विघ्नं तेन मार्गेण गमनं स करिष्यति ।

४ कः करिष्यति तत् सर्वं कः सम्पन्नं करिष्यति ।

- आह्वयन्ते पुमांसश्च येनैव प्रथमावधि ।
 आदितः शेषपर्यन्तं स्थायी भवति यः सदा ।
 परमेशः स एवाहम् करिष्याम्यहमेव च ॥
- ५ तद् दृष्ट्वा दूरदेशस्था भविष्यन्ति भयान्विताः ।
 लोकाः शङ्कां गमिष्यन्ति पृथिवीप्रान्तसंस्थिताः ।
 सन्निधिं ते समागत्य संमेलिष्यन्ति सर्व्वशः ।
- ६ सर्व्व उपकरिष्यन्ति स्वस्वसन्निधिवासिनः ।
 भ्रातस्त्वं साहसो भूया इति वाक्यञ्च वक्ष्यति ।
- ७ आश्वसिष्यति वाक्येन वङ्किकः स्वर्णकारकः ।
 द्रुघनेन समानं यः प्रकरोति स मानुषः ।
 आश्वस्योद्योघने घ्नन्तमधि योजं वदिष्यति ।
 भद्रो योजो भवत्येषो यथा मूर्त्तिर्न संलडेत् ।
 तदर्थं लौहकोलेन तां बद्धां प्रकरिष्यति ॥
- ८ हे मम दास इत्यायेस् हे याकूब् मन्योनागत ।
 मदग्निव्राहिमः सृनो स्वहस्तेन समाधरन् ।
- ९ पृथिवीप्रान्ततो भागात् त्वामेवाहं समानयं ।
 सीमातश्च पृथिव्या स्वमाह्वय भाषितो मया ।
 महासख्यं मनोजोतं त्वामेव हतवानहं ।
 तवाहं न परित्यागं करिष्यामि कदाचन ।
- १० मा भैषीस्त्वं सहायस्य त्वदीयो भवितास्यहं ।

तथा भीतश्च मा भूया अहं यस्मात् त्वदीश्वरः ।

उपकारं करिष्यामि दास्ये तुभ्यं पराक्रमं ।

स्वधर्मोदचहस्तेन त्वं मया धारयिष्यसे ।

११ पश्य ये त्वां प्रति क्रोधं परिकुर्वन्ति मानवाः ।

ते विवर्णा भविष्यन्ति भविष्यन्ति च लज्जिताः ।

ये धुष्यन्ति त्वया सार्द्धं ते विनश्यन्ति सर्वथा ।

१२ विवादश्च त्वया सार्द्धं ये करिष्यन्ति मानवाः ।

त्वं मृगयिष्यसे तांश्च किन्तूद्देशं न लप्स्यसे ।

संग्रामं ये त्वया सार्द्धं प्रकरिष्यन्ति मानवाः ।

असारास्ते भविष्यन्ति ते ऽभावाएव सर्वशः ।

१३ यतोऽहं परमेशस्ते ऽहमेव च प्रभुस्तव ।

दक्षिणं ते करं धृत्वा दृढं वक्ष्याम्यहं वचः ।

उपकारं करिष्यामि तव त्वं मा भयं कुरु ।

१४ कीटस्वरूप हे याकूब् हे इस्त्रायेल् जनाल्पक ।

परेभ्यः कथयेदित्यं मैव त्वं साध्वसं कुरु ।

अहमेव भविष्यामि तावकीनः सहायकः ।

इस्त्रायेल् धर्मरूपो यः स एव तव मुक्तिदः ।

१५ पश्चाहं ब्रह्ममर्दार्थं त्वामेव ब्रकटैककं ।

नवीनब्रह्ममर्दार्थं तीक्ष्णदण्डसमाधुतं ।

ब्रकटैकं करिष्यामि यथाकर्षम् अनसूया ।

- पर्व्वतान् मर्दयित्वा त्वं संचूर्णान् प्रकरिष्यसि ।
 उपपर्व्वतसंघञ्च त्वं वृषाणि विधास्यसि ।
 १६ प्रस्फोटितानि ते तानि वायुरुज्जाययिष्यति ।
 घूर्णः प्रभञ्जनस्तानि विकरिष्यति सर्व्वतः ।
 किन्तु त्वं परमेशे हि महानन्दं करिष्यसि ।
 इक्ष्वायेल् धर्मरूपे च करिष्यसि जयध्वनिं ॥
 १७ ये दीना दुर्गतास्तोयं मृगयित्वा न लेभिरे ।
 येषां नृणां रसज्ञाश्च दृष्ट्वाया शुष्कतां गताः ।
 अहं परेश्वरस्तेषु निधास्यामि मनस्तदा ।
 इक्ष्वायेल् ईश्वरश्चाहं नहि त्यक्त्यामि तान् जनान् ।
 १८ उच्चस्थाने नदी नीचे वाहयिष्यामि प्रस्रवान् ।
 वनं पुष्करिणीं शुष्कं करिष्यामि जलाशयं ।
 १९ शरस्वावल्जितान् मेन्दिं रोपयिष्ये च कानने ।
 २० तिधरं रोपयिष्येहं ताशूरं देवदारु च ।
 परेश्वरः स्रहसेन कर्म्मतत् कृतवानिति ।
 इक्ष्वायेल् धर्मरूपेण सृष्टिरेवा कृतेति च ।
 ते द्रक्ष्यन्ति च वेत्स्यन्ति भाव्यन्ते च विवेचनैः ॥
 २१ परमेशो वदेदित्यं युष्माभिरभियुज्यताम्
 यांकुवो भूपति वंक्ति यूयं सर्व्वे निजं निजं ।
 यत् प्रमाणं दृढं तस्य कुर्व्वध्वञ्च प्रकाशनं ।

२२ अस्मात्समीपमागत्य घटनं ब्रूत भाविं च ।

भविष्यद्वचनं किं तत् प्रकाशयत नः प्रति ।

ततो ऽस्माभिर्विविच्यैव फलं ज्ञातुं प्रशस्यते ।

यदा किं भविता यूयं संश्रावयत तद्धि नः ।

२३ किं किं घटिष्यते पश्चात् तद् युष्माभिः प्रकाशयतां ।

तत्कृते यूयमीशा यद् बोद्धुं शक्यामएव तत् ।

शुभं कुरुय यूयं वा कुरुथाशुभमेव च ।

शक्या वा चमत्कृत्या भविष्यामोहता वयं ।

२४ अभावादप्यभावास्तु यूयं भवथ निश्चितं ।

असारादप्यसारा च युष्मदीया कृतिर्भवेत् ।

यः करोति मनोनीतान् युष्मान् स स्याद् घृणास्पदः ।

२५ एकमुत्पादयिष्यामि लोकमुत्तरतोदिशः ।

एतत् तिष्ठन् स पूर्वस्या मन्त्राग्निप्रार्थयिष्यते ।

यथा च मर्दयेद् पङ्कं दलयेत् कुम्भकृद् मृदं ।

सर्वार्थक्षगणस्तेन तथैव दलयिष्यते ।

२६ अस्मान् ज्ञापयितुं पूर्वं एतत् केन प्रकाशितं ।

सत्यमेतद्वयं वक्तुं अग्रे केन प्रभाषितं ।

युष्माकं कोऽपि लोकस्तत् न प्रकाशयितुं क्षमः ।

नहि ज्ञापयितुं कोऽपि मनुष्यः शक्तिमान् भवेत् ।

युष्माकं भाविवाक्यञ्च नहि कोऽपि शृणोति च ।

२७ सियोनं प्रथमं वक्षि दृश्यन्तां ते जनास्त्वया ।

प्रेषयामि यिरूशालम् सुसंवादप्रचारकं ।

२८ यतो ऽपश्यमहं तेषां न कोपि विद्यते जनः ।

देवानां मध्यतो ऽपश्यं मन्त्रो कोपि न विद्यते ।

मया पृष्टास्य ते लोका उत्तरं दातुमक्षमाः ।

२९ पश्य सर्वेपि ते ऽसारा तेषां मिथ्या हि कर्म च ।

तक्षिता प्रतिमा तेषामसारा वायुरेव च ॥

४९ द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ अधिष्ठाते नतकर्षा च भविष्यद्वाक्यं ॥ तस्यति परमेश्वरस्य नियमः १० ईश्वरं धन्यं वक्तुं विनयकथनं १२ सुसंवादस्य सफलता १३ प्रतिमाया असारता १८ खोदस्य कथा २९ यिरूदिस्तोकानाम् अविद्यासता दृष्टयः ।

१ मम धृतो मनोनीतो मनसस्तुष्टिकारकः ।

मदीयः सेवको यस्तु विद्यते तं समोक्षतां ।

तस्योपरि स्वकीयात्मा मया संस्थापयिष्यते ।

तेनान्यदेशजातेषु व्यवस्था संप्रकाशते ।

२ केनापि न विरोधो वा कलहश्च करिष्यते ।

न च राजपथे तस्य वचनं श्रावयिष्यते ।

३ व्यवस्था चलिता यावत् नहि तेन करिष्यते ।

तावत् नलो विदोर्णोपि भंक्ष्यते नहि तेन च ।

तथा सधूमवर्त्तिश्च न स निर्वापयिष्यते ।

- ४ यावत् धर्मं पृथिव्यां स नहि संस्थापयिष्यति ।
 न यावदन्यदेशेयैकद्वयस्याप्यपेक्ष्यते ।
 तावद्धीनबलो नासौ भग्नशस्य भविष्यति ।
- ५ येन सृष्टं नभोविश्वं विस्तारो ऽकारि तस्य च ।
 भूश्च तज्जातवस्तूनि येन विस्तारितास्त्रि हि ।
 यस्य निम्नासप्रसासौ भूमिस्त्रेभ्यो ददाति च ।
 पृथिवीगामिलोकेभ्यो यस्य प्राणान् प्रयच्छति ।
- ६ स एव प्रभुरित्येतत् कथयेत् परमेश्वरः ।
 आकाश्यामि परेशोऽहं त्वामेव धर्मकारणात् ।
 धृत्वा त्वदीयहस्तस्य करिष्ये तव रक्षणं ।
- ७ त्वं नियमस्वरूपस्य भविष्यसि जनान् प्रति ।
 अन्यदेशोयल्लोकेभ्यो दीप्तिरूपो भविष्यसि ।
 मेचाक्ष्यन्धमनुव्याणां द्योतितानि करिष्यसि ।
 बन्दिनो मनुजान् बन्धात् प्रमुक्तांस्य करिष्यसि ।
 करिष्यसि विमुक्तिञ्च ध्वान्तकारानिवासिनां ।
- ८ अहमेव परेशस्य नामधेयमिदं मम ।
 इतरस्मै स्वकीयस्य न प्रदास्यामि गौरवं ।
 तथा तन्नितमूर्त्तिं च न दास्यामि मम स्तुतिं ।
- ९ पश्य वाक्यस्य प्रत्यक्षं पूर्वोक्तभाविवादिनां ।
 इदानीं षट्पदां नव्यां प्रकुर्वे ऽहं प्रकाशितां ।

घटनातः पुरा युष्मान् तदहं ज्ञापयामि च ॥

१० हे मिन्धुगामिनः सर्वे हे सिन्धूपरिसंस्थिताः ।

हे दूरस्थितदेशासु हे दूरदेशवासिनः ।

यूयं परेष्टमुद्दिश्य गीतं गायत नूतनं ।

प्रान्तप्रदेशेभ्यो भूमेस्तत्प्रशंसां विधत्त च ।

११ काननं तस्य मध्ये च नगरं परिसंस्थितं ।

केदरेणोषिता पूष करोतु ब्रह्ममुचकैः ।

लोकाः पाषाणदेशस्थाः प्रकुर्वन्तु जयध्वनिं ।

ते तु पर्वतचूडातः प्रकुर्वन्तु महाध्वनिं ।

१२ ते जनाः परमेष्ठस्य व्यकीकुर्वन्तु गौरवं ।

मध्ये दूरस्थलोकानां प्रकाशयन्तु तत्सत्त्वं ॥

१३ वीरवत् परमेशेन यात्रा परिकरिष्यते ।

महायोद्धेव कोपस्य प्रकाशं स करिष्यति ।

करिष्यति महानादं चोच्चैः ब्रह्मं करिष्यति ।

स्वैरिणां विरुद्धं स स्वबलं शोतयिष्यति ।

१४ वदिष्यति चिरं कालम् अहमुक्ता न किञ्चन ।

अतोव नीरवो भूत्वा संहिष्णुत्वं समाश्रयं ।

किन्त्विदानीं यथा नारो गर्भीयवेदनाकुला ।

निशोसं यत्नतो धृत्वा ह्रंकरिष्याम्यहं तथा ।

१५ मया प्रहृत्याः करिष्यन्ते पर्वतास्योपपर्वताः ।

तस्योपरि स्थितं सर्वं दृष्ट्वां शुष्कोकरिष्यते ।

नदी वनीकरिष्ये च खातं शुष्कोकरिष्यते ।

१६ अज्ञातपूर्वमार्गेण नेथ्याम्यन्धजनानहम् ।

पूर्वानिश्चितमार्गे च गमयिष्यामि तान् जनान् ।

तेषामये ऽन्धकारश्च प्रकरिष्यामि दीपनं ।

उषं नीचश्च पन्थानं प्रकरिष्यामि वै समं ।

तेषां हृते करिष्यामि कर्षाण्येतानि सर्वशः ।

परित्यज्याम्यहं नैव तान् मनुष्यान् कदाचन ॥

१७ तच्चितप्रतिमायां ये प्रविश्वसन्ति मानवाः ।

समीपे सिक्तमूर्त्तीनां यूयं नो देवता इति ।

वदन्ति ते त्रपिष्यन्ते पश्चाद् संपतनं गताः ॥

१८ शृणुत बधिरा द्रष्टुमन्वास्वत्तु निर्भीलत ।

यथा मदीयदासेय स्तथान्धः कोऽस्ति मानवः ।

१९ मया मे प्रेषितो दूत स्तादृशो बधिरोऽस्ति कः ।

मदीयमिचवत् को वा मानुषो ऽन्धश्च विद्यते ।

परमेशोयदासस्य सदृशो ऽन्धजनोऽस्ति कः ।

२० वीक्षतेऽनेकवस्तूनि निधत्ते नहि मानसं ।

अवहणद्भि कर्षां न किन्तु नैव शृणोति च ।

२१ तद्देतो स्तस्य धर्षार्थं संतुष्यति परेश्वरः ।

सगौरवां व्यवस्थां स सम्मान्याश्च करिष्यति ।

२२ अपहृतो भवेदंशो लोठितस्य भवत्यपि ।

तेषां नृणां मनोनीत स्वरूपानां गणस्य यः ।

उन्माद्ये संधृतोः गाढं काराबद्धो भवेच्च सः ।

तानेवापहृतान् लोकान् मोद्धरेत् कोपि मानवः ।

तेषां लोठितवस्त्रानि देहीति कोपि नो वदेत् ।

२३ ईदृग्वाक्ये ऽवधानं को युष्मन्मध्ये करिष्यति ।

आकर्ण्य भाविकाले को मनोयोगं करिष्यति ।

२४ केनापहारितो याकूब् इस्त्रायेल् केन लोठितः ।

ते जनाः पातकं यस्य प्रतिकूलं समाचरन् ।

यन्मार्गे गमनं कर्तुं सममन्यन्त ते नहि ।

यदीयाञ्च व्यवस्थां नो प्राबुभुत्सन्त ते जनाः ।

एतादृशः परेशो यस्तेन तत् कारितं न किं ।

२५ तापं स्वकीयकोपस्य तथा युद्धपराक्रमं ।

प्राकाशयत् स तानेव सकलान् मानवान् प्रति ।

तच्छिखा तच्चतुर्दिक्षु ज्वलिता समजायत ।

किन्तु ते न ह्यमन्यन्त सा तान् सर्वान् समादहत ।

तथापि ते मनुष्या न मनोयोगमकुर्वन्त ॥

४१ चित्रत्वारिणोऽध्यायः ।

१ स्त्रीयलोकेष्वनपश्यन् ईश्वरस्य १० तस्मिन् लोकानां साक्षित्वं
१४ बाविलोऽधः पतनं १६ ईश्वरीयलोकानां रक्षाकथनं २२
मान् प्रतीश्वरस्य भक्षणम् ।

१ हे याकूब् तव स्मृष्टा य इच्छायेन् तव सर्जकः ।

स परेशोऽधुना वाक्यं वक्तुदं, मा भयं कुरु ।

अहं त्वां मोचयिष्यामि गृहीत्वा तव नाम च ।

तवाङ्गानं करिष्यामि मदोयोसि त्वमेव हि ।

२ यत्कालं जलमध्येन गमनं त्वं करिष्यसि ।

अहं तत्समये नूनं स्थास्यामि सहित स्वया ।

यदा स्रोतस्त्रतोमध्ये गमनं त्वं करिष्यसि ।

तदा तरङ्गिणीतोयं न त्वां मग्नं करिष्यति ।

अग्नेर्मध्येन गच्छन् त्वं नहि दग्धो भविष्यसि ।

तदीया या शिखा सा ते दाहं न जनयिष्यति ।

३ यतः प्रभुस्त्वदीयोऽहं भवामि परमेश्वरः ।

इच्छायेन् धर्मरूपोऽहं त्वदीयमुक्तिदायकः ।

तव मोचनमूष्यार्थं मिशर् दायिष्यते मया ।

सिबाकूष्मौ प्रदास्येते त्वदीयपरिवर्त्ततः ।

४ मद्दृष्ट्या वज्रमूष्यस्त्वं मान्यः प्रीये च त्वय्यह ।

अतस्त्वत्परिवर्त्तेन प्रतिदास्यामि मानुषान् ।

त्वंप्राणपरिवर्त्तेन प्रतिदास्याम्यहं जनान् ।

५ अहं तव सहायोस्मि तस्मात् त्वं मा भयं कुरु ।

संगृह्णीष्याम्यहं देशात् पूर्वस्मात् तव सन्ततोः ।

मया पश्चिमतो देशात् संगृह्णी करिष्यते ।

६ वदिष्याम्युत्तरं देशं त्वं तान् मयि समर्पय ।

वक्ष्यामि दक्षिणं देशं त्वं स्थापय न तान् इति ।

मत्पुत्रान् दूरदेशात् त्वं कन्यास्वानय भक्षतः ।

७ विख्याता मम नास्मा ये महिषो मम ते जनाः ।

प्रकाशार्थं मया सृष्टा निर्मितास्वाभवन् कृताः ।

८ सचक्षुषोपि ये लोका अन्धा इव भवन्ति ते ।

सकर्णा बधिरा ये च तान् मनुष्यान् वहिष्कुरु ।

९ मिलित्वा सर्वदेशीयाः कुर्वन्त्वागमनं जनाः ।

मिलन्तु सर्वजातोद्या वचनम् एतदेव तु ।

मध्ये तेषां मनुष्याणां केन पुंसां प्रकाशते ।

भविष्यद्दृष्टनावाक्यं अस्मान् कः आवधिष्यति ।

निर्दोषा भवितुं ते शानयन्तु निजसाक्षिणः ।

तेन ते मदसः श्रुत्वा सत्यमेतद्वदन्तु च ॥

१० परेभ्यः कथयेदित्वं मन्मनोनीतसेवकाः ।

यूर्यं मां प्रत्यभिज्ञातुं संप्रत्याचिदुमेव च ।

अहमेवेत्यरेति ज्ञापयितुं च साक्षिणः ।

मत्पूर्वमपरः कश्चिदोश्वरो नहि निर्मितः ।

इतः परश्च कोपीह न भविष्यति निर्मितः ।

११ चाता मदन्यो नो कश्चिद् अहमेव परेश्वरः ।

१२ स्वकीयायाः कथायाश्च प्रकाशं कृतवानहं ।

कृतं मया परित्राणं तत्प्रसिद्धं कृतं मया ।

युष्माकं मध्य आसीच्च न कापि देवता पुरा ।

अहमेवेश्वरश्चेति ब्रवीति परमेश्वरः ।

इत्येव सकला यूयं विद्यध्वे मम साक्षिणः ।

१३ अहमेवेश्वरो विद्ये कालावस्थापुरापि च ।

मत्करात् मोचनं कर्तुं नहि कोपि क्षमो भवेत् ।

साधयेयमहं यत् तत् शक्तो वारयितुश्च कः ।

१४ मुक्तिदाता च युष्माकम् इक्ष्वायेल्धर्मरूपकः ।

इत्येतद्वचनं स्पष्टं प्रब्रवीति परेश्वरः ।

युष्मात् कृते तु सैन्यानि प्रहित्य बाबिलं प्रति ।

तच्चत्यमर्गलं सर्व्वं परिभंक्ष्याम्यहं भ्रुवं ।

सुखदायकपोतेषु नमयिष्यामि कसदिद्यान् ।

१५ युष्माकं परमेशोहं भवामि धर्मरूपकः ।

इक्ष्वायेल् सृष्टिकर्त्ताहं युष्माकं पृथिवीपतिः ॥

१६ यः समुद्रे च पन्यान् महासागरमार्गकं ।

१७ कृत्वा रथाश्चसैन्यानि वीरसंघांश्च नीतवान् ।

- ततस्ते सकला मग्ना नहि ते पुनरुत्थिताः ।
 क्रियाण्यत्वं परिप्राप्ताः पाटतन्तुषु वज्रिवत् ।
 एतादृशपरेभ्येन कथेषा समुदीर्यते ।
- १८ पूर्वकालोक्तकर्मैतत् युष्माभिर्नहि स्मर्यतां ।
 क्रियेषा न च प्राचीना युष्माभिः संविविच्यतां ।
- १९ वीक्षध्वमेककं कर्म नूतनं प्रकरोम्यहं ।
 ददानोमपि तत् कर्म समुत्पन्नं भवत्यपि ।
 यूयं किं तन्न जानीथ करिष्ये वर्त्म कानने ।
 करिष्यामि जलस्रोतस्तथाहं निर्जने स्थले ।
- २० ततो वन्यपशूः सर्पः पक्ष्युद्भूः प्रान्तरस्थिताः ।
 सर्वे प्रकाशयिष्यन्ति मामकीनं सुगौरवं ।
- २१ यतः स्त्रोयमनोनीतगृणां पानकृते मया ।
 वनमध्ये पयोऽरण्ये जलस्रोतः करिष्यते ।
 निजार्थं यन्मनुष्याणां मया सृष्टिः कृता पुरा ।
 मम प्रकाशयिष्यन्ति महिमानमिमे जनाः ॥
- २२ हे याकूब् न त्वयाकारि प्रार्थना मम सन्निधौ ।
 हे इक्ष्वाकेष्व त्वया भारात् मदीयात् आग्निरायत ।
- २३ मत्सन्निधिं न चानाधि होमाय मेषश्चावकः ।
 स्वकीयवर्षादानेन नैवाहमादृतस्त्वया ।
 दातुं किमपि नैवेद्यं भारो नारोपितस्त्वयि ।

तथा धूपकृते न त्वां अमं कारितवानहं ।

२४ मद्यं वचः सुगन्धिस्य क्रोतो ह्येण न त्वया ।

बलेषु मेदसा नैव मम दक्षिः कृता त्वया ।

किन्तु पापानि दत्त्वाहं भारयस्तः कृतस्त्वया ।

अधर्मेण त्वदीयेन कृतोहं क्लान्तिमांस्त्वया ।

२५ तथाप्यहं गुणैः स्त्रीयैरपराधं क्षमे तव ।

कलुषाणि त्वदीयानि कदापि न स्मराम्यहं ।

२६ दूदानीं त्वं विवादं ते संपरिस्मारयस्व मां ।

आगच्छ त्वं मिलित्वावां विचारं कुर्व्य शकतः ।

यथा भवसि निर्दोषस्तदर्थं स्वकर्था वद ।

२७ त्वदीय आदितातो यः पापानि सो ऽकरोत् पुरा ।

मदिरुद्धं कृतं पापं त्वदीयश्चिक्कैरपि ।

२८ अतो ऽध्यक्षाः पवित्रास्ते ऽपवित्रा विहिता मया ।

याकूब् मयार्पितो नाशे दृष्टायेत् निन्दनेऽर्पितः ॥

४४ चतुस्त्वारिंशोऽध्यायः ।

१ समानं प्रतीचरस्य प्रतिज्ञा ६ प्रतिमानाम् चरस्य प्रति-
मानिर्णायकानामज्ञानता २१ रचरस्य धन्यवादं कर्तुं विनय-
कथनम् ।

१ हे याकूब् मम दासेय हे दृष्टायेत् मनोगत ।

त्वयापि साम्प्रतं वाक्यं मदीयं संनिवृत्तम् ।

- २ त्वदीय सृष्टिकर्त्ता च गर्भो ऽवयवकारकः ।
 उपकर्त्ता परेशो यः स एतद्वचनं वदेत् ।
 दासं याकूब् मनोनीतं यिष्णुर्ह्युमा भयं कुरु ।
- ३ यतोऽहं प्रकरिष्यामि तोयवर्धं सदृग्भवे ।
 स्रोतांसि स्तिलिलानाञ्च विधास्ये शुष्कभूमिषु ।
 स्वात्मानं त्वदपत्येभ्यो दास्ये वंशेभ्य आश्लिषं ।
- ४ तेन यथा त्वणं द्रुश्च रोपितस्त्वातसन्विधौ ।
 तथैव मनुजास्ते च परियास्यन्ति वर्द्धणं ।
- ५ परमेशस्य लोकोऽहमिति कश्चिद् वदिष्यति ।
 याकूबो नामतः कोऽपि प्रविश्यातो भविष्यति ।
 कश्चित् परेशमुद्दिश्य स्वाचरं प्रकरिष्यति ।
 इच्छायेल्नामतः कश्चित् प्रसिद्धश्च भविष्यति ॥
- ६ इन्द्रायेलोयराजा च परेशस्तस्य मुक्तिदः ।
 सैन्याध्यक्षपरेशः स इति वाक्यं समावदेत् ।
 अहमभिरहञ्चान्तो मद्भिन्नः कोऽपि नेश्वरः ।
- ७ घटनावर्णनं केन मयेव प्रकरिष्यते ।
 आदिकालिकलोका ये तएव स्थापनावधि ।
 तत्प्रकाशं प्रकुर्वन्तु प्रकुर्वन्तु निरूपणं ।
 तर्हि ते वर्त्तमानस्य भविष्यदचनस्य च ।
 मदोयसृजिधौ सम्यक् प्रकुर्वन्तु प्रकाशनं ।

८ यूयं कुरुत मा भीतिं मा भवेत ससाध्वसाः ।

पूर्वकास्मात् मया किन्न युष्मभ्यं संप्रकाशितं ।

न दर्शितञ्च यूयन्तु विद्यध्वे मम साक्षिणः ।

मदन्य ईश्वरः कोस्ति कोप्यवश्यं न विद्यते ।

पुनः सत्याश्रयश्चैव नाहं जानामि कश्चन ॥

९ प्रतिमातत्तकाः सर्वे असारा एव मानवाः ।

नास्ति तेषां फलं किञ्चित् सुन्दरप्रतिमागणे ।

ते लज्जन्तां न किञ्चित्ताः पश्यन्ति न विदन्ति च ।

एतदेव निजार्थं तैः साक्षित्वं परिदीयते ।

१० निर्मान्ति देवमूर्त्तिं ये प्रतिमां स्थापयन्ति ये ।

लज्जितास्तु भविष्यन्ति सहायाः तस्य सर्वेशः ।

११ विवर्णं वदनं भावि तदीयशिल्पकारिणां ।

उपस्थास्यन्ति ते सर्वे मिलित्वा युगपत् जनाः ।

एकदा परिभेद्यन्ति लज्जिष्यन्ते च ते जनाः ।

१२ कर्षणं गठितं पशुमङ्गारे संतपेदयः ।

द्रुघनेन तदीयं हि करोत्याकृतिमेव च ।

तत्र स्वकीयहस्तस्य बलञ्च संप्रकाशयेत् ।

सुधित्वा याति दौर्बल्यं क्लान्तिश्चाजलपानतः ।

१३ वर्द्धकिर् भृगुजस्तत्र सूत्रपातं करोति यः ।

तस्याकारस्य चिह्नञ्च सौदास्तेषां करोति सः ।

- अस्त्रेण च सुतीक्ष्णेण तत्तु कर्म करोति सः ।
 करोति सममानेन तदाकारप्रमाणकं ।
 स्वकीयभवने तस्याः परिसंस्थापनाय च ।
 मनुष्याकारसौन्दर्यानुसारेण करोति तत् ।
 १४ स्वकार्यस्य निमित्तं स शरसृचं क्षिपति च ।
 तर्षामलोद्गमश्चापि परिगृह्णाति मानुषः ।
 वन्यवृक्षेषु वृक्षैकं गाढं कुर्यान्मनोगतं ।
 १५ ओरन् द्रुमे रोपिते च वृक्षा संपाक्षिते सति ।
 अधिकारो भवत्येव तद्गन्धकरणे नृणां ।
 स तस्य किञ्चिदादाय वज्रिं संज्वालयत्यपि ।
 तेन सन्ताप्य चुल्लोच्च पूषपाकं करोति सः ।
 तेनैव देवतैकाद्या निर्घाणं प्रकरोति च ।
 तामेव भजते तस्याः सम्मुखे दण्डवद् भवेत् ।
 १६ तथा तदीयकिञ्चिच्च कृशानौ परिदाहयेत् ।
 तदीयकियता मांसं पक्वा च परिभक्षति ।
 दृष्यते मांसपाकेन तथा तत्कियता च सः ।
 वज्रिं संताप्य संब्रूयादहमुष्णो भवामि च ।
 अहो अहमिदानो हि कृशानुं परिदृष्टवान् ।
 १७ जातेष्वेष्ववशिष्टं यत् तेनैकामपि देवतां ।
 निर्घ्राय तच्चितां मूर्त्तिं तां नमेत् पूजयेच्च तां ।

पुनस्तस्याः समीपे स प्रार्थ्य वाक्यमिदं वदेत् ।

मां निस्तारय यस्मात् त्वं मदोया देवता भवेः ।

१८ न ते विदन्ति बुध्यन्ते तन्नेत्रे मुद्रिते नहि ।

पश्यन्ति सुप्तचित्तास्ते बुध्यन्ते नहि किञ्चन ।

१९ यदीयखण्डमेकं हि मया संपरिज्वालय च ।

अङ्गारेषु तदीयेषु पूषाणां पचनं कृतं ।

तथा मांसस्य पाकश्च कृत्वाहं परिभुक्तवान् ।

इदानीं तस्य काष्ठस्य शेषेणार्त्तनमुत्तिकां ।

निर्माय वृक्षमूलाय प्रणंस्यामि च दण्डवत् ।

मनसेत्यं विवेक्तुश्च तथा कथयितुं वचः ।

नहि तेषां मनुष्याणां ज्ञानं बुद्धिश्च जायते ।

२० भक्ष्येप जनो भक्ष्य भ्रमयेत् तन्मनश्च तम् ।

नहि प्राणान् स्वकीयान् स समुद्धारयितुं क्षमः ।

मम दक्षिणहस्ते किं संभ्रान्ति नहि विद्यते ।

एतां वाणीश्च वक्तुं स नहि शक्नोति मानुषः ॥०

२१ हे धाकूय हे त्वमिस्त्रायेत् एतेषां स्मरणं कुरु ।

यतस्त्वं मम दासोसि दासायास्तृज्यथा मया ।

हे इस्त्रायेत् अतस्त्वान्तु विस्मरिष्याम्यहं नहि ।

२२ आञ्जालं स्वदीयस्तु मया निविडमेघवत् ।

मेघवत्तव पापस्तु मयैव परिमोच्यते ।

परावर्त्तस्व मद्भ्यं त्वं यतस्ते मुक्तिदोस्त्यहं ।

२ आकाशमण्डले संस्था यत् करोति परेश्वरः ।

निमित्तं तस्य युष्माभिर्गीतगानं विधीयतां ।

नीचस्थानानि मेदिन्याः कुरुतानन्दजं ध्वनिं ।

वनानि पर्वतास्तेषां मध्यसंस्थितपादपाः ।

मिलित्वा सकला यूयं गीतं गायत सर्व्वदा ।

यतः परेशो याकूबो विधाय परिमोचनं ।

इस्त्रायेलीयमध्येषु भविष्यति प्रसंगितः ।

१७ येन त्वं जठरस्यान्तः प्रथमं परिनिर्भीतः ।

स एव मुक्तिदाता ते परमेश इदं वदेत् ।

सृष्ट्वा सर्व्वं य एकाकी नभोविम्बं व्यासृजत् ।

विस्तोर्णा पृथिवी येन स एवाहं परेश्वरः ।

२५ करोति निष्कलं वाक्यं स मृषाभाविवादिनां ।

गुणिनो मनुजान् कुर्यात् स एवोन्मत्तसखिभान् ।

श्रेमुषोऽज्ञानिलोकानां विपरोतां करोति सः ।

ज्ञानं तेषां मनुष्याणां करोति मूर्खतासमं ।

२६ वाक्यं स्वकीयभक्तस्य निश्चितञ्च करोति सः ।

मन्त्राणां निजदूतानां सुसिद्धां विदधाति सः ।

भव युक्तो वसत्येति स यिरूशालमं वदेत् ।

यिह्दानगरं वक्ति त्वन्तु संनिश्चितं भव ।

देशग्रन्थस्थलं यत् तत् करिष्येहं जलालयं ।

२७ वक्ति तोयं गभीरञ्च त्वन्तु शुष्कीभवेति सः ।

त्वदीयाः सरितः सर्वाः करिष्यामि च निर्जलाः ।

२८ खल्वं वदेत् मदीयस्त्वं नियुक्तो रचको भवेः ।

अभिप्रायं मदीयं त्वं सर्व्वं सिद्धं करिष्यसि ।

त्वं यिरूशालमं ब्रूहि भविता ते निचायनं ।

मन्दिरं ब्रूहि ते भित्तेर्मूलं संस्थापयिष्यते ॥

४५ पञ्चचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ निजलोकानां रक्षार्थं बाबिलञ्च विनाशार्थं खल्वस्योत्थापनं च
खल्वस्य रक्षणं तस्य कर्मणः सफलिकरणं २९ देवतानां
निष्फलञ्च ।

१ निजाभिषिक्तखल्वाय वदेदेतत् परेश्वरः ।

तदोयदर्क्षिणं हस्तं परिगृह्णन्नहं स्वयं ।

तदये परदेशीयान् करिष्यामि पराजितान् ।

कटिबन्धं नृपाणाञ्च करिष्यामि विमोचितं ।

द्वारं मुक्तं करिष्यामि कपाटद्वयसंयुतं ।

नहि तेनैव तद्द्वारं पुनर्बद्धं भविष्यति ।

२ करिष्यामि त्वदयेहम् उच्चनीचायनम् चञ्जु ।

पिप्तलोथं कपाटञ्च परिभञ्छ्यामि निश्चितं ।

परिक्षेत्याम्यहं सम्यग् अर्गलं लोहनिर्भितं ।

३ अन्धकारस्थितं वित्तम् अप्रकाशस्थलस्थितं ।

- अतीवगुप्तं वित्तञ्च तुभ्यं दायिष्यते मया ।
 परेश्वरोहमेवेति त्वदीयनामकारकः ।
 इस्त्रायेलीय ईशोहमिति शक्यसि वेदितुं ।
 मम दासस्य याकूबो मनोनीतस्य मे तथा ।
 इस्त्रायेलो निमित्तञ्च तव नाम मया कृतं ।
 अहं त्वया न बुद्धेऽपि त्वां रूढ्याख्यापयं पुरा ।
 ॥ अहमेव परेशः स्यां नापरः कोपि विद्यते ।
 मदन्य ईश्वरः कोपि मेदिन्यां नहि विद्यते ।
 त्वयाहं नाप्यभिज्ञात समबध्नां कटिं तव ।
 ६ मदन्य ईश्वरः कोपि नास्तीति भास्करोदयात् ।
 यावद् दिशं प्रतीचीञ्च लोका ज्ञास्यन्ति निश्चितं ।
 अहमेव परेशः स्यां मां विना नापरोस्ति च ।
 ७ मयैव सृज्यते दोषिरन्धकारश्च जन्यते ।
 अहं करोमि सन्धिञ्च विपदं जनयाम्यहम् ।
 क्रियन्ते सर्वकर्माणि मयैव परमेश्विता ॥
 ८ तुद्दिनं प्रतिवर्षं त्वं हे नभोमण्डलोद्धृतः ।
 अभ्राणां निवहो धर्मं वृष्टिधारां करोतु च ।
 समुत्पादयतां त्राणं दीर्यमाणा वसुन्धरा ।
 धर्मएवाद्भुरं कुर्यात् तत्स्रष्टाहं परेश्वरः ।
 ९ परिनिर्मित आसीद् यो मृत्तिकाघटवज्जनः ।

क्षुद्रा विरोधकारी यः स्वत्सन्तापो भविष्यति ।
 किं निर्मासि मृदित्यं किं कुलास्त्रं वदितुं चमा,
 नहि हस्तः स्ववासीति किं कर्मकारकं वदेत् ।

१० किं त्वं जनयसीत्येवं यो जनो जनकं वदेत् ।
 त्वं किं प्रसूयसे चैतत् यो जनो जननीं वदेत् ।
 उभयोरेतयोरेव सुसन्तापो भविष्यति ।

११ इत्यायेस्व धर्मरूपो यः क्षदीयसृष्टिकारकः ।
 एतादृशं वचो ब्रूयात् स एव परमेश्वरः ।
 भाविनीं घटनां यूथं मत्प्रशिक्षोः किमु पृच्छथ ।
 मद्भक्तकृतकर्माधि किमाज्ञां संविधत्त च ।

१२ मया सृष्टा धरा तस्या मध्यस्था निर्मिता नराः ।
 तथा स्वकीयहस्तेन व्यस्तारि गगणं मया ।
 तस्य सैन्यस्वरूपाणि भानि चाज्ञापितानि तु ।

१३ मया स धर्मरूपेण समुत्पन्नः करिष्यते ।
 तदीयं सकलं मार्गं सरलञ्च करिष्यते ।
 तथा पुरं मदीयं स परिनिर्मास्यति स्वयं ।
 स विना पारितोषेण विना मूढ्येन मे जगन् ।
 वन्दिनः सकलानेव परिमुक्तान् करिष्यति ।

१४ सैन्याध्यक्षपरेष्ठेन वच एतन्निगद्यते ।
 पुनः परमेश्वरोक्तिं सम्पत्तिं मिसरोद्भवा ।

कूभो वाविष्यविन्दव्य दीर्घकायाः सिन्धुविन्धः ।

लोकाः सर्वे भविष्यन्ति तदीयकावर्षिणः ।

तव पश्चाद् गमिष्यन्ति ते सर्वेऽथ मन्त्रकाः ।

गमनं ते करिष्यन्ति सर्वे ब्रह्मसंयुताः ।

इत्थं निवेदयिष्यन्ति तां प्रथम्य च ते जनाः ।

ईश्वरः परिक्रियेत केवलं सहितस्त्वया ।

विना तमपरः कोपि क्षितावीशो न विद्यते ।

१५ इत्याद्येक्ष्वातरीश्वरं बोधान्धस्त्वमीश्वरः ।

१६ सर्वे लब्धा गमिष्यन्ति मूर्ध्निर्निर्माणकारकाः ।

विवर्णासु भविष्यन्ति विवर्णास्तपयैकदा ।

१७ किन्विष्यायेल् परेशेनागन्तवाणमवाप्स्यति ।

न लज्जिता विवर्णास्त्रान्तकाले भविष्यन् ।

१८ अन्तरीक्षस्य सृष्टा यो भाषते स परेश्वरः ।

अर्थाद् य ईश्वरः सृष्टा पृथिवीं परिक्रियामे ।

अकरोत् स्थापनं तस्या न तां ब्रूयां समासृजत् ।

वसतिस्तत्र जायेत तत्कृते तो स आसृजत् ।

केवलः परमेशोऽहं मदन्यो नहि विद्यते ।

१९ अहं स्वाने विविक्ते च खले भृश्यासमोमये ।

भविष्यद्वचनं किञ्चित् नाभिभाषितवानहं ।

गवेयं मदीयसु युष्माभिः क्रियते मुधा ।

इदं वाक्यमहं नाख्यं याकूबवंशं कदाचन ।

सत्यभाषिपरेशोहं सत्यवाक्यं वदामि च ॥

२० रक्षिता अन्यदेशेभ्यो यूयमेत्योपतिष्ठत ।

कृतं स्वकीयहस्तै र्ये काष्ठं वहन्ति मावनाः ।

प्रार्थयन्ते च तान् देवान् य उद्धर्तुं नहि क्षमाः ।

ते सर्वे मनुजा एव नहि जानन्ति किञ्चन ।

२१ तान् मनुष्यान् समाचक्ष्य समागच्छन्तु सन्निधिं ।

परस्परं प्रकुर्वन्तु मन्त्रणामपि ते नराः ।

घटनातः पुरा वाक्यमिदं केन प्रवेदितं ।

यं विना नेश्वरः कोपि नाकाष्ठं तत् परेश्वरः ।

तथा येन विना कश्चिदीश्वरो नहि विद्यते ।

सत्योहं मुक्तिदाताहमद्वितीयोहमीश्वरः ॥

२२ पृथिव्यन्तस्त्रिता लोका मां दृष्ट्वा चाणमाप्नुत ।

यतोहमीश्वरो मत्तो नापरः कोपि विद्यते ।

२३ स्त्रीयं नाम गृहीत्वा च श्रपयं करवाण्यहं ।

निर्गच्छेन्मनुखात् सत्यम् श्रमोघं वाक्यमेव च ।

जानुपातं करिष्यन्ति मदये सर्वमानवाः ।

जिह्वाभिः श्रपयं कृत्वा वक्ष्यन्ति वाक्यमीदृशं ।

२४ मम धर्मस्य शक्तिश्च केवलोल्लिखितः परेश्वरः ।

व्यरक्षन् मयि ये लोका इत्य प्राप्स्यन्ति ते जपां ।

१५ इत्याद्येखो ऽन्वया ये ये ते सर्वे परमेष्ठिता ।

सपुण्या गणयिष्यन्ते प्रशंसिष्यन्ति तद्गुणान् ॥

४६ षट्षत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ वाचिष्ठस्तन्प्रतिमायाश्च विनाशः १ ईश्वरीयलोकानां रक्षा
प्रतिमानाम् चसारता ८ विवेकं विनयकथनं १९ परिषाष्ट
कथनम् ।

१ वेल् नमति निबोश्चाधोवदनो जायते ध्रुवं ।

स्वायन्ते प्रतिमास्तेषां पशुजन्तुगणोपरि ।

ते सर्वे पशवः क्लान्ता भारयस्ता भवन्ति च ।

२ भारं न सहमानास्ते सर्वे नम्रीभवन्ति च ।

वन्द्यवस्थां समाश्रित्य दूरदेशं प्रयान्ति च ॥

३ इत्याद्येख्वंशशेषा हे याकूबवंशाश्च सर्वशः ।

यदाक्यं मामकीनं तद् युष्माभिः संनिशम्यतां ।

आजगमकालतो युष्मदहनं कृतवानहम् ।

आगर्भस्थितिकालाच्च युष्मान् स्कन्धे वहाम्यहं ।

४ युष्मद्वार्द्धक्यपर्यन्तं प्रकरिष्याम्यहञ्च तत् ।

केशानां पचनं यावत् करिष्ये वहनं तव ।

समकारि मया पूर्वं युष्माकीनन्तु सर्जनं ।

अतः स्कन्धे वहन् युष्मान् करिष्यामि सुरक्षयं ॥

५ धूयं मां सदृशं केन समानं वा करिष्यथ ।

उपमाश्रय मां केन सादृश्यायं परस्परं ।

६ कोषान्निर्मयस्ते स्वर्णं तुलया तोल्यते जनैः ।

निर्माति देवतां तेन दत्तभर्षस्तु स्वर्षकृत् ।

जानुपातं तदये ते कुर्वन्ति च तदर्चनं ।

● स्त्रीकल्पायै र्मनुष्यैस्तैः स्वदाहः संविधीयते ।

स्थापितायां निजस्थाने तत्रैव परितिष्ठति ।

किन्तु स्वस्थावतो नैव गमनं प्रकरोति सा ।

केनचित् प्रार्थिता सापि नोत्तरं परित्यज्यति ।

विपद्वाञ्छु न तं लोकं समुद्भूरति सा कश्चित् ॥

८ हे फपिमनुजाः सर्वे कुरुत तस्य संस्मृतिं ।

पुरुषत्वं विजं यूयं प्रकाशयत सर्वथा ।

अस्मिन् कार्ये विशेषेण मनांसि प्रविशन्त च ।

९ कार्यं स्मरत पूर्वोद्यम् अवश्यमहमोत्तरः ।

अहमेवेश्वरः कोपि मत्समो नहि विद्यते ।

१० श्रेयोयच्छब्दावाक्यं पूर्वमेव प्रकाशये ।

नोपस्थितमिदानीं यत् तच्च पूर्वं प्रचारये ।

अहं वाचस्मिन्ने दत्सि मत्स्यया सम सेस्यसि ।

यदहं परिवाञ्छामि तत्तु पिबुं करोम्यहं ।

११ पूर्वस्य हिमन्त्याहम् सन्तोषान्नु विहृष्यते ।

अर्थात् करं पराम्भुम् आञ्जालौ दूरदेवतः ।

मया यथा समभावि करिष्ये चटकं तस्य ।

यन्मया निश्चितं चित्ते साधयिष्ये तदेव हि ॥

१९ कठोरमनसो यूथं हे चर्माद् दूरवर्तिनः ।

मदीयं वचनं सर्व्वे शृणुत सावधानतः ।

२० करिष्ये निकटं धर्मं न स्थास्यति च कूरतः ।

मया कृते परिचाये विस्मयो न भविष्यति ।

दास्ये चायं सिष्योनेऽहम् दृष्ट्वायत्नौरवाय वै ॥

४० सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ।

१ बाविलो बाविदस्यः तस्य ज्ञानविधेयापह ॥

२ अमूढे बाविलो धूलिरवहस्योपविशता ।

कस्दीयकम्यके भृमावुपविशामनं विना ।

यतस्त्वां कोमलामुक्ता सुखस्य परिभोगिनी ।

नहि कस्यिन्ननुयस्यं पुनः समोपयिष्यति ।

३ गृहाण पेषणीं तत्र गोधूमं परिपिष्टि च ।

कुह केजाननाच्छादान् पादवस्त्रं समुत्थिप ।

अनाच्छाद्य विजे अङ्गे धुनोमथेन संग्रज ।

४ शोतिष्यते च नम्रत्वं द्रुह्यते ते चपास्पदं ।

पूर्वं प्रतिफलं दास्ये ऽविद्यामि नहि कश्चन ॥

५ अस्माकं मुक्तिदाता यः सैव्याधियपरेश्वरः ।

दृष्ट्वायेसो धर्मरूप इति तन्नामधेयकं ।

६ कस्दीयकम्यके ध्यात्ते कीरवा लम्पुपविश ।

यत् त्वं प्रजाणां मातेति ख्यातिं नहि प्रयास्यसि ।

६ अहं क्रुध्यन् स्वलोकेभ्यः स्वाधिकारमभेध्यन् ।

तव हस्ते च तानेव लोकानपि समार्षयं ।

किन्तु त्वं तेषु लोकेषु न ह्यकार्षीः कृपालवं ।

विशेषाद् वृद्धलोकेषु युगं गुरु त्वमर्पयेः ।

७ अहं माता भविष्यामीति च संभाषितं त्वया ।

तुभ्यं घटिष्यते यत् तत् चिन्तितं न च न स्मृतं ।

८ हे सुखभोगिनीदं त्वं वचनं संनिशामय ।

निरापदा प्रतिष्ठन्त्या मनस्येतत् त्वया कृतं ।

असूयहं मत्परा नास्ति वैधव्यञ्च न भावि मे ।

न च पुत्रविहीनात्वं भविष्यति कदापि मे ।

९ किन्तु ते भूरिमन्त्रेषु विद्यासु मोहनासु च ।

एकदैकनिमेषे ते वैधव्यवंशनाशने ।

ते उभे त्वां समुद्दिष्य क्षिप्रमेव घटिष्यतः ।

१० विश्वस्य निजदुष्टत्वे ऽवादी मां कोपि नेषते ।

त्वन्तु ज्ञानेन बुद्ध्या च ब्रजित्वा दुष्टवर्त्मना ।

अवादीरहमेवास्मि मदन्यो नहि विद्यते ।

११ अतएव समुद्दिष्य त्वां विपद्राचिरैष्यति ।

नहि प्रभातकालस्य वीक्षणं प्रकरिष्यसि ।

प्राथम्यत्वं न तस्याहि दुर्दशा या घटिष्यते ।

- त्वमुद्दिश्य हठादेव विनाश आगमिष्यति ।
 कमप्यनुभवं तस्य कर्तुं त्वं नहि शक्यसि ।
 १२ त्वया मोहनमन्त्राद्यैरश्रामि यौवनावधि ।
 तानि कर्माणि कर्तुं त्वं प्रवृत्ता संभवाधुना ।
 को वेत्ति तेन ते भावो चोपकारो विपत्क्षयः ।
 १३ स्त्रीयानेकपरामर्शे यदि त्वं क्लान्तिमेषि च ।
 तर्हि ज्योतिर्विदो लोका नक्षत्रदर्शिनो जनाः ।
 घटनां प्रतिदर्शं तां ये जना ज्ञापयन्ति च ।
 तुभ्यं यद् घटितव्यं त्वां ततो रचन्तु ते जनाः ।
 १४ पश्यत मनुजाः सर्वे संभविष्यन्ति नाशवत् ।
 ऊताग्रनक्ष तास्त्रोकान् प्रकरिष्यति भस्मसात् ।
 तेजसोग्रे न ते प्राणान् स्त्रीयान् शक्यन्ति रक्षितुं ।
 उष्णार्थमग्नितापार्थं न स्थाताङ्गारएककः ।
 १५ त्वया चै र्मानुषैः शार्द्धं समकारि परिश्रमः ।
 काष्ठाद् आ यौवनाद् यैश्च बाण्ड्यं विहितं त्वया ।
 ते मानवा भविष्यन्ति तादृशा एव निश्चितं ।
 एकैकस्वामनुद्वार्यं यास्यति स्वस्ववर्त्मनि ॥

४८ अध्यायमारिंशोऽध्यायः ।

१ निजलोकान् प्रति परमेश्वरस्य भर्तृत्वं १२ विजयकथनं १७
वेदकथनं २० नादिरक्षाकथनम् ।

१ हे आकूषण्यस्य धूमं द्रष्टुं भारतीभिर्मा ।

इत्यायेख्णामविष्काता बिहृदाप्रक्षवोद्धवाः ।

लोकानां परेशस्य बुद्ध्याभिः परिग्रथ्यतां ।

इत्यायेखीश्वरं धूमं स्त्रीकुक्ष्य प्रकाशतः ।

किन्तु वक्ष्यत्वक्ष्येष चाद्यार्थेन च नो भवेत् ।

२ विद्यते त्वं सुविष्कातः धर्मीयमगराख्यया ।

यस्य नाम च सैन्यबान् अध्वजः परमेश्वरः ।

इत्यायेखीश्वरे तस्मिन् प्रख्याशा कियतां त्वया ।

३ पूर्वकालस्य यद्वाक्यं स्थापितत्वं मयादितः ।

मदीयवद्वात् तस्मिन् निर्गत्य संप्रकाशितं ।

तस्मिन् चित्रं कृते सिद्धे तत् खवं समुपस्थितं ।

४ अवाध्यानात् बुद्ध्याकं कष्टाः सन्ति च सौख्यम् ।

पितृत्वेन धर्मं मात्वं तदीयमिति वेदम्वहं ।

इतिहेतोरहं तत् त्वाम् आदितः समदर्शयं ।

५ यतएवा मदीयेन दैवतेन कृता क्रिया ।

तस्मिन् च निषिद्धा मे प्रतिमैतत् समर्पितम् ।

इति वाक्यं यथा नैव त्वया धर्ममिभाष्यते ।

- अदर्थं तदर्थं त्वां समुपस्थितिपूर्वकः ।
 ६ त्वया सुतानि यान्येव तानि सिद्धानि सर्व्वत्रः ।
 अङ्गीकारस्तु बुद्ध्याभि र्भं किं तस्य करिष्यते ।
 इतः परं सुगुप्तं यत् तव ज्ञानबहिष्कृतं ।
 नवीनं वचनं यच्च त्वामहं आवद्यामि तत् ।
 ७ मया तत् सकलं ज्ञातं यथेत्वं नोच्यते वचः ।
 तदर्थमेव पूर्वं तत् सिद्धत्वं न प्रयास्यति ।
 इदानीं श्रवणात् पूर्वं तव तत् सिद्धतां गतं ।
 ८ अश्रूयत त्वया तस्य वचाश्चायत तत् त्वया ।
 शब्दपटौ तदोद्यौ द्वौ मुक्तावासां न बाधितः ।
 यतो विश्वासघातो त्वम् आश्रयेत्परवर्जकः ।
 इत्येतन्नामधारोति मया समभिविद्यते ।
 ९ युष्मान् यथा न सम्पूर्णं समुच्छिन्नात् करोम्यहं ।
 संवरोध्ये तस्य क्रोधं स्वकीयस्त्वानुषेण तु ।
 स्वगौरवाच्च बुद्धन्ते मया स वारयिष्यते ।
 १० पश्य युष्मत्परिष्कारं करिष्यामि कृत्राजुना ।
 युष्मांस्य दुःखमूषाणां परीक्षिते न ह्यवयत् ।
 ११ निजार्थं स्वार्थमेवाहं तत् करिष्यामि विहितं ।
 कुतो नाम मदोद्यं यत् तद् भविष्यति निन्दितं ।
 न चान्यत्वे प्रदास्यामि महिमापयहं निजं ॥

१७० विमयिवस्य भविष्यदाख्यानि । ४८ अध्यायः ।

१२ मदाहृत तमिस्त्रायेष्वाकूब् च मदघः शृणु ।

स एवाहमहश्चादिरहमन्तस्वरूपकः ।

१३ भित्तिमूलं पृथिव्याश्च हस्तेन स्थापितं मया ।

मया दक्षिणहस्तेन नभोविम्बं सुविस्तृतं ।

आहृतेषु मया तेषु स्रपतिष्ठन्ति ते भुवं ।

१४ युष्माभिः सकलैरेव सम्भूय श्रूयतामिति ।

यस्मिन् परेश्वरः प्रेम करोति पुरुषः स तु ।

साधयिष्यति तस्यैव बाबिलं प्रति मानसं ।

पराक्रमं तदीयञ्च कस्यदीयमानवान् प्रति ।

यः पूर्वमिदमाख्यानं प्रचारयति तादृशः ।

मध्ये देवसमूहस्य को जनः परिविद्यते ।

१५ तदिदानीं समाचक्षि तमाह्वयानयामि च ।

अतश्वाचने तस्य भविष्यति सुमङ्गलं ।

१६ मत्समीपं समागत्य धूयं शृणुत मदघः ।

अहं प्रथमतः कापि प्रोक्तवान् गोपने नहि ।

करोमि नियमं तस्य तदीयघटनात् पुरा ।

प्रभुः परेश्वरस्तथात्मानं मां प्रति प्रेरयेत् ॥

१७ तव मुक्तिप्रदाता च दृष्टायेच्छर्धारूपकः ।

तेनैव परमेष्ठेन वाक्यमेतस्मिन्निगद्यते ।

तस्माभजनितां त्रिंशं च एव प्रतिपादयेत् ।

- तव गन्तव्यमार्गेण त्वां यः संयापयत्यपि ।
 परमेश्वर एवाहं स एव च प्रभुस्तव ।
- १८ आज्ञा यदि मदीया या त्वया सा सममंस्त ।
 अभविष्यन्नदीरूपं तदीयं मङ्गलं तदा ।
 अभविष्यन्न ते धर्मः समुद्रस्य तरङ्गवत् ।
- १९ अभविष्यत् त्वदीयोहि वंशोपि सिकतासमः ।
 यथा तस्मिंदरोत्पन्ना अभविष्यन् तथा तव ।
 त्वदीयं नामधेयं यत् तन्न वास्यति क्षुप्रतां ।
 मदीयवदनास्त्रैव तव नामाप्यलोप्यत ॥
- २० बाबिलनगरतो यूयं प्रकुरुध्वं विनिर्गमं ।
 तथा कस्मदीयदेशाच्च कुरुत प्रपलायनं ।
 मोक्षयिष्यति थाकूवं स्वदासं परमेश्वरः ।
 उच्यतामिति वाक्यञ्च सानन्दं तत् प्रकाश्यतां ।
 तत् प्रचार्य च मेदिन्याः सीमां यावत् निब्रम्यतां ।
- २१ यत् प्रान्तरेण तास्त्रोकान् परमेशो नयिष्यति ।
 दृष्ट्वायुक्ता भविष्यन्ति तु च स्थाने न ते जनाः ।
 यतस्त्रेषां निमित्तं स गिरेः स्रोतः करिष्यति ।
 पाषाणे भेदिते तेन सखिलं निर्गमिष्यति ।
- २२ इदं भवेत् दुष्टानामिति वक्ति परेश्वरः ॥

४८ जनचक्षाश्रीऽध्यायः ।

१ विद्मदोषानां लोकावज्ञानं ० अन्यदेशीयानां प्राज्ञत्वं १२
समाजे परमेश्वरस्य स्तुतिः ११ तस्य स्तुतिं १४ प्रशूषां
विनाशय ।

१ हे दूरदेशिने लोकाः प्रशूषत वचनं मम ।

मनो निधत्त मदाक्ये हे दूरस्थितमागवः ।

मद्गर्भस्थितिमारभ्य परेभ्यो मां समाकृतम् ।

मम नाम धृतं तेन मन्मादृकुचिर्निर्गमात् ।

२ तोत्ताखङ्गस्वरूपं स कृतवान् वदन् मम ।

कायायां निजहस्तस्य तेनाहं परिगोपितः ।

न्यदधात्मां निजे लुपे कृत्वा प्राणितकण्ठकम् ।

३ दृष्ट्वायेह मम दासत्वं महिमा स्थास्यते त्वया ।

४ ततो मयेदं गदितं हा मे पण्डितोऽभवत् अमः ।

निरर्थकं मया सर्वं मदीयं क्षयितं बलं ।

तथापि मे विश्वरोषि सहितः परमेश्विता ।

मम कर्षकलक्ष्माणि सार्द्धं मत्परमेश्विता ।

५ यो चाकूचं पुनर्वारम् आभेतुं निजसन्निधिं ।

मास्य स्वसेवकीकर्मैर्गर्भे निर्मितवांस्य वः ।

तेनेदानीं परेभ्यो वाक्यमेतन्निगद्यते ।

तन्मन्त्रिणो यदीष्टायेह संपद्योतो भवेन्नहि ।

समस्तं परमेश्वर्य प्रादुरिष्ये तथाप्यहं ।

- तथा मदीय ईशो मे बलरूपो भविष्यति ।
 इति हेतोरिदं तेन वचनं संनिगद्यते ।
 ६ याकूबीयस्य वंशस्य समुत्पादवकारणं ।
 इस्त्रायेल् मरुलोकानां सतेजस्कवकारणं ।
 यद्भवे मम दासस्त्वं तत्क्षुद्रं तव जायते ।
 दीप्तिरूपं करिष्यामि त्वामन्यदेशवासिनां ।
 सीमां यावत् पृथिव्याश्च चाणं मत्क्षतस्त्रेव च ॥
- ७ यो जनो निन्दितो लोकैर्घृष्टितो योन्यदेशिभिः ।
 अर्धचाणां वञ्चीभूतस्तमेव परमेश्वरः ।
 इस्त्रायेल् धर्मरूपश्च मोक्षदः संवदेदिति ।
 विश्वास्य परमेश्वस्य तन्मनोनीतकारिणः ।
 इस्त्रायेल् धर्मस्य निमित्तं भूमिपालकाः ।
 उत्थास्यन्ति च तं दृष्ट्वा सेवित्यनोऽधिपाश्च तं ।
- ८ एतदेव परेशेन वचनं परिभाष्यते ।
 संश्रेष्यामि शुभे काले त्वदीयां प्रार्थनामहं ।
 उपकारं करिष्यामि परिचाषदिने तव ।
 कर्तुं शान्तिश्च देशस्थाधिकर्तुश्च निरात्म्यं ।
- ९ वहि-र्याहीति वाक्यश्च वदितुं बन्दिनो जनान् ।
 प्रत्यक्षो जायताश्चेति वक्तुं ध्वान्ते क्षितान् जनान् ।
 नियोक्ष्यै निबन्धनेन गृह्यं त्वं परिरक्ष्य च ।

मार्गस्य सन्निधौ सर्वे चरिष्यन्ति च ते जनाः ।

उत्सृष्टान् नृणां तेषां गोष्ठञ्च संभविष्यति ।

१० बुधायुक्ता वृषायुक्ता न भविष्यन्ति ते जनाः ।

न च ते योषिरौद्राभ्यां भविष्यन्ति समाहताः ।

यतस्तान् दयते यस्तु स एव नेष्यते च तान् ।

कथन्प्रसूवस्यैव समीपं नेष्यते च तान् ।

११ सर्वेषु निजशैलेषु समं वर्त्म करिष्यति ।

स्वकीयान् राजमर्गांश्च प्रोच्छिक्तान् प्रकरिष्यति ।

१२ पश्येते दूरतो देशात् करिष्यन्ति समागमं ।

पश्योत्तराप्रतोचीभ्याम् आयास्यन्ति जना इमे ।

आगमिष्यन्ति सोनोमो देशतो मानवा इमे ॥

१३ हे नभोमण्डले संख्या यूयं गीतं प्रगायत ।

महानन्दध्वनिं कुर्यात्स्वञ्चापि हे वसुन्धरे ।

सर्वे शिलोच्चया यूयं गीतानि परिगायत ।

यतः परेश्वरः स्वीयान् मनुष्यान् सान्त्वयिष्यति ।

स्वकीयदुःखिलोकेषु कष्टां स करिष्यति ।

१४ किन्तु सियोन् इदं वक्ति मामत्याचीत् परेश्वरः ।

मदीय ईश्वरो योऽस्ति सोऽपि मां परिव्यस्यरत् ।

१५ घोषितं स्वर्गभजे बासे खेहं सम्प्रविधाय न ।

स्वस्त्यन्वपायिनं बासं किं विस्मर्त्तुमसं भवेत् ।

विस्मरिष्यामि नाहं त्वं विस्मरन्त्यपि योषितः ।

१६ पश्य हस्ततले स्त्रीये तवाकारं समालिखं ।

आस्ते त्वदीयप्राचीरं सदा मद्दृष्टिगोचरे ।

१७ क्षिप्रमेवागमिष्यन्ति तव निर्घोषकारिणः ।

तव मध्यात् प्रयास्यन्ति शून्यकाराश्च नाशकाः ।

१८ त्वं लोचने समुन्मील्य चतुर्दिशः समीक्षतां ।

एते सर्वे सुसम्भूय समेक्ष्यन्ति तवान्तिकं ।

उच्यते परमेशेन भवेयममरो यदि ।

तदा भूषणतुल्यानि सर्वाणि परिधास्यसि ।

कन्यानां भूषणानीव सर्वाणि धारयिष्यसि ।

१९ यतः स्थानं त्वदीयं यत् समुच्छिन्नं पुराभवत् ।

अभूत् शून्यं स्थलं यत्ते भूमिर्नष्टा च या तव ।

सङ्कीर्णानि भविष्यन्ति तदानीं तानि सर्व्वशः ।

येन तदामिनां स्थानं दुर्लभत्वं प्रयास्यति ।

स्थास्यन्ति विप्रकृष्टे च त्वद्ग्रासकारिणो जनाः ।

२० आगत्य कथयिष्यन्ति त्वदीयहारिताः सुताः ।

अतिसद्बुधितं स्थानं वस्तु स्थानं प्रदेहि नः ।

२१ तदा वक्ष्यसि चित्ते त्वं केनेमे जनिता मम ।

बन्ध्याहं सुतस्त्रीणासं देवपुत्रता विदेहि मे ।

वत सन्ति सुता एते केनेमे प्रतिपादिताः ।

पथैकस्माच्च त्वत्प्राप्तं तदा कुचं स्तित्वा दमे ॥

२२ प्रभुषा परमेष्ठेन वाक्यमेतन्निगद्यते ।
 पश्यान्वदेवलोकेभ्य दक्षिते वाणिवा हने ।
 अन्यलोकान् समुद्दिश्य केतौ च तोषिते मय्य ।
 वक्षस्वस्ते मन्युष्यास्ते समानेय्यन्ति ते सुतान् ।
 तथा स्कन्धेन ते कन्याः समानेय्यन्ति ते जनाः ।

२३ राज्ञां गणस्त्वदीयश्च भविता पालकः पितृ
 तेषां राज्ञीगणस्ते च धात्री माता भविष्यति ।
 त्वां प्रणम्यन्ति ते लोका भूमिसंलग्नमस्तकाः ।
 भोक्ष्यन्ते पदधूलीस्ते तेनाहं परमेश्वरः ।
 मयि विश्वासिनो ये ते लज्जन्ते नेति वेत्स्यसि ॥

२४ नेय्यते सोऽठितं द्रव्यं किं लोकाद् बलसंयुतात्
 जयिष्ये मानवाद् द्रव्यं धृतं किं मोक्षयिष्यते ।

२५ एतदेव परेष्ठेन वचनं सन्निगद्यते ।
 पराक्रमिधृतं द्रव्यं पुनर्नीतं भविष्यति ।
 भयङ्करजनैर्द्रव्यं सोऽठितं मोक्षयिष्यते ।
 यतोऽहं त्वद्विपक्षत्वात् संपादयामि तव वासकान् ।
 साद्धुं विधाय संपादयामि तव वासकान् ।

२६ स्वर्मांसं भोजयिष्यामि तवोपद्राविनो जनान् ।
 स्वरक्तैर्भाक्षयिष्यामि नवद्राक्षारवैरिव ।

त्वत्चाताहं परेशस्य वाक्यः सर्वशक्तिमान् ।
तव मुक्तिप्रदातेति ज्ञास्यन्ति सर्वजन्मिनः ॥

५० पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ विश्वासकारणात् स्त्रीयेन विक्रयोद्यानां त्यजनं स्त्रीष्टस्य
कथनं १० ईश्वरे विश्वसितुं विनयकथनञ्च ।

- १ परमेश ददं वक्ति युष्माकं जननी मया ।
यत्पत्रेण परित्यक्ता कुच सा त्यागपत्रिका ।
वणिजां वा मदोद्यानां कस्मै वो विक्रयः कृतः ।
पश्चाधर्मेण स्त्रीयेन यूयं विक्रीततां गताः ।
युष्मन्माताभवत् त्यक्ता युष्मदाज्ञाविलङ्घनात् ।
- २ मय्यागते निमित्तं किं कोपि नोपस्थितो जनः ।
मयाहृतस्य नो कोपि दत्तवान् उत्तरं जनः ।
बाहु मे दुर्बलः किं न शक्नोति परिमोचितुं ।
उद्धर्तुं मम शक्तिः किं विद्यते नहि काचन ।
पश्चाहं तर्जनेनैव शोषयामि सरित्पतिं ।
तथा स्नातस्त्रिनीच्चाहं प्रान्तरं विदधामि हि ।
घ्नियन्ते दृषया मीना दुर्गन्धस्तेन जायते ।
- ३ कृष्णवर्णतया चाहम् एतदाकाशमण्डलम् ।
आच्छादयामि वासस्य व्रणजं परिधापये ॥
- ४ परिश्रान्तजनान् वक्तुं योग्यानि वचनानि च ।

ददाति धीरवद्जिह्वां प्रभुर्मह्यं परेश्वरः ।

प्रबोधयन् प्रतिप्रातः स मां शिष्यजनं यथा ।

निधातुं मानसं कर्णौ मदीयौ मोचयत्यपि ।

५ प्रभुणा परमेशेन मोच्येते श्रवसो मम ।

अनाज्ञायाहको नाहं न भवामि पराङ्मुखः ।

६ प्रहारिणां ददे पृष्ठं कपोलं श्मश्रुहारिणां ।

लज्जानिष्ठिवनाभ्यां न ह्लादयामि निजं मुखं ।

७ न लज्जेऽहं प्रभुर्यस्माद् उपहन्ते परेश्वरः ।

अग्निप्रस्तरवत् स्वीयं वदनं प्रकरोम्यहं ।

यतो यन्न चपिष्येऽहं तन्मया परिविद्यते ।

८ गणयेत् पुण्यवन्तं मां यः समीपे स वर्त्तते ।

अतएव मया साङ्ख्यं को वा विवर्दितुं क्षमः ।

वयंसम्भूय तिष्ठामः को वैरी मम विद्यते ।

यो विद्यते स आयातु मदीयप्रतिकूलतः ।

९ पश्य प्रभुः परेशस्य रूपकर्त्ता भवेन्मम ।

अतो मां दोषिणं कर्तुं परिश्रमेति को जनः ।

पश्य ते वस्त्ववत् सर्वे संगमिष्यन्ति जीर्णतां ।

जर्जरत्वञ्च यास्यन्ति कीटैस्ते सकला जनाः ॥

१० परमेष्ठात् प्रभीतस्य तदीयसेवकस्य च ।

वचनेषु मनोयोगी कोऽस्ति युष्मासु तादृशः ।

अन्धकारेषु गच्छेद् यो दीप्तिं प्राप्नोति नैव च ।
 करोतु स सुविश्वासं परमेश्वरनामनि ।
 तथा स्वकीय ईशे च प्रत्याशां प्रकरोतु सः ।
 ११ पश्य वैश्वानरो यस्तु युष्माभिः परिज्वाल्यते ।
 तथैव ज्वाल्यति यच्च युष्माभिर्दीपमण्डलं ।
 तर्मासं याथ यूयञ्च तज्ज्वलद्दीपमण्डलं ।
 मदोयकरोतु यूयं फलमेतदवाप्स्यथ ।
 युष्माभिः सकलैर्दुःखे शयनं प्रकरिष्यते ॥

५१ एकपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ इन्द्राहोमो दृष्टान्तः ० मनो निघातुं लोकानामाह्वानं ०
 परिवाणकथनं ८ आश्रय कथनं १२ सान्त्वनाकथनं १०
 विष्णुपकथनं २१ रक्षणकथनञ्च ।

१ धर्मानुगामिनो यूयं परेश्वरगवेषिणः ।
 मामकीर्णमिदं वाक्यं युष्माभिः सुनिश्चयतां ।
 यद्गिरेस्तुतिता यूयं गङ्गरात्स्वनिता यतः ।
 युष्माभिः क्रियतां दृष्टिस्तदोयमवटं प्रति ।
 २ युष्माकमादितातो य इन्द्राहोम् स निरीक्ष्यतां ।
 सारां प्रति च वीक्षध्वं युष्मत्प्रसवकाग्निं ।
 यत एकापि सा तस्या मयाह्वानं कृतं पुरा ।
 तस्यै मया वरो दत्तः सा कृता बह्वर्वाश्रका ।
 ३ सान्त्वयित्वां सियोनन्तु तथा तस्य परेश्वरः ।

सर्वमुच्छिन्नतां प्राप्तं स्थानं चारु करिष्यति ।

वनमेदनवत् तस्य काननं परमेशितुः ।

उद्यानेन समं तेन निश्चितं संविधास्यते ।

तत आनन्द उल्लासो धन्यवादो भविष्यति ।

तथा ध्वनिश्च गीतानां भ्रुवमेव भविष्यति ॥

४ मनो निधत्त मद्वाक्ये मदीयाः सर्वमानवाः ।

यूयं शृणुत मल्लोका मदीयवचनानि च ।

यतः प्रकाशः शास्त्रस्य मत्तएव भविष्यति ।

दोषिहृते च लोकानां स्थापयिष्ये निजं विधिं ।

५ मम धर्मः समोपस्थो मत् त्राणं समुपस्थितं ।

मम हस्तौ च लोकानां विचारं साधयिष्यतः ।

मां प्रति दूरदेशीया आशादृष्टिं विधाय ह ।

प्रत्याशां प्रकरिष्यन्ति मदीये च भुजद्वये ।

६ यूयन्तु परिवीक्षध्वम् ऊर्ध्वस्थाकाशमण्डलं ।

यूयं दृष्टिं कुरुध्वञ्च नीचस्थां पृथिवीं प्रति ।

यथा धूमस्तथाकाशोऽप्यन्तर्धानं गमिष्यति ।

वसुन्धरा वस्त्रवच्च जीर्णत्वं समुपैष्यति ।

इत्थं नाशं प्रयास्यन्ति लोका स्तत्र निवासिनः ।

नित्यस्य मत्परिचाणं मद्दर्शो नहि लोप्यते ॥

७ धर्मज्ञा वो मनःस्वस्ति शास्त्रस्य वचनं मम ।

अतः शृणुत मदाक्यं माभैष्ट मर्त्यतर्जनात् ।
 तथा तदीयनिन्दातो मा भूत ब्रह्मयाकुलाः ।
 यतस्ते वस्त्रवत् कीटैः संभविष्यन्ति अर्जराः ।
 मेषाणामिव क्षोमानि भोक्ष्यन्ते हृमिभिश्च ते ।
 किन्तु मदीयधर्मो हि नित्यस्थायी भविष्यति ।
 स्यास्यति मत्कृतं चाणम् आपुह्यपरम्परं ॥

हे परमेश्वराहो त्वं जायत भव सुजागृहि ।
 बलस्वरूपवत्त्वं यत् तत् परिधेहि पूर्ववत् ।
 अर्थात् पूर्वमनुष्याणां कालवत् परिजागृहि ।
 त्वमेव रहवः किं न प्रहारं कृतवान् पुरा ।
 नागं त्वमेव किं नैव सत्ततं कृतवान् पुरा ।
 त्वयैव किं समुद्रेऽर्थात् शोषितो न जलाशयः ।
 मुक्तानां पारयानाय सिन्धौ वर्त्म न किं कृतं ।
 इत्थं व्याघ्रश्च यास्यन्ति परेशमोचिताः जनाः ।
 गायन्तश्च सियोनम् उत्तरिष्यन्ति ते नराः ।
 नित्यामन्दकिरोटश्च तेषां संभावि मस्तके ।
 हर्षक्षेपां मनुष्याणामाङ्गादश्च भविष्यति ।
 तेभ्यः शोकश्च कातर्यं करिष्यति पलायनं ॥

२ अस्मि सान्त्वयिताहं ते कुतस्त्वं नश्वरान्शरात् ।
 दणकल्पमनुष्याणां सन्तानेभ्यो विभेषि च ।

- १३ आकाशमण्डलं येन परितो विस्तृतं पुरा ।
 पृथिव्या भित्तिमूलञ्च स्थापयामास यो दृढं ।
 परेश्वरस्तव स्मृष्टा कुतो विस्मर्यते त्वया ।
 नाशायोद्यतवत् यश्च समुपद्रौति मानुषः ।
 प्रत्यहं तस्य कोपात् त्वं भयं कस्मादुपैषि च ।
 तस्योपद्राविलोकस्य क्रोधो वा कुत्र विद्यते ।
 १४ शीघ्रं संमोक्ष्यते वन्दी न कारायां मरिष्यति ।
 न च तदीयभक्ष्याणामभावः संभविष्यति ।
 १५ समुद्रस्य महोर्मिं य एकदैव निवर्त्तयेत् ।
 सैन्याध्यक्षश्च यन्नाम स ते प्रभुः परेश्वरः ।
 १६ आकाशमण्डलं यत्तद् विस्तारयितुमेव च ।
 भित्तिमूलं पृथिव्याश्च संस्थापयितुमेव च ।
 त्वं मे लोक इमां वाणीं सियोनं वक्तुमेव च ।
 अहं स्वकीयवाक्यानि निदधामि मुखे तव ।
 आच्छादयाम्यहं त्वाञ्च स्वकीयहस्तकायया ॥
 १७ हे पुरि त्वं यिरूशालम् प्रतिजागृहि जागृहि ।
 गात्रोत्थानं विधेहि त्वं परमेश्वरहस्ततः ।
 तदीयकोपपात्रेण पानञ्च विहितं त्वया ।
 कम्पनरूपपात्रस्य पीतमादाय तन्मूलं ।
 १८ यति पुत्राः प्रसूतास्तु त्वया तेषां हि मध्वतः ।

- एकोपि तनयो नैव तां नेतुमवतिष्ठति ।
 यावन्तस्य त्वया पुत्राः स्नेहेन प्रतिपालिताः ।
 तेषां मध्ये नचैकोपि करं धर्त्तुं हि तिष्ठति ।
 ६ शून्यता च विनाशस्य दावेतौ घटितौ त्वयि ।
 तन्निमित्तं जनः को वा करोति परिदेवनं ।
 दुर्भिक्षं चन्द्रहासस्य त्वां प्रति घटिताविमौ ।
 ७ कः सान्वयति लोकस्त्वां त्वदीयसर्वस्त्वनवः ।
 परमेशस्य कोपेन त्वदीयतर्जनेन च ।
 मूर्च्छितत्वं परिप्राप्ता जालबद्धकुरङ्गवत् ।
 प्रतिमार्गीयवक्त्रेषु विसंज्ञा निपतन्ति च ॥
 ८ हे दुःखिते विना द्राक्षारसं या मत्ततां गता ।
 त्वं त्वमेव मदीयां तु भारतीं संनिशामय ।
 ९ पक्षवादी खलोकानां प्रभुस्ते परमेश्वरः ।
 त्वदीयेनेश्वरेणोदं वचनं परिभाष्यते ।
 पश्य कम्पनरूपस्य पानपात्रस्य चार्थतः ।
 ते हस्तात् प्रतिगृह्णामि कोपपात्रस्थितं मखं ।
 तत् त्वया न पुनर्वारं परिपातुं प्रलप्यते ।
 १० त्वं प्रह्वय वयं यामो येषां वाक्यैः स्वमीदृशैः ।
 अपातयो निजं पृष्ठं मृदत् पथिकमार्गवत् ।
 तत्रापद्राविणां हस्ते करिष्ये तत्समर्पणं ।

५९ द्विपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ समाजस्याङ्गार्ज ३ रक्षायाः कथनं ७ सुसंवादप्रचारण
कथनं ९ तेन सुखं ११ परिचापं १२ स्त्रीष्टीयकथनेन ।

१ सियोन् जागृहि बुध्यस्व परिधेहि बलांशुकं ।

हे पूतपूर्यरूशात्म धर त्वं चारु भूषणं ।

अग्नेधम्बिन्नचर्मा च त्वन्मध्यं न प्रवेक्ष्यति ।

२ यिरूशात्म वपधूर्लीर्मुष्ट्यासन उपाविश ।

सियोनो वन्दिकन्ये त्वं गलबन्धं विमोचय ॥

३ एतदेव परेशेन वचनं परिभाष्यते ।

यथा यूयं विना मूल्यं व्यक्रोणोत निजान् पुरा ।

विना धनं तथा यूयं मुक्तास्य प्रभविष्यथ ।

४ यतः प्रभुपरेशेन वाक्यमेतन्निगद्यते ।

मल्लोका मिसरं गत्वा तत्स्थाने प्रावसन् पुरा ।

अप्रहूरीयैस्ततः श्रेष्ठे कृतोऽन्यायस्य तान् प्रति ।

५ इदानीं परमेशेन वाक्यमेतदुदोर्ष्यते ।

मम लोका विना मूल्यं नीताः स्नानान्तरं हि यत् ।

तेनैव मामकीनस्तु को लाभः प्रतिविद्यते ।

अहङ्कारं प्रकुर्वन्ति तेषां श्रासकमानवाः ।

मदीयं नामभेदस्य प्रत्यहं निन्दितं भवेत् ।

६ अतो शास्त्राणि मन्त्राणि मदीयाः सर्वमानवाः ।

‘सोहं समुपतिष्ठामि यः प्रतिज्ञातवानहं ।

तस्मिन्नेव दिने लोकेऽसौरेतदवगच्छते ॥

७ / य आनयेत् सुसंवादं सन्धिं संज्ञापयेच्च यः ।

वदेत् मङ्गलवार्त्ताञ्च परिचाणं प्रचारयेत् ।

कुर्यात् प्रभुत्वमोग्रस्ते सियोनमिति यो वदेत् ।

तदीयपादयोः शैले शोभा भवति कीदृशो ।

८ उच्चैःस्वरं प्रकुर्वन्ति तदीयरक्षिणो जनाः ।

गीतञ्च परिगायन्ति मिलित्वा ते हि मानवाः ।

सियोन् यदा परेशेन संप्रत्यागमयिष्यते ।

तदा ते सम्मुखोभूय वीक्षिष्यन्ते परस्परं ॥

९ हे यिरूशालमः शून्यस्थानानन्दयुतं भव ।

मिलित्वा सर्वमेकत्र विधेहि च जयध्वनिं ।

यतः परेश्वरः स्वीयान् मनुजान् सान्त्वयिष्यति ।

यिरूशालमपुरं यत् तत् तेनैव मोचयिष्यते ।

१० स्वकीयधर्मरूपौ दौ निजहस्तौ परेश्वरः ।

दृष्टितः सर्वजातीनाम् अनावृतौ करिष्यति ।

तेन भूम्यादिसंस्थासु तदन्तस्थासु च जनाः ।

अस्मदीशकृतं चाणं परिद्रक्ष्यन्ति ते नराः ॥

११ इतो धूयं प्रतिष्ठन्तां वहिर्गच्छत गच्छत ।

स्पृशत वस्तुं नामेधं वहिर्यातासु मथ्यतः ।

पूतीभवत यूयश्च परेशपात्रवाहकाः ।

१२ किन्तु यूयं द्रुतं नैव वहिः स्थानं गमिष्यथ ।

न पलायनवद् यूयं गमनञ्च करिष्यथ ।

परमेष्ठोहि युष्माकम् अग्रगामी भविष्यति ।

पश्चाद् वर्त्तिष्यते वः स दस्त्रायेलीश्वरस्तु यः ॥

१३ पश्य मत्सेवको यः स भविष्यति समुन्नतः ।

स उच्चपदप्राप्तश्च सम्मान्यश्च भविष्यति ।

१४ तस्य वक्त्रे ऽन्यवक्त्रेभ्यो विषलत्वं गते सति ।

नृसन्तानाकृतिभ्यश्च विषलायां तदाकृतौ ।

चमत्कारं गता लोका यथा तं वीक्ष्य भूरिशः ।

१५ तथा स बज्रजातीनां पापमोचं करिष्यति ।

नीरवाश्च भविष्यन्ति राजान स्तस्य सम्मुखे ।

यतस्तेषां समीपे च प्रकाशो यस्य नाभवत् ।

तस्यापि दर्शनं तैस्तु मनुजैः परिलप्स्यते ।

कदापि न श्रुतं तै र्यत् तदेव संविवेक्ष्यते ॥

५२ चित्रचित्रस्य अध्यायः ।

१ खीटस्य नानादुःखानि तद्दुःखानां फलञ्च ।

१ अस्मात् प्रचारिते वाक्ये विश्वासमकरोद्धि कः ।

कस्यै प्रकाशितो जातो बाहुश्च परमेष्ठितुः ।

२ अद्भुतस्य यथामूलं शुष्कभूमौ प्रजायते ।

- तथा दृष्टिं स प्राप्नोति नृणां तेषाञ्च दृष्टितः ।
 तथा रूपं न शोभा च तं संमन्यामहे यथा ।
 तथाकृति न तस्यासीत् प्रियं बुध्यामहे यथा ।
- ३ जातो ऽगण्यो नृणां मध्ये जातश्च सोपमानितः ।
 शोकैः परिचितो लोको दुःखार्त्तश्चापि सोभवत् ।
 मुखाच्छादिजनस्त्रेवास्मत्तः स समजायत ।
 अवज्ञातः स जातश्चामान्यो ऽस्माभिरजायत ।
- ४ सर्व्वं दुर्ब्बलतास्माकं तेनैव परिधारिता ।
 अस्माकं सकलं व्याधिं स एव संगृहीतवान् ।
 तथाप्याहत एवासौ प्रहृतो यत् स ईशिता ।
 दुःखयत्नो ऽभवच्चैति बोधो ऽस्माकमजायत ।
- ५ आञ्जालङ्घनतो ऽस्माकं सो ऽभवत् क्षतसंयुतः ।
 अस्मदधर्महेतोः स संचूर्णः समजायत ।
 तस्योपर्य्यभवत् शास्त्रिरस्माकं मङ्गलप्रदा ।
 अस्माकं जायते स्वास्थ्यं तदोयत्तहेतुतः ।
- ६ मेषा इव वयं सर्व्वे यदा भ्रमणकारिणः ।
 यदा चैकैकशो लोकः स्वस्वमार्गगतो ऽभवत् ।
 तदा परेश्वरो ऽस्माकं सर्व्वेषामेव निश्चितः ।
 तदधर्मफलं सर्व्वं तस्योपरि समर्पयत् ।
- ७ आदाने च क्षते तेन तत्सर्व्वं समदीयत ।

तदा स वदनं स्त्रीयं संबध्य समतिष्ठत ।

समानीयत घाताय स यथा मेषशावकः ।

लोमच्छेदकसाक्षाच्च मेषस्य नीरवो यथा ।

आबध्य वदनं स्त्रीयं तथा स समतिष्ठत ।

८ अन्यथेन विचारेण स उच्छिन्ना ऽभवत् तदा ।

तत्कालीनमनुशान् को जनो वर्णयितुं क्षमः ।

यतो जीवतनूणां देशात् स उच्छिन्ना ऽभवत् भ्रुवं ।

मम लोकापराधस्य कारणादाहतो ऽभवत् ।

९ साङ्गं कलुषिभिस्तस्य श्मशानेपि निरूपिते ।

साङ्गं धनवता तेन श्मशानं प्राप्यते स्म हि ।

यतः किमपि दौरात्यं नहि तेन कृतं कश्चित् ।

कलस्य वचनं किञ्चित् नाभवत् तस्य वक्त्रके ।

१० तथापि तं समाहन्तुं दुःखं दातुञ्च तं प्रति ।

अभवत् परमेशस्य परिसन्तोषणं तदा ।

तस्य प्राणेषु जातेषु प्रायश्चित्तेषु पाप्मनः ।

स द्रक्ष्यति च वंशं स्वं सदा जीवोभविष्यति ।

तद्वृक्षाभ्यां परेशस्याभिमतं कर्म सेव्यति ।

११ द्वाग्निं यास्यति दृष्ट्वा स स्वप्राणयातनाफलं ।

निजतत्त्वं परिज्ञाय धार्मिको मम सेवकः ।

अनेकान् मनुजानेव पुण्यवतः करिष्यति ।

- यतस्तेषां स पापानां भारवाहं करिष्यति ।
 १ निजप्राणव्ययस्तेन मृत्युं यावत् कृतः स्वयं ।
 तथा कलुषिभिः सार्द्धं गणितस्याभवत् स हि ।
 प्रोह्य पापमनेकेषां संप्रार्थयत पापिषु ।
 अतोहं महतां मध्ये भागं दास्यामि तं प्रति ।
 पराक्रमिनृणां मध्यात् लोठं सोधिकरिष्यति ॥

५४ चतुःपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ अन्यदेशीयजनैः समाजस्य वर्द्धनं ११ तस्य सौन्दर्यं
 सुखानि च ।

- १ बन्धे सन्तानहीने त्वं जय जय स्वरं कुरु ।
 अप्रसूते त्वयोक्तासो जयशब्दश्च गीयतां ।
 यतः परेश्वरो वक्ति व्यूढायाः सन्ततेर्गणात् ।
 अनाथा या भवेन्नारी तदपत्यानि भूरिशः ।
 २ दूष्यस्थानं स्वकीयं त्वं विशालं प्रविधेहि च ।
 तथा तदीय उल्लोचः सम्यग् विस्तार्यतां त्वया ।
 न्यूनत्वं न विधेहि त्वं दूष्यरज्जुश्च दीर्घय ।
 तथा तदीया ये स्तम्भा स्तांसु गाढं प्रपोथय ।
 ३ यतस्त्वं दक्षिणे वामे प्राप्स्यस्यधिकवर्द्धनं ।
 तव वंशोऽन्यदेशेषु चाधिकारमवाप्स्यति ।
 वसतिं ते करिष्यन्ति नगरे नरप्रहृण्यके ।

४ मा भैषीस्त्वं यतो लज्जां कुतोऽपि नहि लप्स्यसे ।

मा कार्षीर्मुखवैवर्ण्यं नापमानमवाप्स्यसि ।

वरं यौवनकालस्यापमानं विस्मरिष्यसि ।

वैधव्यानादरे स्त्रीये स्मरणं नहि यास्यसि ।

५ यतः स्मृष्टा त्वदीयो यः सैन्याध्यक्षाभिधस्य यः ।

स एव परमेशस्य त्वदीयो विद्यते पतिः ।

इत्यायेल् धर्मरूपो यो यः सर्वजगतः पतिः ।

इति नाम्ना प्रविख्यातः सोऽयं त्वन्मोक्षदायकः ।

६ यथा कापि परित्यक्ता नारी मानसदुःखिनी ।

ऊढा वा यौवने काले या त्यक्ता स्वामिना बधूः ।

तद्वत् तव परेशेन पुनराङ्गा विधास्यते ।

७ अतीवाल्पेन कालेन त्वां परित्यक्तवानहं ।

इदानीं त्वां गृहीष्यामि महतानुग्रहेण तु ।

८ तव मुक्तिप्रदाता यः स परेश ईदं वदेत् ।

क्रोधादेकनिमेषेण त्वत्तो गोपायितं मुखं ।

कृपां त्वयि करिष्यामि किन्तु प्रीत्या ह्यनन्तया ।

९ नोऽहास्रावः समीपे मे दृष्टान्तो ऽस्याभिजायते ।

नहि नोऽहो जलास्रावः प्रभविष्यति वै पुनः ।

एतस्याहं यथा पूर्वं शपथं सम्यगाचरं ।

तथा त्वां प्रति नैवाहं भविष्यामि रूषान्वितः ।

प्रश्नायः ॥ चित्रविषयस्य भविष्यदाख्यानि ॥

१११

भर्त्सयिष्ये पुन न त्वां मयास्य ग्रपनं कृतं ।

दयते त्वां परेशो यः स एतद्वचनं वदेत् ।

शैला दूरोक्रियन्ते चेद् पात्यन्ते चोपपर्वताः ।

तथाप्यनुग्रहे मे नो तत्तो दूरोभविष्यति ।

मत्कृतो नियमचेमो नह्येव पातयिष्यते ॥

दुःखिनि झञ्झया हले सान्त्वनापरिवर्जिते ।

पश्चाहं स्थापयिष्यामि सिन्दूरै स्तव प्रसारान् ।

भित्तिमूलं करिष्यामि नीलेन मणिना तव ।

आलिप्ते गृहपृष्ठस्य पद्मरागैः करिष्यते ।

मणिभ्यः सूर्यकान्तेभ्य स्तव द्वारं करिष्यते ।

अश्लभ्यो वज्रमूल्येभ्यो भित्ति निर्मास्यते तव ।

१ त्वदीयान् सकलान् बालान् परेशः शिञ्चयिष्यति ।

बालकानां त्वदीयानां महाशान्तिं भविष्यति ।

२ त्वं धर्मेण स्थिरीभूय दूरे ऽन्यायात् निवत्स्यसि ।

नहि भेष्यसि तत्रापि शङ्का दूरे निवत्स्यसि ।

त्वदीयसन्निधिं नैव कदापि सागमिष्यति ।

३ त्वामुद्दिश्य विपक्षत्वं यदि कश्चित् समाचारेत् ।

तर्हि तत्ते विपक्षत्वं नहि मत्तो भविष्यति ।

यः करोति विपक्षत्वं स ते पक्षो भविष्यति ।

४ पश्य यः कर्मकारो हि भस्त्रयाङ्गारराशिना

प्रज्वालयाग्निं स्वकर्मानुसारेणास्त्वं करोति तं ।

अहं सृजामि नाशार्थं मनुजस्य विनाशकं ।

१० किन्तु यत् त्वदिरुद्धं हि भवत्यस्त्वं सुनिर्मितं ।

भविता सार्थकं नो तत् या जिह्वा च विवादिनी ।

तान्मुन्याये विचारे त्वं करिष्यसि सुदोषिणी ।

एष आस्तेऽधिकारो वै सेवकानां परेशितुः ।

तेषां पुण्यं भवेत् तस्मात् परमेष्ठो वदेदिति ॥

५५ पञ्चपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ प्रत्येतु पापिनामाकानं ६ ईश्वरमन्त्रेष्टुम् आकानं ८ तत्र धर्मैक
यत् सुखं तस्य वर्धनम् ।

१ दक्षिता मनुजा यूयं समेत तोयसन्निधिं ।

वित्ताभावे समागत्य भक्ष्यं क्रीत्वा च भक्षत ।

अर्थमूल्यं विना दुग्धं क्रीणीत गोस्तनीरसं ।

२ व्यधिध्वे च कुतो वित्तमभक्ष्यद्रव्यकारणात् ।

अद्विप्तिकरवस्त्वयं कुहध्वे च अमं कुतः ।

मनो निधाय युष्माभिर्मदीयं श्रूयतां वचः ।

अभिभक्ष्योत्तमैरेव प्राणान् सन्तर्पयिष्यथ ।

अत्युत्तमेन स्वाद्येन प्राणद्विप्तिः करिष्यते ।

३ मत्सन्निधिं समाधात यूयं संयोज्य मानसं ।

शृणुत तेन यन्माकं प्राणरक्षा भविष्यति ।

आसीदनुयहो चो मे दायूदं प्रति निश्चितं ।

अहं तदनुसारेण युष्माभिः सकलैः सह ।

एकं हि निधनं नित्यं करिष्यामि सुनिश्चितं ।

४ पश्य तं साक्षिणं नृणां जातीनामयगं तथा ।

व्यवस्थापकमेकस्य प्रनियोक्त्याम्बहं भुवं ।

५ यान् जातोयान् न वेत्सि त्वम् आकाशस्थो च ते त्वया

ये जातोया विदुर्न त्वां ते परेऽप्रभोः कृते ।

इत्यायेस् धर्मरूपार्थं धाविष्यन्ति च त्वां प्रति ।

यतस्तेन त्वदोयं यत् गौरवं तत् करिष्यते ॥

६ यदा परेश्वरः प्राप्यस्तदा स संगवेद्यतां ।

युष्माभिः प्रार्थ्यतां तावत् यावत् तिष्ठति सन्निधिं ।

७ पापो स्वकीयमाचारं स्वसङ्कल्पमधार्मिकः ।

परित्यज्य परेऽञ्च प्रति संपरिवर्त्ततां ।

तेनैव तेन तस्मिन् कष्टे प्रकरिष्यते ।

अस्माकमेश्वरं तच्च प्रति संपरिवर्त्ततां ।

यतोहेतोरतोवासौ समावान् परिविद्यते ॥

८ परेऽञ्चो वक्ति सङ्कल्पो मदीयो योस्ति मानसः ।

स सङ्कल्पस्य युष्माकं तुल्यतां नहि गच्छति ।

तथा मार्गस्य युष्माकं मन्मार्गसदृशो नहि ।

९ आकाशमण्डलं यावदुचं भवति भूमितः ।

- युष्माकं मार्गतस्सावत् उच्चो मार्गो भवेन्मम ।
 युष्मत्सङ्कल्पतस्सावत् सङ्कल्पः प्रोन्नतो मम ।
 १० दृष्टिर्हिमश्च खादेत्य नहि तच्च पुनर्ब्रजेत् ।
 कृत्वाद्रां पृथिवीं कुर्यात् साङ्कुरां सफलामपि ।
 वस्त्रे ददाति वीजञ्च भक्ष्याणि भक्षकाय च ।
 ११ मन्मुखाग्निर्गतं वाक्यमवश्यं तादृशं भवेत् ।
 परावर्त्तिष्यते नो मां प्रति तन्निष्फलो भवेत् ।
 निरूपयामि यत् तत्तु सिद्धमेव करिष्यति ।
 प्रेरयामि यदर्थञ्च सफलं तत् करिष्यति ।
 १२ यूयं तेनैव सानन्दं क्षेमेण च वहिर्गताः ।
 भविष्यथागतो नीताः पर्वताश्चोपपर्वताः ।
 गीतं गास्यन्ति युष्माकं सर्वेषाञ्च समन्ततः ।
 तालिकाञ्च प्रदास्यन्ति क्षेत्राः सकला द्रुमाः ।
 १३ कष्टकिञ्चैनिमयेन देवदारु भविष्यति ।
 कोलीनां वैनिमयेन मेन्धोवृक्षो भविष्यति ।
 परमेष्ठनिमित्तं तत् नामधेयमलोप्यकं ।
 संभविष्यति चैकं वै नित्यसंस्थायिलक्षणं ॥

५६ षट्पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ धर्मकर्मकर्तुं विनयः तस्य फलं ८ चत्वरचकानां भर्तृमन्त्र ।

१ एतदेव परेशेन वचनं प्रतिभाष्यते ।

विचारः क्रियतां न्याय्यो युष्माभिर्धर्मकर्म च ।

यतो मत्तः परित्राणमागन्तुं निकटेऽस्ति हि ।

तथा मदीयधर्मस्य प्रकाशितुं समुद्यतः ।

२ करोति य इदं कर्म तत्रासज्य नरात्मजः ।

यस्य विश्रामकं वारं पालयन् नापवित्रयेत् ।

स च धन्यः स्वहस्तौ यः कुकर्मभ्यो निवर्त्तयेत् ।

३ परेशो मां स्वलोकेभ्यः सर्वथा हृतवान् पृथक् ।

इति वाक्यं न ते ब्रूयुः परेशासक्तमानवाः ।

विदेशीयमनुष्याणां सन्ताना ये च तेपि च ।

अहमेव ततः शुष्को वदेन्नेति नपुंसकः ।

४ यतो ये मम विश्रामं पालयन्ति नपुंसकाः ।

यत्रास्ति मम सन्तोषो मनोनीतं करोति तं ।

५ नियमं पालयेन्मो च तान् परेश इदं वदेत् ।

प्राचीरमध्यतः स्त्रोत्रे गृहे तेभ्यो महोत्तमं ।

स्नानं नाम च दास्यामि पुत्र्याः पुत्रस्य नामतः ।

अस्त्रोप्यं नित्यसंस्त्रायि नामैकं दास्यते मया ।

६ ये विदेशीयसन्तानाः सेवार्थं परमेष्ठितुः ।

- तन्नामि प्रेम कर्तुंश्च तद्वासा भवितुं तथा ।
 प्रभवन्ति समासक्ता निश्चितं परमेश्वरे ।
 अर्थाद् विश्रामवारं यः पालयन् नापवित्रयेत् ।
 मदीयो नियमो योस्ति तस्य पालनमाचरेत् ।
- ७ स्वकीयपर्वतं मेधं तान् जमानानयाम्यहं ।
 आनन्दितान् करिष्यामि स्वकीयप्रार्थनागृहे ।
 ग्राह्यते च वेद्यां मे तेषां होमबलिर्बलिः ।
 गृहं मे सर्वलोकेषु ख्यास्यति प्रार्थनागृहं ।
- ८ इक्ष्वायेल् दूरितान् लोकान् सुसंगृह्णाति यः प्रभुः ।
 तेनैव परमेशेन वाक्यमेतदुदीर्यते ।
 इदानीं सन्ति ये लोकाः संगृहीताः पुरा मया ।
 तैः सहान्येपि लोकाश्च गृहीष्यन्ते मया भुवं ॥
- ९ हे क्षेत्रसंस्थिताः सर्वे पशवो धूयमेत च ।
 हे वन्यपशवो धूयं यासं कर्तुं समेत हि ।
- १० तदीयरक्षिणः सर्वे अन्धा ज्ञानविवाञ्जिताः ।
 शब्दं कर्तुं समर्थो नो यः सा मूकस्तु तत्समाः ।
 स्वप्ने पश्यन्ति निद्रांति तन्द्रासिच्छन्ति सर्वदा ।
- ११ स्वकुलिम्बरयः श्यामो नेमे दृष्टाः कदाचन ।
 इमे च पाखकाः किञ्चित् तत्त्वज्ञानं विदन्ति न ।

चिष्टित्वा स्वस्वलाभं ते वचयतद् ब्रुवन्ति च ।
संगृह्णीमो वयं सर्वे गोस्तनीरसमेत हि ।
अर्जेकमद्यपानञ्च वयं कुर्मो ऽद्यभक्ष्यवत् ।
तस्मादप्यधिकं भोऽञ्च श्वादिने संभविष्यति ॥

५७ अष्टपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

१ धार्मिकानां लोकानां सङ्गलं १ विरुदीयानां दुष्टता १४
नक्षलोकाणां रक्षणञ्च ।

विनश्येद्धार्षिको लोको न केनापि विविच्यते ।

नीयते परलोकं स यो भवेत् पुण्यवान्नरः ।
तथा कस्मिन्ननुष्यापि निदधाति मनो नहि ।
किन्तु धार्मिकलोको यो विपद्भ्यः सह नीयते ।
१ सन्मार्गगामिलोको यः प्रविशेत् स सुखस्खलं ।
स्वकोयत्रयनीये ते विश्राम्यन्ति च मानवाः ॥

२ हे मायाविमुता यूयं हे पारदारिकात्मजाः ।

हे वेद्यात्मनया यूयं समागच्छत सन्निधिं ।

३ उपहसथ कं यूयं कस्यै वक्त्रस्य भङ्गिता ।

५ वहिः कुरुथ जिह्वाञ्च ते जस्त्रिशास्त्रिनस्तले ।

ज्वलिताद्देवतायत्न्या निवृत्त्यने गिरेरधः ।

इय बालान् न किं यूयमाज्ञायाद्विखलात्मजाः ।

६ निषे च स्त्रिग्वपाषाणे युष्मदंशा भवन्ति च ।

तत्राधिकारो युष्माकं तेभ्यः पेयं प्रदत्तं च ।

उदसृजत नैवेद्यं तेन तुष्टिं व्रजामि किं ।

७ अत्युच्चपर्वते यूयं शयनीयं न्यधत्त च ।

तत्र स्थाने बलिं दातुं यूयं हि समगच्छत ।

८ शिलाकवाटयोः पश्चात् स्वेष्टदेवं न्यधत्त च ।

मेऽगोचरेऽंशुकं मुक्त्वा खट्वाञ्च समगच्छथ ।

एधयित्वा स्वशय्यां तैः कुर्यात् नियमं सह ।

९ तैलमादाय राज्ञश्च समीपं पर्यगच्छत ।

तथा सुगन्धिवस्तूनां प्राचूर्यं संयधत्त च ।

युष्माभिर्बहवो दूताः प्रहिता दूरीकृतं ।

यावच्च परलोकं स्वान् न तान् कृत्वा च संस्थिताः ।

१० मार्गाणां दूरताहेतोः पथश्रान्तिमवाप्नुत ।

तथाप्यहं निराशोस्मि नेति वाक्यमवोचत ।

बलं प्राप्नुत हस्तेषु नाभूत दुःखिनस्ततः ।

११ एतत्शङ्कान्विताः कस्य हेतोश्च त्राससंयुताः ।

कुरुत च मृषाचारं स्मरत मां न मांसैः ।

मनोभिर्न च युष्माभिः क्रियते हि विवेचना ।

अहं बहुदिनं यावन् नीरवः किं भवामि न ।

एतस्मात् कारणादेव त्वं मत्तो न बिभेषि च ।

• • • • • युष्माकं धर्ममेव हि ।

त्वदीयकर्म्मभिर्नैवोपकारस्ते भविष्यति ।

यदार्त्तरावं कुर्यात् देवैरुद्धार्यतां तदा ।

प्रभञ्जनस्तु तान् वोढा निश्चासैकेन नैष्यति ।

प्रत्याशां मयि यः कुर्यात् देशं सोधिकरिष्यति ।

मम मेध्यं गिरिश्चैव स जनोधिकरिष्यति ॥

। आसादयासादयेति तदा वाक्यं वदिष्यति ।

समानं कुरु पन्थानं मार्गबाधाञ्च दूरय ।

। यतो महानूर्द्धसंस्थोऽनन्तकालनिवासकः ।

धर्मरूपाख्यया यश्च प्रख्यातिमुपगच्छति ।

तेनैव परमेशेन वाक्यमेतदुदीर्यते ।

उच्चैः स्थाने पवित्रे च वासं यो हं करोमि सः ।

आत्मानं नम्रलोकानां कर्त्तुंश्चैव सचेतनं ।

सजीवं मानसं कर्त्तुं लोकानां क्षुब्धचेतसां ।

नम्राणां क्षुब्धचित्तानां निकटे निवसाम्यहं ।

। ६ विविदिष्यामि नो नित्यं नाहं क्रोक्ष्यामि सर्वदा ।

इत्यमात्मा च प्राणाश्च मम हस्तेन निर्मिताः ।

मदीयसम्मुखे तौ दौ क्लान्तत्वमुपयास्यतः ।

१७ स्वमनो नोतमार्गे सोऽबाध्यत्वं प्रगतो यदा ।

तदा तस्माभयापेन क्रुद्धा स मारितो मया ।

गोपयित्वा निजं वक्त्रं क्रोधेन स्थितवानहं ।

मार्गमहं दृष्ट्वा कर्त्तास्मि तस्य सुख्यतां ।
 इव भविष्यामि तदीयपथदर्शकः ।
 य शोकयुक्तांश्च सान्त्वयिष्यामि मानुषान् ।
 ।र इदं ब्रूयादहमोष्ठद्वयोः फलम् ।
 निकटदूराणां मृणां चेमं सृजाम्यहम् ।
 विभयौ सुखौ करिष्यामि सुनिश्चितं ।
 न्त मनुजा दुष्टा आलोकितसमुद्रवत् ।
 निधिः कदाचिद्दयः स्थिरतामुपगच्छति ।
 ।ष्ठति मत्तं पङ्कं यदीयपथसोपि च ।
 दुष्टजना एत आलोकितसमुद्रवत् ।
 ।नां मङ्गलं नास्ति मदीय ईश्वरो वदेत् ॥

५८ अष्टपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

पृथुदिलोकानां कापव्यस्य भर्त्सनं उपवासस्य निर्णयः ८
 धर्म्यकर्म्मणः फलं १९ विश्रामवारपालनस्य फलं ।
 उच्चैः स्वरः प्रकर्त्तव्यः क्षान्तिः कार्य्या न कुचचित् ।
 ।वत् रवमूत्याप्य मदीयानेव मानुषान् ।
 ।पापञ्च याकूबो ऽन्वयमागांसि बोधय ।
 यन्ते ऽन्वहं ते मां ज्ञातुं मदर्थं तुष्टिनः ।
 जातिः कुर्वते धर्म्यं विधिमैशं जहाति न ।
 ।भवन्ति मन्त्राश्च पृच्छन्ति धर्म्यसदिधिं ।

- ईश्वरं समुपागन्तुं सन्तुष्टाः कथयन्ति च ।
 उपवासे कृतेऽस्माभिः कुतो दृष्टिं करोषि न ।
 दुःखे दत्ते स्वप्राणैर्भ्यः कुतस्तन्न विविच्यते ।
 पश्योपवासघस्ते हि युष्माभिर्भज्यतां सुखं ।
 परपरिश्रमे किञ्चित् कुर्या नहि लाघवं ।
 विवादकलहौ कर्तुं युष्माभिः समुपोष्यते ।
 प्रहर्तुं पापमुष्मा च युष्माभिः समुपोष्यते ।
 भद्रमद्य यथा द्यूयं उपवासं विधाय च ।
 ऊर्द्धस्थाने तथा स्त्रियं शब्दं न आवायिष्यथ ।
 ५ उपवासे भवेदेष मनोनीतश्च किं मम ।
 एकस्मिन् दिवसे स्वेभ्यः प्राणैर्भ्यो दुःखदत्तता ।
 यथा च पाटितृचः स्यात् शिरसां नमनं तथा ।
 शय्यार्थं श्राणभस्मानां पातनं किमुपोषणं ।
 इदं दिनं परेशेन याज्ञं ख्यातं भवेत्तु किं ।
 ६ मोचनं पापबन्धस्य युगकीलस्य मोचनं ।
 उपद्रुतजनोद्धारो भङ्गः सर्वयुगस्य च ।
 ७ तथा क्षुधितलोकेभ्यः खाद्यानां परिवर्ष्टनं ।
 दूरोक्तदरिद्रानां स्वगृहानयनं तथा ।
 नग्नञ्च मानुषं वोच्य तस्मै वस्त्रस्य दत्तता ।
 स्वमांसतुल्यलोकेभ्यो गुप्त्रत्वेन न संस्थितिः ।

इत्थं समुपवासः किं मनोनीतो भवेन्न मे ॥

८ तदारुणसमा दीप्ति र्वैः प्रकाशं गमिष्यति ।

भविष्यति तदा शीघ्रं यौष्माकीनं सुमङ्गलं ।

तदा धर्मस्य युष्माकम् अग्रगामी भविष्यति ।

परमेश्वरोत्तेजो वः पश्चाद्गामि भविष्यति ।

९ तदा युष्माभिराहृतः परेशः प्रतिवक्ष्यति ।

स वक्ष्यति समाहृत उपतिष्ठाम्यहन्विषति ।

१० यदि यूयं स्वमध्याह्नं युगञ्चाङ्गुलितर्जनं ।

दूरयेत वचः पापं क्षुधिते ऽन्नं प्रयच्छथ ।

दुःखिनः प्राणिनो यूयमाष्यायितान् विधत्त च ।

अन्धकारे तदा दीप्ति र्धुष्माकमुज्ज्वलिष्यति ।

मध्याह्नदिव युष्माकमन्धकारो भविष्यति ।

११ नेत्यध्वे परमेश्वरेण यूयं सर्वेऽपि निश्चितं ।

तर्पयिष्यति युष्माकं प्राणान् स निर्जलेऽपि हि ।

कीकसानि च युष्माकं समेदानि करिष्यति ।

सुषिक्तमिव स्रष्ट्वानं यूयं सर्वे भविष्यथ ।

जलाभावो न यस्यास्ते भविष्यथ तदुत्सवत् ।

१२ युष्माकं वंशजाता ये मनुष्याः पूर्वकास्ततः ।

स्यान् एव समुच्छिन्ने निर्वाह्यन्ति गृहान् हि ते ।

पूर्वार्थभित्तिमूले च करिष्यथ निचायनं ।

भग्नप्राचीरनिर्मातुर्नाम्ना ख्यातिं गमिष्यथ ।

निवासिमार्गनिर्मातुर्नाम्ना ख्यातिं गमिष्यथ ॥

यदि यूयं निवर्त्तध्वे विश्रामस्याङ्गि कर्मणः ।

मत्पवित्रदिने स्वीयं सुखं यदि न वाञ्छथ ।

यदि विश्रामवारञ्च प्राभाव्य तोषकं दिनं ।

परेशितुर्दिनं मेध्यम् आदर्त्तव्यं समुद्य च ।

गमनं निजमार्गेण सुखाभिलाषचेष्टनं ।

अकारणकथावादो ऽकृत्वा कर्माण्यमूनि च ।

। मन्यध्वे यदि तं तर्हि तोक्ष्यथ परमेश्वर ।

उच्चस्थानं पृथिव्याः स युष्मानारोहयिष्यति ।

युष्मत्तातस्य याकूबोधिकारं भोजयिष्यति ।

यतः परेश्वरेणैतत् स्ववक्त्रेण प्रभाषितं ॥

५८ जनवद्विमतमोऽध्यायः ।

१ पापस्य कथनं तस्य फलं १६ केबलेनेश्वरेण पापात् रक्षय्यते ।

१ प्रश्न भुजो परेशस्य नहि खर्व्वस्तु तादृशः ।

यत्स मोचयितुं नैव शक्तिमान् हि प्रजायते ।

न तस्य व्यधिरौ कर्णौ यत् स श्रोतुं क्षमो नहि ।

२ किन्त्वध्वर्मस्तु युष्माकं पृथगोशात् करोति वः ।

अपराधश्च युष्माकमाच्छादयति तन्मुखं ।

एतत्कारणतस्तेन श्रूयते नहि किञ्चन ।

- ३ इतो रक्षैरधर्मैसाङ्गुल्यो ऽमेध्यास्तु सन्ति वः ।
 ओष्ठौ वो व्यतो मिथ्या जिह्वा पापं प्रचारयेत् ।
 ४ विवदन्ते न सत्याय न्यायपचाश्च केपि न ।
 मृषा वदन्त्यसारे च प्रत्याशां कुर्वन्ते हि ते ।
 हिंसागर्भं धरन्तस्ते ऽधर्मं संजनयन्ति च ।
 ५ सर्पस्य स्फोटयन्त्यण्डं सूताजालञ्च कुर्वन्ते ।
 तेषामण्डानि यो भुङ्क्ते प्राणत्यागं करोति सः ।
 तस्मिन् संस्पृष्टिते तेषां कालसर्पो वह्निर्भवेत् ।
 ६ वस्त्ररूपाणि जालानि बहि तेषां भवन्ति हि ।
 ते जनाः स्वज्ञतैर्द्रव्यैर्भवन्याच्छादिता नहि ।
 तेषां कर्माण्यधर्माश्च दौरात्म्यानि करेषु च ।
 ७ धावन्ति चरणास्तेषां कुकर्म्मकरणाय च ।
 निर्दोषरक्तपातार्थं क्षिप्रं गच्छन्ति ते जनाः ।
 चिन्ता पापवती तेषां स्त्रो विनाप्राशुभौ पथि ।
 ८ न विदुः क्षेममार्गं ते विचारो गमने नहि ।
 अकुर्वन् निजमार्गांश्च वक्त्रांस्ते सर्व्वमानवाः ।
 ये जनास्तेन गच्छन्ति न ते जानन्ति मङ्गलं ।
 ९ अतो ऽस्मादिप्रकृष्टे तु विचारः परितिष्ठति ।
 धर्मेण सङ्गमस्माकं नहि धर्त्तुं प्रशक्यते ।
 दोषिरपेक्ष्यते ऽस्माभि स्तमिश्रमपतिष्ठति ।

- लोकोपेक्ष्यते ऽस्माभि र्भ्रम्यते तिमिरे सदा ।
 गयामो वयं हस्तैरन्धवत् भित्तिलध्वजे ।
 मामस्य वयं सर्वे दृष्टिहीनमनुश्रवत् ।
 न्यायामिव मध्याह्ने स्वलन्ति चरणाश्च नः ।
 न्यकारेषु तिष्ठामो वयं मृतमनुश्रवत् ।
 ल्लुकवच्च गर्जामो रवं कुर्मः कपोतवत् ।
 यायः प्रतीक्ष्यते ऽस्माभिः किन्तु किञ्चित् विश्रुते ।
 वाणं प्रतीक्ष्यते किन्तु तन्ना दूरे सुतिष्ठति ।
 यतः पापं समचं ते जातं बद्धतरं हि नः ।
 ददाति साक्ष्यमस्माकम् अपराधो विरुद्धतः ।
 अस्माकं धानि पापानि तान्यस्मासु लगन्ति च ।
 अधर्मान् वयमस्माकं जानीमः स्वयमेव च ।
 पापं कृत्वा परेशेन समं मिथ्या प्रकुर्महे ।
 वयं पराङ्मुखाः श्लेशात् कथामुपद्रवस्य च ।
 आङ्गसंलग्नस्यापि कथयामः कथां तथा ।
 मनोभि र्गर्भमाधाय मृषावाक्यं प्रसूमहे ।
 ४ विचारो भ्रमते पश्चात् दूरे ऽन्याथश्च तिष्ठति ।
 सारल्यं प्रविशेन्नैव मार्गं स्वलति सत्यता ।
 ५ सत्यता हारिता जातास्माभिरेव सुनिश्चितं ।
 कुकर्मत्यागिनो ये ते भवन्ति शोढवस्तुवत् ॥

६ पश्यन् परेश्वरो ऽन्यायं नाप्यतुष्टं ब्रजिष्यति ।

न वर्त्तते पुमान् कोपि तेन वीक्ष्यते हि तत् ।

मध्यस्थो न भवेत् कोपि तस्मात् चमत् करिष्यते ।

तदा तदीयहस्ताभ्यां चाणसिद्धिः करिष्यते ।

तदा तदीयधर्मस्य तदालम्बी भविष्यति ।

७ धर्मरूपः पटस्तेन प्रबद्धः प्रकरिष्यते ।

चाणरूपशिरस्त्राणं धारयिष्यति मस्तके ।

प्रतिफलस्वरूपञ्च वस्त्रं स परिधास्यति ।

प्रतापमुत्तरीयञ्च वस्त्रं गात्रे निधास्यति ।

८ कर्मानुसारतस्तेन प्रतिफलं प्रदास्यते ।

क्रोधं दाता स्वशत्रुभ्यः प्रतिफलं स वैरिणे ।

विदूरदेशवासिभ्यः प्रतिफलं प्रदास्यति ।

९ वासिनः पश्चिमे देशे परमेश्वरनामतः ।

सूर्योदयस्थिता लोका भेष्यन्ति तत्प्रतापतः ।

यदा शत्रुर्नदीवच्च वेगत आगमिष्यति ।

तदा परेश्वरस्यात्मा तं निवृत्तं करिष्यति ।

१० परमेश इदं वक्ति सियोनः सन्निधौ तदा ।

अर्थतो याकूबो वंशे कलुषाद् ये परावृताः ।

समीपं तस्मिन्नुद्याणां मुक्तिदाता समेष्यति ।

११ अत्रैव तस्मिन्नुद्याने मुक्तिदाता समेष्यति ।

॥४॥ यिशयिष्यस्य भविष्यद्वाक्यानि ।

२०७

आविष्टो य आत्मा मे दत्तं यत् त्वन्मुखे वचः ।

दीयवदनात् तच्च तवापत्यमुखात् तथा ।

दीयापत्यजातानां मुखादद्यदिनावधि ।

र्वकालं न गन्ता हि परमेश इदं वदेत् ॥

६० षष्ठितमोऽध्यायः ।

चन्यदेशीयैर्मण्डल्या दृष्टिः ऽ स्वल्पकालदुःख भोगानन्तरं
तस्य सुखं ।

तव दीप्तिः समायाति उत्तिष्ठ दीप्तिमान् भव ।

तेजः परेश्वरीयं त्वां प्रत्युदयं प्रगच्छति ।

त्वं पश्य तिमिरं पृथ्वीं घोरं तमोऽन्यदेशिनः ।

आच्छादयति किन्त्वोश उदयं त्वयि यास्यति ।

तवोपरि तदीयञ्च तेजो दृष्टं भविष्यति ।

१ तव दीप्यान्यदेशीयैर्गमनं प्रकरिष्यते ।

गमिष्यते च भृपालै स्वदीयै नूतनांशुभिः ।

४ निरीक्ष्य त्वं चतुर्दिक्षु संपश्य सकला अपि ।

संभूय तव सान्निध्यं करिष्यन्ति समागमं ।

त्वदीयपुत्रवर्गस्य समायास्यति दूरतः ।

त्वदीया या दुहित्र्यस्ताः संनेष्यन्ते च कक्षतः ।

५ तदा त्वं तत्समालोक्य सुप्रसन्नो भविष्यसि ।

तव हृत् कम्पतामेत्य विस्तीर्णत्वं गमिष्यति ।

- यतः सरित्पतेर्वित्तं रक्षिष्यति तवोपरि ।
 अन्यदेशीयवित्तानि समेक्ष्यन्ति तवोपरि ।
 ६ मिदियनैफयोरुद्वैर्युवोद्वैश्चावरोक्ष्यसे ।
 शिवानिवासिनः स्वर्णम् अनेक्ष्यन्ति च कुन्दुरं ।
 प्रशंसां परमेशीयां करिष्यन्ति प्रकाशितां ।
 ७ मेलिष्यन्ति तवाभ्यासे केदरपशुपालकाः ।
 मेषसंधो निवाद्योतः सेवनं ते करिष्यति ।
 उत्सृष्टो यज्ञवेद्या मे सुपाह्वस्य भविष्यति ।
 मन्दिरं शोभयिष्यामि निजभूषणरूपकं ॥
 ८ ग्रीडान् प्रति समुड्डोमाः कपोता इव भेषवत् ।
 य ईमे समुपाद्यान्ति भवन्ति तद्दमे हि के ।
 ९ प्रतीक्षिष्यन्ति मां लोका अवश्यं दूरदेशिनः ।
 तव प्रभोः परेशस्य नामधेयनिमित्तकं ।
 ईसायेल्धर्म्करूपस्य त्वत्प्रोभाकारिणः कृते ।
 सुवर्णं रूप्यमानेतुं पुत्रांस्ते दूरदेशतः ।
 तार्शोशीयस्य यः पोतः सोऽग्रगामी भविष्यति ।
 १० त्वत्प्राचीरं निचेक्ष्यन्ति तनयाश्च विदेशिनां ।
 त्वत्सेवनं करिष्यन्ति भृपाक्षेपां नृणामपि ।
 कुपित्वा ग्राह्यं त्वहं दयिष्येऽनुग्रहेण च ।
 ११ त्वदभ्यासमपस्त्रिस्तौ सैन्यानामन्वदेशिनां ।

- तंव द्दारं सदा मुक्तं नयनाय महीभृतां ।
 दिवा रात्रौ च तद् द्दारं नहि रुद्धं भविष्यति ।
 त्वदसेवाकृतौ देशे राज्यस्य प्रविनंक्ष्यतः ।
 उच्छिन्नास्य भविष्यन्ति नीवृतः सकलाहि ते ।
 श्चिवागोनस्य यत्तेजसाद् विराजिष्यते त्वयि ।
 देवदारु च तिद्द्वारखाग्रद्वारस्य महीरुहः ।
 मन्मेध्यस्नानभूषार्थं संमिष्य चागमिष्यति ।
 मया स्वपादपीठस्य स्नानं प्रजोभयिष्यते ।
 । त्वदुपद्राविषां पुत्रा एष्यन्ति त्वां प्रहस्य तु ।
 नंक्ष्यन्ति त्वां पतित्वा ते पादयोस्तृणकारकाः ।
 परेभित्तुः पुरीक्षायेस् धर्मरूपसिद्योगपि ।
 इत्युक्त्वा ते करिष्यन्ति तव सम्बोधनं जनाः ।
 । त्यक्तस्त्रं घृषितस्त्रापी नहि कोपि त्वयानमत ।
 किन्त्वहं त्वां करिष्यामि गौरवान्नसंयुतं ।
 तथानन्दस्वरूपस्य पुष्टयानुकमावधि ।
 । अन्यदेशीयलोकाणां दुग्धपानं करिष्यसि ।
 वचस्त्रले च भूषाणां प्रतिपाद्यो भविष्यसि ।
 परेश्वरोद्यमेवेति त्वत्चाता मुक्तिदायकः ।
 याकूबोयं पराक्रान्तो रक्षकश्चेति वेक्ष्यति ।
 १० पित्तस्य परादृष्ट्यानेष्यामि ज्ञातकुम्भकं ।

लौहस्य परिवर्त्तनाभेद्यमिति रजतं तथा ।

काष्ठस्य परिवर्त्तनाभेद्यमिति विसृज्य जलम् ।

ग्राह्यस्य परिवर्त्तनं लौहस्यभेद्यमिति तथा ।

शुभं कर्त्तव्यमिति तदीयाध्यात्ममार्गम् ।

धर्मरूपं कर्त्तव्यमिति तत्कस्याहं जनम् ।

१८ उपद्रवकथा देशे विनाशस्तथा सीमनि ।

आपदस्य कथा नैव श्रोयते मानवैः पुनः ।

प्राचीरनामधेयं त्वं परिचाशं करिष्यसि ।

स्वदारवाभेद्यस्य प्रशासं त्वं करिष्यसि ।

१९ न स्वास्यति पुनः सूर्यो दीप्तिं कर्त्तुं दिवा तव ।

चन्द्रस्तुभ्यं विभावर्थां सञ्चिकां न प्रदास्यति ।

तवालोकास्वरूपोऽहि भविष्यति परेश्वरः ।

तव तेजःस्वरूपस्य भविष्यति तदीश्वरः ।

२० नास्तं यास्यति सूर्यशो न च लेप्यति चन्द्रमाः ।

तवालोकास्वरूपोऽहि भविष्यति परेश्वरः ।

तदीयशो कदिवत्स्थित्वानं भविष्यति ।

२१ पुण्यवन्तो भविष्यन्ति तदीयाः स्वकला जराः ।

यावदायुस्य देशस्य भविष्यन्त्यधिकारिणः ।

गौरवार्यं तदीयं हि मया संरोपिताङ्गुराः ।

विहिता मम हस्ताभ्यां भविष्यन्ति क्रियात्मनाः ।

२२ संचलमल्पलोकात्सु बुद्धा जगिर्नयोत्तरी ।

परेशोऽं करिष्यामि तस्य विद्वं शक्तोऽविते ॥

६१ एकवदितमोऽध्यायः ।

१ लोहस्य कर्चये नर्चनं ॥ तस्य फलं १० धार्मिकानां सुखम् ।

१ प्रभोः परेश्वरस्यात्मा सत्तमं विद्यते मयि ।

यतो दीनमनुयायां सन्निधौ परमेश्वरः ।

सुसंवादप्रचाराय मामेव स्वभिषिक्तवान् ।

बहुं भग्नमनोलोकान् मुक्तिं वन्दिष्यमान् प्रति ।

पूर्णमुक्तिश्च कारायां बद्धान् प्रति प्रसारये ।

२ अस्माकमीशदण्डस्य वासरश्च परेश्वितुः ।

वर्षं घोषयितुं पादं सर्वान् शोकाकुलान् जनान् ।

३ सान्त्वयितुश्च सीथेनः शोकार्त्तानन्दनाथ वै ।

भस्मनः परिवर्त्तेन सुन्दरं मुकुटकथा ।

शोकस्य परिवर्त्तेन तैलश्च सुखरूपकं ।

दुःखिचित्तपरावृत्त्या दातुं शोचं तथाऽङ्गकं ।

स्वगौरवाय तान् धर्म्मं क्रुमुद्यानं परेश्वितुः ।

उक्ता ख्यातान् प्रकर्त्तुश्च कृतवान् प्रेषणं मम ॥

४ युष्मत्सुता निषेधमि स्नानं प्रिरविनाशितं ।

पूर्वकालविमृष्टस्य जीर्णमुद्गरप्रियव्रति ।

नरेण परिभूतं यद् आपुन्यपरम्परं ।

नवीनं प्रकरिष्यन्ति परिभयं पुरश्च तत् ।

५ चारयिष्यन्ति युष्माकं व्रजं स्थिता विदेशिनः ।

अन्यजातीयसन्ताना युष्माकं ब्रह्मक्षेत्रके ।

कृषका हि भविष्यन्ति गोक्षेत्रक्षेत्रे च ।

यूयन्तु परमेशस्य प्राप्य याजकरूढितां ।

ईशसेवकनाम्ना नः प्रख्यातास्तु भविष्यथ ।

६ अन्यजातीयवित्तानां भोगं यूयं करिष्यथ ।

तेषामैश्वर्यतो यूयं प्रशंसां प्रकरिष्यथ ।

७ अपमानपरावृत्त्या मानं द्विगुणमाप्स्यथ ।

चपायाः परिवर्त्तेनाधिकारे नन्दमाप्स्यथ ।

यतो यूयं निजे देशे सुखं द्विगुणमाप्स्यथ ।

अनन्ता युष्मदानन्दा भविष्यन्ति विनिश्चितं ।

८ न्यायो यः परमेशस्य तत्र संप्रीयते मया ।

अपहारम् श्रुतीयेहम् अययार्थं घृणा मम ।

अहं सत्यतया तेषां प्रदास्यामि क्रियाफलं ।

अनन्तनियमस्त्वैर्यं साङ्गं तैश्च करिष्यते ।

९ अन्यजातीयमध्ये च प्रख्यास्यति तदन्वयः ।

प्रख्यास्यन्ति सुताक्षेपाम् अन्यमानुषमध्यतः ।

अर्थात् इमे परेशस्य वराप्तवंशका इति ।

सकला मनुजा वृष्टा स्वीकरिष्यन्ति तान् जनान् ॥

१० परमेष्ठे मद्यातोवानन्दनं प्रकरिष्यते ।

समुत्ताप्तं करिष्यन्ति प्राणा ईर्ष्ये मदीयकाः ।

यथा विभ्रवयेत् स्वं यत् धर्मासङ्करयै वैरः ।

रत्नेन कन्यका यदत् भूषितां स्त्रां करोति च ।

तथा स चाणवस्त्रेण सवस्त्रां मां करोति हि ।

आच्छादिताश्च मां कुर्याद् भूषया पुण्यरूपया ।

११ यथाङ्कुरं धरा कुर्याद् उद्यानं तच्च वर्द्धयेत् ।

तथा प्रभुः परेभ्यश्च सर्वजातोद्यगोचरे ।

पुण्यं प्रब्रंसनञ्चोभे अङ्कुरिते करिष्यति ॥

६९ द्विषष्टितमोऽध्यायः ।

१ समाजं प्रति भविष्यद्भक्तुः प्रार्थनं ६ तदुरक्षकानां योग्य-
कर्षणो वर्धनश्च ।

१ उदेति सिधनोधर्मो यावन्नाहणघृणिवत् ।

ज्वलत्प्रदीपतुल्यश्च तस्य चाणं न जायते ।

सिधेयं प्रति तावद्धि नाहं स्थास्यामि नीरवः ।

न च स्थास्याम्यहं चान्तो यिरुशालमपुरं प्रति ।

२ तेनान्यदेवजै र्छोकै र्धर्मो बोधियते तव ।

भूपतीनां समूहेन द्रुक्ष्यते तावकं महः ।

त्वं स्थास्यसि परेभ्यश्च वज्रोक्तनयनामतः ।

३ भविष्यसि परेभ्यश्च करस्त्रितकिरोटवत् ।

- ईशमुष्टिस्थितं राज्ञः किरीटं प्रकाशति ।
 ४ तेन त्वत्तात्त्विकं नैव त्वं विख्यातो भविष्यति ।
 न देशो न रघून्नेन नान्यथा स्थातो भविष्यति ।
 मत्तुष्टिकारिणा नाम्ना प्रविख्यातो भविष्यति ।
 व्यूढानाम्ना च ते भूमिः प्रविख्याता भविष्यति ।
 यतस्त्वधि परेशसु परितुष्टो भविष्यति ।
 तथा त्वदीये धौ देशः सहि व्यूढो भविष्यति ।
 ५ यथा युवमनुष्येणानूढा कन्या समुद्भूते ।
 तथा तव विवाहश्च त्वन्निर्माता करिष्यति ।
 यथा वरेण कन्यायामानन्दसु करिष्यते ।
 तथा त्वयि तवेगेन महानन्दः करिष्यते ॥
 ६ त्वत्प्राचीरे विरूपाक्षम् नियुक्ता रक्षिणो मया ।
 निरन्तरं दिवा रात्रौ न ते स्वास्थानि नीरवाः ।
 ७ यूयं ज्ञान्ता न तिष्ठेत् परेशास्थाप्रकाशकाः ।
 स विरूपाक्षम् यावत् स्थिरं नैव करोति हि ।
 मेदिन्यां तं प्रवृत्तायाः पात्रं यावत् करोति न ।
 तथा कुरु यथा ज्ञान्तः सहि नैव सुतिष्ठति ।
 ८ यतएव परेशेन स्त्रीयदक्षिणपाणिना ।
 सबलेन भुजेनापि व्रपयोधं हतः पुरा ।
 तव शस्त्राणि शत्रुभ्यो न दास्यन्ते पुन मेया ।

११ वाक्यः । चिरविद्यया विविधतया ।

२५५

हेत्वा परिग्रहं त्वं च कृतवान् मोक्षणीरथं ।

विदेभिनामपत्यम् पितुं प्राप्स्यसि कैः तं ।

६ किन्तु कृतान्ति ये ग्रन्थं तस्य कथञ्च भुवं ।

तद् भुञ्जानाः सदा भयं कश्चिदपि परेश्वरं ।

द्राक्षाफलाभिः सुकान्तिं ये अनुयास्यस्य च ।

रथं तस्य प्रवाच्यन्ति पवित्रे कवरे मया ।

१० प्रविशतां हि युष्माभिर्द्वारेणैव प्रविशतां ।

लोकेभ्यः कियतां पश्याः शोचैः प्रवधतां पुनः ।

प्रक्षराः संप्रयच्छन्तां मय उन्तोक्षतां ध्वजः ।

११ क्षान्तं यावत् परेभ्यः वाक्यमेतन् प्रचार्यते ।

प्रभूत वचनं धूसं सियोक्तः कव्यकामिहं ।

परिचाता तद्दोषो यः स क्षाम्यति पश्य च ।

१२ पश्य देयफलं तस्य सचितं तेन विद्यते ।

विद्यते च तदीयाये तदीयं पारितोषिकं ।

ते पवित्राः परेभ्यः मुक्ताः स्वाचरन्ति नामतः ।

नगरी याचिता ऽत्यन्ता त्वं विज्ञाता भविष्यसि ॥

• १२ विवदितमोऽप्यायः ।

१ लोहस्य तस्य च जयवर्चनं ८ समानं प्रति दत्ता १५ त्रिभिः

लीपलोहानां अरचावतमच ।

१ इदमो नगरान् येन विद्यते हि समागमः ।

- परिधायांशुकं रक्तं वस्त्रात् आत्रजेव यः ।
 ऐश्वर्यरूपवस्त्रेण भूत्वा यस्य समावृतः ।
 बलाभिजमहन्तस्य समायाति कएष च ।
 धर्मप्रकाशकस्याहं परिचाणाय पारगः ।
 २ वसनं तावकीनं यत् तत्तु रक्तं कुतोऽभवत् ।
 द्राक्षाद्यन्त्रप्रमर्द्दीयस्तदन्ते भूषणं कुतः ॥
 ३ अहं दक्षितवान् द्राक्षां सकलामेकशः पुरा ।
 नासीत् कोपि हि लोकानां मधीयः सहितोमया ।
 अहं क्रोधेन तेषाञ्च दक्षनं कृतवान् पुरा ।
 कोपस्य भरतस्तेषां पेषणं कृतवानहं ।
 अतस्तेषामस्त्रविन्दुर्न्यपतदसने मम ।
 अभवन् मलसंयुक्ताः सकला मे परिष्कृताः ।
 ४ यतो मदीयचित्तेन स्रुतं प्रतिफलं दिनं ।
 मदीयमुक्तलोकानां वत्सरः समुपस्थितः ।
 ५ ततो मया कृता दृष्टिरपकर्मासि कोपि न ।
 समतलस्य कृता दृष्टिः सहायो नासि कश्चन ।
 यतो मदीयहस्ताभ्यां मर्द्ध्यं साधितो जगत् ।
 तथा क्रोधो मदीयस्य कृतवान् मे सहायतां ।
 ६ ततः स्वकीयकोपेन मानुषा दक्षिता मया ।
 तथा मित्रेण कोपेन परिपेक्ष्यन्ते ते जनाः ।

मृत्तिकायां मया तेषां शोणितं प्रणिपातितं ॥

७ अस्माकं मङ्गलं यद्यत् कृतवान् परमेश्वरः ।

अर्थात् स्वानुग्रहेणैव बह्नुकम्पया तथा ।

इत्याद्येस्त्वंग्लोकानामकार्षीत् यत् शुभं महत् ।

अहं तदनुसारेण तत्प्रशंसानुकम्पयोः ।

८ स्मरणं कारयिष्यामि यतस्तेन प्रभाषितं ।

मम लोका भविष्यन्ति ते सर्वेऽवश्यमेव हि ।

बालकाश्च भविष्यन्ति ते ऽमृषावादिनो मम ।

अतस्तेषां मनुष्याणां सोऽभवत् चाणकारकः ।

९ तेषां सर्वेषु दुःखेषु दुःखितः सोऽभवत्तु हि ।

तन्मूर्तिरूपदूतेन परिचाताश्च ते जनाः ।

प्रेम खेदश्च कृत्वा च तेन ते परिमोचिताः ।

पूर्वकालाद्दिनं कृतं धृत्वा तानवहत् पुरा ।

१० अथापरन्तस्ते तच्छात्मानं चकुश्च शोकितं ।

तेन तेषां भवन् वचुरद्युह्यत् तैः समं सहि ।

११ तस्य लोकाः पुराकालं मूसां सत्यावदञ्जिति ।

येन ब्रजाविना सिन्धारानीतास्येति कुच सः ।

तदन्तरे पविचात्मा स्थापितो येन कुच सः ।

१२ स स्वस्वात्मे मुपादधे तेजोदसौ प्रचालयन् ।

समं तन्मनुष्याणां चकार द्विविधं जलं ।

१३ गभीरतोकाद्येन तान् अनुमानं निश्चयः सः ।

ते तदाः साक्षिण्येनैव प्रमाणरहितानि सन्ति ।

१४ पशून् निष्कारणान् हि परेन्द्राणां समानान्

स्वभावमैवार्थं तं नीतवान् निष्कारणान् ।

१५ पशुं त्वं क्षमतेः कस्यान् पुनश्चोक्तिर्निर्गम्यति ।

यसि कुत्र समोद्योगः कुत्र तेषां कदाचनः ।

प्रमाणरहितैः दृष्टान्तेषु किमपि प्रमाणमिति ।

१६ प्रमाणं त्वं पित्रोः दत्तं दृष्टान्तेषु वेति नो नयेत् ।

यद्यप्यस्यान् कदाचिद् दृष्टान्तेषु लोकोक्तिः न ।

हे परेन्द्र तद्यपि त्वम् अस्माकं जनको भवेः ।

अस्माकं मुक्तिदातेति धृतं नाम त्वदाहितः ।

१७ परेन्द्र निजान् मार्गाद् अस्मां स्वं भ्रमयेः कुतः ।

त्वत्तोऽभेदं कृतोऽस्माकं करोषि कठिनं मनः ।

परावर्त्तस्य दासेभ्यः स्वाधिकारान्वयाय च ।

१८ अधिकुर्वन्ति ते पूतान् लोकान् नः प्रभवो जवाः ।

मेधस्मानं पदस्याधो दक्षितं परिकुर्वन्ते ।

१९ पूर्वकाणां त्वत्तं प्रभुत्वं चरितं न हि ।

नास्ति तव च ये लोकाः प्रविश्याता भवन्ति न ।

अभवाम वयं तेषां मनुष्याणां समा भुवं ॥

१४ अथर्ववेदः । पितृविमर्शः तन्निवारणार्थः ।

१५ अथर्ववेदः तन्निवारणार्थः ।

१६ अथर्ववेदः तन्निवारणार्थः ।

१. कथं निजं निजिह्वं तन् प्रकरोषं करोषि चेत् ।

तव साक्षात् प्रकरोषि तन् प्रकरोषि चेत् ।

२ यथा स्यान्निजं तन्निजं दत्तं न दत्तं ।

कोचास्य निजं तन्निजं कोचास्य निजं तन्निजं ।

तदेति न तन्निजं तन्निजं संज्ञायताम् ।

तव साक्षात् प्रकरोषि तन् प्रकरोषि चेत् ।

३ अनपेक्षितमस्माकं कृतं कर्म भयानकं ।

पर्यकम्पन्तं त्रैलोक्यं तन्निजं तन्निजं ।

४ यतो निजाश्रितार्थं यः कर्माणि कुरुते स्वयं ।

त्वां विना तादृशो नेत्र केनापि कापि संभूतः ।

न कर्णगोचरो भूतस्त्वयि न निरोक्षितः ।

५ सानन्दं धर्मकर्माणि कुर्वन्ति चेहि मानवाः ।

तथा तदीयमार्गे च तानेव संस्मरन्ति ये ।

तानेव मानवान् सर्वान् त्वं साक्षात् प्रकरोषि च ।

अस्माकं पापकारित्वात् क्रोधवान् आसते भवान् ।

आ पूर्वकालात् क्षिप्तत्वात् चायं सप्यामहे किम् ।

६ अभुम च वयं सर्वेऽभेद्यद्रव्यसमाः किल ।

अग्नौ चिवज्जतुष्ट्यानि पुण्यकर्माणि नोऽभवन् ।

- अस्माकं निखिलानां हि शुष्कपर्णस्य साम्यतः ।
 अस्मदीयानि पापानि नयन्त्यस्मान् समीरवत् ।
 ७ न त्वां प्रार्थयते कोपि नत्वाश्रयति कोपि च ।
 अतस्त्वया मिजं वस्त्रं अस्मात्तः परिगोपितं ।
 अधर्महेतुतो ऽस्माकं अस्मानुद्देजयस्यपि ।
 ८ किन्तु हे परमेश त्वम् अस्माकं जनकोभवेः ।
 वयन्तु मृत्तिकारूपा निर्माणाकारको भवान् ।
 कृतानि तव हस्ताभ्यां वस्त्रानि सकला वयं ।
 ९ परेश क्रुद्ध मातीव पापं नो मा चिरं स्मर ।
 तव लोका वयं सर्वेऽस्मान् पश्य विनयामहे ।
 १० त्वत्पवित्रपुरं सर्वम् अभवद् अटवोसमं ।
 सियोन् काननवत् जातं नो नराः यिरुशालमि ।
 ११ अस्माकं धुर्यैः पूर्वे भवान् यत्र प्रशंसितः ।
 तत् सुन्दरं पवित्रञ्च गृहं दग्धं कृशानुना ।
 तेनास्मदाङ्कितं द्रव्यं सर्वमुच्छिन्नतां गतं ।
 १२ दृष्ट्वाप्येतानि किं क्षान्तो भविष्यसि परेश्वर ।
 नीरवः सन् किमस्मभ्यमतिदुःखं प्रदास्यसि ॥

६५ पञ्चवदितमोऽध्यायः ।

१ अन्यदेशीयानां पाश्चात् विह्वलिद्यानामपाश्चात् ८ खवग्रिह
लोकानां रचय ११ दुष्टलोकानां शास्त्रिः १२ चार्मिकानां
सुखस्य ।

१ अधि मां यै न संपृष्टं विज्ञातस्यै र्जनैरहं ।

अधि मां यैश्च नाचेष्टि संप्राप्तस्यै र्जनैरहं ।

यद्देशीया न विख्याता मम नाम्ना कदाचन ।

मां तेषामन्तिके पश्य मां पश्येति मयोदितं ।

२ लङ्घ्यते यै र्जनैराज्ञा स्वकल्पनानुसारतः ।

कुवर्त्मना प्रयायेत तानेव मनुजान् प्रति ।

कृतं दिनं निजै हस्यै विस्तृतौ प्रकरोम्यहं ।

३ मम साक्षादिमे लोका नित्यं मत्कोपकारकं ।

कर्मा कुर्वन्ति चोद्याने बलिदानं प्रकुर्वन्ते ।

प्रज्वालयन्ति च द्रव्यं सुगन्धिमिष्टकोपरि ।

४ निवसन्ति श्मशाने ते पर्वतस्य च गङ्गरे ।

प्रयाम्यन्ति रानिश्च घृष्टिमांसं प्रभुञ्जते ।

स्वापयन्ति स्वपात्रेषु घृष्टमांसं सरसागपि ।

५ मत्तो दूरं प्रगच्छ त्वं न चायाहि मदन्तिकं ।

अहं त्वत्तः पवित्रोऽस्मि वचयतद् वदन्ति ते ।

इमे धूमस्वरूपाः स्यु र्भदीयनासिकां प्रति ।

दिनं कृतं ज्वलन् वज्रिर्यस्य सद्गुहा अपि ।

६ पश्येदं परिविज्ञेत् क्षिप्रितं मम सन्निधौ ।

अवश्यं तत्फलं दास्ये नहि स्वास्यामि मोक्षः ।

वक्ष्यस्वले गृणां तेषामहं दास्यामि तत्फलं ।

७ उच्यते परमेशेन यैर्जनैः सर्वतोपरि ।

सुगन्धिद्रव्यमादग्धं प्रत्यन्तपर्वतोपरि ।

कृतं ममापमानञ्च युष्माकं तादृशास्तु ये ।

पूर्वोद्यपुष्पास्तेषामधर्मसम्भवं फलं ।

युष्मदधर्माजान्तश्च दास्येहमेकदा फलं ।

तेषां पूर्वक्रियायास्तु फलं समुचितम् तु यत् ।

तन्मापयित्वा तेषां हि दास्ये वक्ष्यस्वले मया ॥

८ इतीर्यते परेशेन गुच्छे द्राक्षारसो यथा ।

प्राप्यते कथयेल्लोक इमं मा नष्टतां नय ।

अत्रैव विद्यते क्षेमं तथाहं सेवकान् प्रति ।

करिष्ये नहि सर्वेषां प्रकरिष्ये विनाशनं ।

९ याकूबो वंशमेकञ्च चिह्नदा नामकान्तथा ।

अहमुत्पादयिष्यामि पर्वतस्थाधिकारिणं ।

मन्मनोनीतलोकेन सोधिकारः करिष्यते ।

मदीयसेवकैस्तत्र वसतिस्तु करिष्यते ।

१० अहं गवेक्षितो यैर्धैर्मृणां तेषां कृते भुवं ।

मेघप्रजाय भारोणे स्थानमेकं भविष्यति ।

अन्धोरस्य गभीरे हि क्विन्ता प्रयत्नस्तथा ॥

११ त्यक्तः परेशो युष्माभिर्मन्त्रिणैरपि निरस्तः ।

तथा गाढाय युष्माभिर्मन्त्रिणैरपि निरस्तः ।

मिनीके चैव पानीयं युष्माभिस्तद्वत्प्रयत्नम् ।

१२ अतो हेतोर्नियोजयामि युष्मान् स्वज्ञस्य धारतः ।

मारणे सकला यूयं प्रतिताः संभविष्यथ ।

मया हता यतो यूयं प्रतिवाक्यमहन्त न ।

उदिते च मया यूयं नहि श्रोतुं समीक्ष्यत ।

किन्तु व्यधायि युष्माभिः कुकर्षं मम गोचरे ।

तदेव च मनोनीतं सन्तोषो नास्ति यत्र मे ।

१३ अतः प्रभुः परेशो यः स एतद् वचनं वदेत् ।

पश्य मदीयदासेषु भोजनं प्रकरिष्यते ।

किन्तु यूयं सुधान्तां हि सर्व्वेयव भविष्यथ ।

यूयं पश्यत महत्सैः सम्यक् पानं करिष्यते ।

किन्तु न्यूनं सुधान्ताश्च सर्व्वे यूयं भविष्यथ ।

अवधत्त मदीया ये शार्ङ्गान्दधन्ति शेटकाः ।

किन्तु यूयं सर्व्वेयव द्विचमेव भविष्यथ ।

१४ अवधत्त मदीया ये दासेषां श्वे हि सर्व्वत्रः ।

स्वरमुखैः करिष्यन्ति मन्त्रांश्च द्वाष्टकारणात् ।

किन्तु यूयं मनोदुःखात् शार्ङ्गान्दधन्ति करिष्यथ ।

मनस्तापेन युष्माभिः क्रन्दनञ्च करिष्यते ।

१५ मन्मनोनीतलोकानां समीपे नाम सर्वथा ।

शापयस्तञ्च युष्माकं स्थापयित्वा प्रजिघ्यथ ।

प्रभुणा परमेष्ठेन युष्मान् सर्वान् निहत्य हि ।

इतरैर्नामभिः ख्याताः करिष्यन्ते स्वचेष्टकाः ॥

१६ अमन्तरं भुवो मध्ये यः स्वं धन्यं प्रमन्यते ।

सत्येश्वरेण धन्यं स्वं मंस्यते स हि मानवः ।

यो भूमौ शपथं कुर्यात् कुर्यात् सत्येशनामतः ।

विस्मरिष्यति प्राग्दुःखं यद्वृष्टिश्चादयिष्यते ।

१७ पश्य यत् नूतनां पृथ्वीं स्वत्स्यामि नूतनं नभः ।

यदासीत् स्मरणे पूर्वं नहि स्थास्यति तत् ततः ।

पुनः कदापि तन्नैव मानसे संभविष्यति ।

१८ किंत्वं यत् प्रसत्स्यामि धूयं तन्नैव सर्वदा ।

करिष्यथ समाह्लादं महानन्दं करिष्यथ ।

अवधत्तानन्दरूपं करिष्ये यिरुशासमं ।

तथाह्लादस्वरूपांश्च करिष्ये तस्य मानवान् ।

१९ यिरुशासममुद्दिश्य मयानन्दः करिष्यते ।

अधि स्वकीयलोकांश्च मयाह्लादः करिष्यते ।

तच्च क्रन्दनग्रन्दञ्च हा हा च श्रोष्यते नहि ।

२० तच्च वासो नचात्पायुर्द्वेऽपूर्याधुरेव च ।

प्रियते शतवर्षो यः स बालो मंस्यते जनैः ।

शतवर्षे मृतः पापी शापयसो भविष्यति ।

२१ एतं गृहान् विनिर्माय वत्स्यन्ति तेषु मानवाः ।

कृत्वा ते गोस्तनीचेनं भोक्ष्यन्ते तत्फलानि च ।

२२ निर्माति-यद्गृहं तत्रान्योलोको न निवत्स्यति ।

यं वृक्षं रोपयेत्तस्थान्ये फलं नहि भुञ्जते ।

वृक्षस्यायुर्यथा तदन्ममोकायु भविष्यति ।

मनोनीता मदीया ये भवन्ति तैर्नरैः सदा ।

स्वस्वदस्तकृतं कर्म यावत् शेषं प्रभोक्ष्यते ।

२३ ते मानवा वृथा नैव करिष्यन्ति परिश्रमं ।

हठात् नष्टं न बालानां जननं तैः करिष्यते ।

तैर्जनैस्तदपत्यैश्च परेभ्यो प्राप्यते वरः ।

२४ तेषां प्रार्थनतः पूर्वम् उत्तरं दास्यते मया ।

तैर्जनैरुक्तमात्रञ्च वचनं श्रोष्यते मया ।

२५ परेशो वक्ति मेघेषु चरिष्यन्ति वृकाः सह ।

यवसानि यथा गोभिर्भोक्ष्यन्ते हरिभिरस्यथा ।

भक्ष्यवस्त्रानि सर्पाणां संभविष्यन्ति धूलवः ।

पृताद्वै मे करिष्यन्ति नहि हिंसाविनाशने ॥

६६ षट्षष्टितमोऽध्यायः ।

१ परमेश्वरीयानुग्रहकथनं २ कपटिनः प्रति तिरस्कारणं ५
नम्रलोकानां सान्त्वनं ७ समाजस्य दृष्टिः सुखञ्च १५ दुष्ट-
लोकानां विनाशनञ्च ।

१ परेशो वक्ति स्वर्गोहि मम सिंहासनं भवेत् ।

वसुन्धरा मदीयञ्च पादपीठं भवेदिह ।

तर्हि यूयं कृते मे क प्रनिर्मास्यथ मन्दिरं ।

मामकीनन्तु विश्राम्यं स्थानं कुत्र प्रविद्यते ।

२ उच्यते परमेशेन वस्तून्येतानि सर्वशः ।

कृतत्वात् मम हस्ताभ्यां वर्त्तमानानि सन्ति वै ।

किन्तु नम्रमना यस्तु यश्च क्षुण्णमना भवेत् ।

मदाक्यात् कम्पितो यश्च तस्मै दृष्टिं करोम्यहं ॥

३ गोवलिर्दीयते येन मानवस्तेन हन्यते ।

यो मनुष्यो वलित्वेन ददाति मेषशावकं ।

मत्सकः सारमेयस्य तेन लोकेन क्रियते ।

नैवेद्यमुत्सृजत् यस्तु कोत्तरकं ददाति सः ।

यो जनो ज्वालयेद् धूपं प्रतिमां स प्रशंसति ।

ते नराः स्वस्वपन्थानं मनोनीतं प्रकुर्वन्ते ।

दृष्ट्वा द्रव्यै र्मनस्तेषां परिहृप्तिं प्रयाति च ।

४ अतो मया विपत्तेषां मनोनीता करिष्यते ।

सस्याद् विभ्यति ते तद्धि घटयिष्यामि तान् प्रति ।

मयाहृतोऽददात्तेषां प्रतिवाचं न कश्चन ।

उदितेपि न केनापि तत् संश्रोतुं समैष्यत ।

किन्तु साक्षान्मदीयं यस्याशुभं तदभाष्यत ।

यन्मदीयस्यसन्नोषि मनोनीतं तदेव तैः ॥

५ कथाभिः परमेशस्य ये यूयं कम्पिता जनाः ।

ते यूयं परमेशस्य निशामयत वाणिमाः ।

क्षतोयन्ते च ये युष्मान् युष्माकं सहजा नराः ।

मन्त्रामार्थञ्च ये युष्मान् दूरयन्ते बलादपि ।

ते वदन्ति परेशस्य महिमा संप्रकाशतां ।

किन्तु युष्मन्नन्दन्ते स प्रत्यक्षो भविष्यति ।

तस्मात्ते मानवाः सर्वे ब्रोडां प्राप्स्यन्ति निश्चितं ।

६ मन्दिरात् श्रूयते शब्दे नगरात् कालहो ध्वनिः ।

फलदात्रः परेशस्य शत्रुभ्यः श्रूयते स्वनः ॥

७ प्रसूते वेदनापूर्वं गर्भस्य चातनापुरा ।

पुत्रो वहि विनिर्गच्छेत् श्रुतवान् कददं वचः ।

८ एतादृशञ्च कार्यं को मनुष्यः परिरुष्टवान् ।

एकस्मिन् दिवसे किं स्याद् राज्यसन्दोहसम्भवः ।

क्वचिद्देशे जनव्रातो निमेषैकेष जायते ।

गर्भायवेदनामात्रे सियोन्मुखं प्रसोष्यते ।

६ परेशो वक्तव्यं यावत् जन्मकालं सुरक्ष्य च ।

किमन्ते जगन् कर्तुं शक्तिं नहि ददाम्यहं ।

त्वदीय ईश्वरो यः स इति वाचं प्रभाषते ।

अहं जनयिता कुर्यां किमु प्रसवरोधनं ।

१० आनन्दत तथा सार्द्धं त्रिराश्रमि प्रेम्णिषः ।

यूथं तथैव सार्द्धं हस्ततां परिगच्छत ।

तत्कृते शोकल्लोका आह्लादध्वं भृशं सदा ।

११ यत् सान्त्वनास्तनं पीत्वा हृत्ततां परियास्यथ ।

ततः सुभक्ष्यं निर्घाष्य पायिष्यध्वे मर्हद्भूमिः ।

१२ परेशो वक्ति पश्चाहं तटिन्या चेमरूपया ।

अन्यदेशीयलोकानां स्थापतेयस्वरूपया ।

उत्सलन्या च नद्याहं करिष्ये प्रावितश्च तं ।

पायिष्यते च युष्माभिः स्नानं यूथश्च क्रोडतः ।

प्रवक्ष्यध्वे च जानुभ्यां नर्तयिष्यध्व एव च ।

१३ सान्त्वयिष्ये तथा युष्मानपत्यं जननीं यथा ।

संस्थिते सान्त्वना सम्यग् युष्माभि र्त्रिराश्रमि ।

१४ दृष्ट्वेतेषु युष्माकं मम आनन्दमेत्यति ।

युष्मादस्मि सत्तेजस्कं दृष्टवत् संभविष्यति ।

स्योतिष्यते परेशस्य पाप्मो भूत्यजनात् प्रति ।

समेत्यति प्रकाशश्च तत्क्रोधो वैरिणः प्रति ॥

- १५ पश्चाद्विवत् परेणेनागमनं संविधास्यते ।
 महाप्रबलस्रज्जेव रथस्तस्यागमिष्यति ।
 तापेन महता मर्षं निजं स दर्शयिष्यति ।
 ज्वलता वज्रिना स्त्रोत्रं प्रापञ्च दर्शयिष्यति ।
- १६ असिना वज्रिना सर्वैर्जन्मिभिः सह चोत्स्यति ।
 घानिष्यन्ते परेणेन भूरिशो मानवा स्तदा ।
- १७ इदं परेशिता ब्रूते ये जना घातृमामिषं ।
 मूषिकश्चार्त्तनद्रव्यं परिभक्ष्याद्ददस्य वै ।
 व्यवस्थयोद्यानमध्ये स्वात्मनः पावयन्ति च ।
 परिष्कृतांस्य कुर्वन्ति नञ्च्यन्ति युगपद्भित्ते ।
- १८ यतस्तेषां क्रियां सर्वां जानामि कल्पनामपि ।
 सर्वदेशोलोकानां सर्वभाषाप्रभाषिणां ।
 समयः संघट्टं कर्तुमागमं प्रकरिष्यति ।
 समागत्य मदीयसौ द्रक्ष्यते महिमा जनैः ।
- १९ चिह्नमेकमहं तेभ्यो नृभ्यो दास्यामि निश्चितं ।
 अहं तेषां मनुष्याणामवशिष्टमनुष्यकान् ।
 समीपं प्रेरयिष्यामि दूरदेशनिवासिनां ।
 पूषन्पूदौ धन्विनौ तर्हिष्वत्तवश्च धूमान् दमान् प्रति ।
 ये दूरदेशिभिश्चैव संश्रुतं न यत्रो मम ।
 न च दृष्टं मदैश्वर्यं प्रेषयिष्यामि तान् प्रति ।

- महत्त्वं द्योतयिष्यन्ति तेऽन्यदेशजसन्निधौ ।
 २० वदेत् परेश इत्तायेल् वंशाः पात्रे पवित्रके ।
 मन्दिरं परमेशस्य नैवेद्यमानयन्ति हि ।
 अश्वैरश्वतरैर्यानैः शिविकाभिः क्रमेलकैः ।
 सर्वेभ्यएव देशिभ्यो यिरुशालमि संस्थितं ।
 अर्थान्मम पवित्राद्रिम् उद्दिश्य परमेश्वरं ।
 आनयिष्यन्ति नैवेद्यं समस्तसहजाञ्च वः ।
 २१ अपरं परमेशेन वाक्यमेतदुदीर्यते ।
 याजकानां निमित्तञ्च लेवीयानां कृतेष्वहं ।
 तेषां मध्यात् कियल्लोकान् संगृहीष्यामि निश्चितं ।
 २२ यतः परेश्वरो वक्ति ये नूत्रे मेदिनोदिवौ ।
 अहं स्तुष्यामि ते नित्यं स्थास्यन्ति मम सम्मुखे ।
 तथा स्थास्यन्ति युष्माकं वंशनामानि सर्वदा ।
 २३ वक्तीशः प्रत्यमावास्थं प्रतिविश्रामवासरं ।
 एष्यन्ति प्राणिनः सर्वे संभक्तुं मम सम्मुखं ।
 २४ बैर्लङ्घिता मदीयाञ्चा वहिः संगम्य मानुषाः ।
 वोक्षिष्यन्ते शवांस्तेषां कीटा चास्यन्ति नो मृतिं ।
 निर्भीक्ष्यति नचाग्निश्च ते घृष्टाः सर्वजन्मिनः ॥
 समाप्तं ॥

